MONY BORDEIANU
În dialog cu Doru Ionescu
NEBUNUL
CU OCHII ÎNCHIŞI

Poveşti de viaţă

INTEGRAL

MONY BORDEIANU
În dialog cu Doru Ionescu
NEBUNUL CU OCHII ÎNCHIŞI
Poveşti de viaţă
Colecţia PHOENIX
Coperta: Stelian BIGAN
Fotografiile din această carte provin din arhivele personale Mony Bordeianu, Doru Ionescu şi Alex Daneş.
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României BORDEIANU, MONY
Nebunul cu ochii închişi / Mony Bordeianu.

— Bucureşti: Integral, 2016
ISBN 978 – 606 – 8782 – 36 – 2
I. Ionescu, Doru (ed.)
821.135.1 – 32
©INTEGRAL, 2016
Editor: Costel POSTOLACHE
Redactor: Doru IONESCU
Tehnoredactor: Mădălina POPESCU
Tiparul executat de Societatea Tipografică Filaret S.A.
Orice reproducere, totală sau parţială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă şi se pedepseşte conform Legii dreptului de autor.
ISBN 978 – 606 – 8782 – 36 – 2

MONY BORDEIANU

În dialog cu Doru Ionescu

NEBUNUL

CU OCHII ÎNCHIŞI

Poveşti de viaţă

INTEGRAL

Pentru Mama şi Tata, fără de care nu aş fi ceea ce sunt, dragul meu frate Freddy, prietena mea Ingrid, care m-a însoţit şi ajutat în toţi aceşti ani, Anne şi Jorg Schwarz, prietenii mei de o viaţă, Dieter, Georg şi Ellen Hein, Dr. Bizu şi Carmen Bizu, Nicu Covaci, Paul şuvăgău, Victor Careu, Cristian Radu Nema şi Doru Ionescu, cei care nu mai sunt printre noi, Spitzly şi Kamo, şi toţi cei care mi-au fost alături de-a lungul anilor.

Dacă am uitat pe cineva, îmi cer iertare, însă nu-i pot înşira aici pe toţi şi toate, aş umple pagini întregi.

A wise man said: „It is essentialy wrong to Iove someone, when that someone doesn't Iove you.

A heart shouldn't de that".

Me, I had a lot ofqualities, but to be wise was not one of the m.

Pe un munte într-o ţară foarte-ndepărtată.
Stă un om cu ochii-nchişi şi spune ce ne-aşteaptă.
Lumea nu-l ascultă, îl crede un nebun.
Căci vorbele lui sunt ca nişte lovituri de tun.
El stă singur şi liniştit.
Dar în ochii lui închişi
Vede al lumii asfinţit.
Nebunul cu ochii lui închişi.
Zilele trec una după alta sus pe munte
Şi vocea lui se-aude clar spunând foarte multe;
Lumea cea întreagă se-opreşte să-l asculte.
Îl crede un nebun ce-ndrugă multe vorbe-absurde.
El stă singur şi liniştit.
Dar în ochii lui închişi
Vede al lumii asfinţit.
Nebunul cu ochii lui închişi.

1 Text: Florin Bordeianu. Muzica: Florin Bordeianu şi Nicolae Covaci

Această carte nu e o lucrare beletristică – cu atât mai puţin un roman –, nicio autobiografie, nu e nici măcar o descriere exactă a celor 11 întâmplări de-a lungul anilor. Este doar o încercare de a-mi aduce aminte de una sau de alta, sunt doar nişte poveşti de viaţă.

Aş vrea să semnalez că unele relatări despre mine, deşi neadevărate, au intrat atât de adânc în legendă, încât până şi colegii mei – repetând aceste legende – au început să le creadă reale şi le prezintă ca atare în această carte.

Adevăr sau legendă, aceasta este povestea vieţii mele, alcătuită din 11 fragmente, interviuri, oglindiri, amintiri.

Mony Bordeianu

Pentru conformitate…

Tot elanul şi inspiraţia mea s-au datorat întotdeauna unor întâmplări, unor întâlniri cu oameni, fiinţe, locuri deosebite care m-au influenţat şi *au lăsat urme în ea. Melodiile şi textele*

mele, mai ales cele din ultimul timp, sunt în mare parte influențate de evenimentele apărute în viața mea între 1982 şi 2012.

Ăsta-i balconul meu, de aici mă uit la stele – una pe firmament e deosebită, nu se vede cu ochiul liber, dar cu un telescop se poate observa, iar cineva o ştie, e un cadou drag... Ați văzut şi maşina mea ce număr de înmatriculare are: 2621, ce coincidență. Cu toate par că nu sunt decât nişte numere abstracte şi matematica, fiind dintotdeauna un misteriu pentru mine, aceste numere au un aspect total romantic în mintea mea; aşa sunt eu mai romantic, aşa a fost să fie. Putea să fie mai frumos? Cu timpul trebuie să îți urmezi inima, indiferent de drumul pe care îl alegi, altfel viața n-are rost; şi nu uita: trebuie să-ți trăieşti viața ta, să-ți urmezi propriul tău destin, nu pe al altuia!

Pe Mony (Florinei) Bordeianu l-am cunoscut mai bine, mai intim dacă vreți, prin toamna lui 2011, atunci când l-am vizitat acasă, la Osnabrück (în nord-vestul Germaniei), să filmăm un interviu-portret pentru TVR International. Atunci i-am aflat povestea vieții, cu atâtea răsturnări spectaculoase de situație. Cu cele mai multe alegeri motivate strict emoțional. Celebrul solist Phoenix din perioada *beat* a plecat legal din țară, în 1970, în plină glorie, după un concert de adio... cu cântec, stabilindu-se în Statele Unite. A revenit în România pentru a se căsători şi a-şi duce marea dragoste peste ocean, însă în 1977 a redeschis capitolul care părea închis pentru totdeauna. Când grupul său de suflet a fugit în Germania, a fost de-ajuns un telefon ca să lase totul baltă şi să se întoarcă în Europa, la semnul lui Nicolae Covaci.

Părea să fi revenit la boema vieții de trupă rock, dar realitatea devenise cu totul alta. Reuşitele muzicale aveau să vină mult mai târziu, în niciun caz la nivelul acelora din anii ’60. După mai multe încercări într-o nouă formulă Phoenix, Mony a trebuit să-şi vadă de viață în nume propriu, ca toți

ceilalți colegi. A stat în apropierea scenelor alături de unul ori altul, a încercat chiar un disc single solo, la jumătatea anilor ’80. După 1990 a început să revină în țară cu Phoenix, pe măsură ce colegii din perioada sa de glorie s-au reunit, atunci când Covaci a putut edifica un concert, un disc… Totul a culminat în 2008, când – sprijinit de liderul trupei – a lansat discul solo (înregistrat tot cu ciracii din Phoenix, mai vechi ori mai noi) *Back to the Future*.

Cristi nu era nou în branşă, nici între fanii Phoenix. De altfel, pe Cristi l-am cunoscut exact la lansarea din 2008 a discului lui Mony, când acesta îi realizase un videoclip. Totul s-a petrecut instant, Cristi a achiesat din prima la ideea unei cărți-interviu, ne-a pus la dispoziție reportofonul; cu Mony m-am revăzut după două săptămâni la Timişoara, pentru a-mi înmâna toate fotografiile sale… Iar lumea a devenit şi mai mică atunci când l-am sunat, cu Cristi, pe Costel Postolache de la editura Integral, cel care îi scosese lui Nicu ambele cărți, reeditarea celei din 1993 (când tot Costel lucrase efectiv şi la primul volum, pentru Nemira) lansată laolaltă cu atât de aşteptatul (şi neaşteptatul, dacă nu l-ați citit) volum secund… Costel a zis *da* pe loc, Sevi şi Bogdan de la *Rock House Events* au transcris interviul şi iată-ne în aprilie 2016, punând cap la cap amintirile lui Mony. Restul e istorie, cum se spune… o poveste cu cântec şi mai mult decât s-ar fi aşteptat poate mulți dintre fanii *Phoenix*, cu mult suflet…

La 63 de ani, l-am găsit în apartamentul său, fredonând melodii noi şi încercând să scrie o carte despre viața sa! Lucra la un mare *Impex* din industria alimentației şi plănuia să înființeze o filială românească; aşadar, cel mai mult îşi dorea să se restabilească în România. După câțiva ani, în noiembrie 2015, cartea rămăsese în stadiul de proiect, Mony urma să se pensioneze… dar ce mai conta, când în primăvară cântase într-un întreg turneu cu Phoenix? Atunci, la Hard

Rock Cafe, când a venit să cânte cu Covaci şi cu AG Weinberger într-un concert inedit, la lansarea firmei Rock House Events, i-am povestit *ownerului* Cristian Radu Nema de visul neîmplinit al lui Mony.

Knowing you1
Please keep these words I send to you
And lock them into your heart
They are my heart and soul I give to you
Remember me as the one who gaveyou all
Refrain:
It might not have been to much
It might not have been enough
But its all I had to give
And Ifeel it was a bliss
Knowing you
2.
Please remember me as to one who loved you dear
And as the years go by remember our start
We had it all, we tried real hard
We took it up with all the odds Happiness was ne-ar
Refrain:
It might not have been to much…
3.
And as the years will pass you by
Remember me as the one who wished you well
Se don't be sad, it was ourfate, to have this precious Iove
And thats a reason to be glad
Refrain:
It might not have been to much…

1 Muzica şi textul: Mony Bordeianu

Capitolul I.

LUMINA ZORILOR

Am văzut lumina zilei într-o noapte de februarie, spre dimineață, între orele patru şi cinci, în anul 1948, în

Besenova Nouă, în casa bunicii, unde stăteau mama şi tata – o casă pe o stradă la marginea satului, cu vecini nemți şi țigani. O casă fără lumină electrică, fără apă curentă, fără încălzire centrală, cu toaleta în spatele casei, lângă grajdul cu porci, gâşte şi găini. Aveam şi o grădină destul de mare, cu tot felul de legume (roşii atât de gustoase, ca atunci, nu am mai mâncat niciodată), o curte mare cu iarbă, unde se jucau un iepure, un câine şi o pisică. Bineînțeles că atunci când m-am născut nu am simțit eu că e frig, dar toată viața mea am fugit de frig şi am căutat căldura. Nu o să uit o zi din august – 15, în 2008 – când eram în drum spre mare pentru un concert, cu fosta soție a lui Cristi şi cu un prieten foarte bun, Mihai, şi ne-am oprit în cartierul Titan, unde am băut o bere, undeva, o bere pe care nu am s-o uit; cred că a fost cea mai bună bere din viața mea, ştiu că am transpirat mult şi cu plăcere în ziua aia. Căldura, soarele, stelele mă fascinează până azi.

Copilăria mea, de când îmi pot aduce aminte, a fost frumoasă şi fericită, cu toate lipsurile unei vieți moderne, aşa cum o ştim azi. Umblam desculț, culegeam ciuperci, prindeam broaşte cărora le tăiam picioarele, le frigeam şi le mâneam (au gustul cam ca şi carnea de găină). Vecinul nostru de vis-à-vis, moş Şiman, era țigan şi avea un câmp cu lubeniță şi pepene galben, o minunăție de gust. Nu am mai mâncat lubeniță aşa bună de atunci. Nici în Italia, nici în Spania, nici chiar în Venezuela, la fratele meu. Şi bunica şi bunicul – care a murit în război – au avut pământ şi livadă, cu fructe, cu viță de vie, pământ cu lubeniță, dar când au apărut comuniştii după război au luat totul de la bunica şi au obligat-o să intre la Colectiv. Ce tâmpenie! Cum pot oamenii să fie atât de idioți, oare nu au auzit de catastrofa din anii 1930 – 1935, când Stalin a impus colectivizarea şi au murit 35 de milioane de foame? Nu am să înțeleg niciodată şi mă enervez de fiecare dată de tâmpenia acestui sistem (ale cărui ramificații mai există şi azi în România; sunt fiii fiilor – şi aşa

mai departe – ai unor oameni tâmpiţi, orbi şi lacomi). Curios e că lui moş Şiman nu i-au luat pământul cu lubeniţă pentru Colectiv, pe el nu l-au obligat şi noi, fiind vecini şi buni prieteni cu el, mergeam cu acesta la cules lubeniţă şi alegeam cei mai buni pepeni să-i mâncăm. Făcea şi ţuică (avea cazan de făcut ţuică) şi cred că pe la 11 ani am încercat ţuica de prună – bună de tot – de la el. Când ne-am mutat în 1960 la Timişoara, i-am lăsat lui cheile de la casă, să aibă grijă de ea până se vinde. Moş Şiman a fost un om deosebit, care mi-a rămas până azi viu în amintire.

Ţin minte că am fost botezat ortodox, dar la cinci ani am trecut la catolicism (bunica şi mama fiind nemţoaice) şi mergeam la biserică ca ministrant. La orele de religie a început să mă fascineze istoria, căci preotul avea un talent deosebit în a desfăşura poveştile din biblie. Chiar am avut o perioadă când visam să devin preot (adevăratul tată al tatălui meu a fost preot, îl chema Taune; tata a fost adoptat de al doilea soţ al bunicii Bordeianu), dar ideea cu preotul a dispărut destul de repede când am aflat de clericii catolici că trebuie să rămână celibatari. Începusem să mă intereseze de fete. În clasa a treia au venit două fete la mine acasă, să învăţăm împreună, dar ne-am trezit în grajd, culcaţi pe paie şi inspectând unii la alţii ce aveam noi acolo jos şi cum arăta. Ţin falnic că la una dintre ele arăta ca o piersică crăpată. Mie mi-a plăcut ceea ce am văzut atunci şi aşa am rămas până azi.

Anii din Besenova Nouă au fost cei mai uşori şi fără griji, cei mai fericiţi şi veseli ani din viaţa mea. O viaţă simplă, însă fericită. În 1960 ne-am mutat la Timişoara. Oraş, lume, tramvaie, maşini şi o locuinţă cu lumină electrică, baie, aragaz, apă la robinet. Ce vrei mai mult? Şcoala mergea, examenul pentru liceu l-am luat, făceam canotaj şi eram îndrăgostit de Sandra Tieranu, mare canotoare şi frumoasă foc. Când am cunoscut-o, era prietena lui Pavlovici, tot

canotor, un băiat frumos, blond, mare musculos şi chitarist în trupa de agitaţie de la Liceul 2, unde cânta cu Nicu şi Kamo. Dar nu a trecut mult şi a devenit prietena mea; ce-o fi p. Asit la mine nu ştiu, căci nu mă puteam compara cu Pavlovici. Am fost împreună cam doi ani, până s-a hotărât să fie cu unul ceva mai matur. Nu am suferit prea mult, căci deja începusem cu muzica şi fetele se cam interesau de mine, nu prea duceam lipsă de atenţie din partea sexului opus.

Muzica a fost întotdeauna în sufletul meu, chiar fără să-mi dau seama la început cât de importantă e pentru mine. Ţin minte că un vecin de-al meu de pe Doja 10, un domn mai în vârstă, gras, diabetic, dar cu o vastă poftă de viaţă, mă invita la el să ascultăm jazz, cum numea el ce asculta: Ray Charles, *Fats Domino*, Little Richard şi alţii – asta înainte de *Shadows* şi *Beatles* – şi nu-mi venea să cred că exista aşa ceva, că se poate face, cânta aşa ceva. Cred însă că ceva în mine s-a schimbat în acele momente. Vedeam cu ochii minţii exact cum ar fi fost dacă aş fi reuşit să o iau pe acest drum. Mare noroc am avut că am mai întâlnit pe cineva care probabil a simţit pe undeva la fel. Vorbesc, bineînţeles, de Nicu. Povestea cu întâlnirea noastră e binecunoscută între timp şi îşi are locul ei în paginile care urmează.

Capitolul II.

VREMURI

Ai o viaţă ca-n filme. Sau cărţi de aventuri. Eşti un visător iniţibil, ai plecat în lume – scuză-mă – de nebun, într-un moment în care Phoenix era pe culmile succesului. Ai luat totul de la zero, Apoi te-ai tot întors… Mie mi se pare că ţi-ai cam forţat destinul, nu neapărat muzical. Cu începutul o luăm şi noi, Mony… Cum arăta Timişoara în care te-ai născut tu? Cele mai vechi imagini care-*ţi vin în minte, mai ales că eşti departe de oraşul tău natal şi nu ajungi acolo de fiecare dată când revii în România…*

Parcul Doja… Pe strada Gheorghe Doja stăteam eu, lângă

părculeț stătea Claudi1 şi după părculeț stătea Nicu2. De parcul Doja îmi aduc aminte în primul rând. Şi bineînțeles de USODA, unde mă duceam să fac baie.

Ăsta era un ştrand?

Nu, era un bazin de înot. Prin ştrand eu înțeleg un bazin cu nisip, cu nu ştiu ce, cu lac... Ăsta era un bazin de înot sportiv, deschis, unde puteai să mergi să faci baie. În fiecare vară ace mă găseai. Eu m-am mutat la Timişoara abia în anul 1960, cred...

De unde?

Din Dudeştii Noi. Eu m-am născut în Dudeştii Noi.

Unde-i asta? *Nu ştiu*...

La 15 km de Timişoara. Un sat bănățean, plin de şvabi. Bunica era şvăboaică, mama era şvăboaică, iar tata o fost alocat în acest sat ca învățător sau ca profesor şi aşa a cunoscut-o pe mama.

Putem face public şi momentul naşterii?

Cum să nu? 26 februarie 1948, pe atunci Dudeştii Noi se chemau Besenova Nouă. Acest nume dădea întotdeauna prilej de zâmbete când eram cu iubita mea... Satul era de şvabi bănățeni – nemți. Din partea mamei eu sunt neamț, ceea ce nu e neapărat un avantaj. Tata, Ion Bordeianu, a fost învățătorul mamei, ea – eleva lui. Aşa s-au cunoscut. Tata fusese ofițer în război, iar după aceea l-au făcut învățător; mai târziu a lucrat ca inspector contabil la Județ, la Timiş, alocat pentru colectivele agricole, ceea ce ne-a ajutat să nu ducem lipsă de fructe, carne etc.

Claudiu Rotaru – chitarist Phoenix din anii ’60 (n.r.)

2 Nicu Covaci (n.r.)

Mama, Ana Bordeianu, născută Keller, era casnică, iar bunica lucra la colectiva din sat. După naşterea mea, tata a fost mutat la Bihor, iar mama şi cu mine am mers după el. Mi s-a spus că în loc de lapte de mamă, că mama nu avea, eu mâneam mămăligă şi ceapă.

Cât eram mic, la grădiniță şi în primele clase, eram imposibil! Cuminte şi liniştit în niciun caz... M-au dat afară de la grădiniță din cauza asta, aşa că mergeam cu bunica de dimineață la colectivă. La cules de tutun, porumb, lubeniță... Dar mie asta mi-a plăcut enorm! Eu conduceam cai, mâneam cu lucrătorii – slănină şi ceapă pentru un copil de patru-cinci ani asta e o aventură à la Huckleberry Finn!

Am învățat devreme să citesc. Primeam de la sora mamei, care stătea Germania, cărți de Fenimore Cooper, cu poveşti cu indieni şi, fiind atât de interesante, am învățat devreme să citesc. Dar n-a fost bine! Din cauza asta, la şcoală, în clasa întâi – făceam şcoala în limba germană – Mony se plictisea, ieşea din clasă, trebuia luat cu forța înapoi. Tot nu mă făcusem cuminte şi liniştit. Țin minte cum, în clasa a II-a, i-am trimis unei fete un bilețel că o iubesc şi, dacă nu mă vrea, mă omor! învățătorul a prins biletul, a chemat-o pe mama la şcoală şi mi-a tras mama o palmă zdravănă în fața clasei, aşa că, pentru câtva timp, m-am cam liniştit cu „dragostea”...

Am avut o copilărie frumoasă şi fericită, cu multe schimbări de localități. După Bihor, la Biled, după Biled, iară la Dudeştii Noi, după aia la Lugoj şi iar Dudeştii Noi. Acum, când îmi amintesc, îmi dau seama că toată viața mea a fost o continuă călătorie. Şi, în sfârşit, la vârsta de 12 ani, am ajuns la Timişoara. Eu sunt născut acolo şi am făcut primele clase în limba germană, iar după aceea, următoarele în limba română. Şi când eram eu într-a şaptea – a şasea sau a şaptea, cred –, ne-am mutat la Timişoara. Am stat pe Gheorghe Doja, într-un apartament, unde locuiau două familii. Asta îmi aduc eu aminte – strada mea, pe care trecea tramvaiul, şi părculețul...

Şi, în afară de înot, ce mai făceați, aveați găşti, vă băteați, mergeați la film, alte activități?... Că, altfel, toată lumea face şcoală, chipurile...

Deh… şcoală cu probleme. După clasa a treia la şcoala germană, am trecut la şcoala română. Mă întrebase tata ceva pe româneşte şi eu i-am răspuns „un vacă”, în loc de „o vacă”, aşa că tata a luat măsuri şi… a trecut băiatul la şcoala în limba română. Din clasa întâi până într-a treia fusesem tot primul sau al doilea în clasă, la români m-am cam aşezat în mijloc şi cam pe acolo am rămas în tot timpul educației mele şcolare. Aveam interes la anumite chestii, la istorie, geografie, limbi străine, sport, în rest, însă, nu prea. Şi apoi, în privat, începând cu clasa a patra, am luat lecții de franceză, iar din clasa a şasea am făcut rusa, obligatoriu. Acum ştiu germană, engleză, franceză, italiană, ceva rusă şi spaniolă, plus maghiara pe care am învățat-o încă din copilărie. Dar asta nu are nicio importanță. Nu mă face un om mai deştept şi nici mai bun decât alții.

Cât am fost eu până în clasa a şaptea, n-am prea avut probleme la şcoală. Doar o dată l-am bătut pe unul şi au vrut să mă dea afară. Pe drept l-am bătut şi chiar au vrut să mă dea afară, dar s-a liniştit toată treaba… După aceea am dat examenul ca să intru la liceu şi am ajuns şi eu la liceul nr. 2, unde era o echipă artistică cu Nicu şi Kamol şi Pavlovici. Nu i-am cunoscut cât am fost eu acolo, că în clasa a opta iară am făcut scandal. M-au dat afară şi de acolo şi a trebuit – a aranjat taică-meu – să mă mut la liceul nr. 7. Abia acolo am terminat liceul şi am dat bacalaureatul.

Mergeam des la film, eram mare-mare iubitor de film – asta a fost marea mea pasiune (tata a fost un timp, în tinerețea lui, pe vremea regelui, înscris la actorie la Viena) – şi azi este încă, pe lângă muzică, desigur. Mama luase şi ea ore de cântat la opera din Timişoara, aşa că mama şi tata cântau foarte des împreună, pe două voci, când era chef la noi sau aveam musafiri. Muzica era *always in the air.*

De obicei, vara, când era film afară, la grădină, săream gardul I fi în i uitam la film. În rest, trebuia să cumpăr bilet

ca să intru... mă duceam cel puțin de trei ori pe săptămână la film, că erau vreo două-trei cinematografe şi la fiecare rula alt film.

Şi *alte atracții în anii aceia, de şcoală generală*? *Muzica*?

Am început devreme şi cu muzica. Melodiile, sunetul de instrumente, ritmurile şi dansul m-au atras de mic copil. Când era dans în sat, acolo eram şi eu, şi invitam fetele de 18 ani să danseze cu mine. Mama îmi povestea că, încă de mic de tot, mă lua la dans în sat, iar eu dirijam şi mă mişcam în fața orchestrei. Am fost foarte atras de muzică de mic.

Dar să mă întorc... Când eram la Lugoj am avut şi prima apariție în public. Eram la grădiniță şi s-a făcut un spectacol de dans, iar eu – deşi a trecut atâta timp – țin bine minte că am avut costum de cazac şi dansam cazacioc. Dar viața ceva mai interesantă a început la vârsta de 12 ani, la Timişoara. Oraş, tramvaie, cinematografe, muzică la radio, lumină electrică, W.C. În casă şi nu în curte... La sat n-am avut lumină electrică. Cât am trăit la sat, tot ce era la nivel cultural era dansul de sâmbăta, pentru tineret, la casa de cultură şi, o dată pe lună, film; îmi aduc aminte şi acuma cum am văzut opera Aida pe film. Fantastic!

Inițial, pe când eram încă în Dudeştii Noi, am vrut neapărat să învăț pian, că de mic copil eram tot pe unde cânta o muzică, acolo unde se auzea eram şi eu şi dansam... Muzica mi-a plăcut întotdeauna. Am vrut să fac pian, dar tata *nu*, că era mult prea scump. „O să te plictiseşti şi stă pianul, şi n-am atâția bani... îți luăm o vioară”. Şi mi-a luat o vioară, din aia care scârțâia tot timpul... şi am început să studiez vioara. Nu mi-a plăcut niciodată acest instrument, şi, în plus, profesorul de vioară era un neamț, din ăsta chel şi cu ochelari, foarte dur, care, cum greşeau notă, îmi dădea cu arcuşul peste urechi... Şi culmea, când ajt la şcoală – că începusem încă înainte de a ajunge la şcoală – *când* ajung la şcoală, în clasa întâia, cine-i învățătorul meu de clasă? Domnul profesor de

vioară… După doi ani am renunțat la vioară, nu m-am mai ocupat vreodată de instrument.

Aşa că în şcoala generală n-a fost mare lucru. Totuşi, prin clasa a şaptea cred că începusem deja cu muzica, pentru că vecinul meu cânta puțin la chitară cu un prieten de-al lui, Rudolf Belgrasch de la Teatrul German din Timişoara. Acesta a venit în Germani, la Oldenburg, unde l-am vizitat mai târziu, am stat puțin împreună, aici, în Germania. Deci ăştia doi cântau la chitară, şi am vrut şi eu să cânt la chitară. Abia când am ajuns în apartamentul de pe Doja, cu vecinul ăsta am început şi eu să învăț câteva acorduri… şi-aşa, încet încet, am început să ştiu câteva bucăți. În afară de asta, prin Petea Umanschi l-am cunoscut pe Puiu Lazaru – mare chitarist de jazz şi cunoscut în Timişoara – care mi-a devenit bun prieten şi m-a încurajat să mă apuc de chitară. Umanschi a fost cel care a contribuit enorm de mult la dezvoltarea mea şi m-a făcut să mă îndrept către muzică. El a fost primul care a văzut ceva în mine, ceva ce nici eu nu ştiam că am, talent. El m-a băgat la Uranus.

Păcat că aceşti oameni nu mai sunt printre noi. Încet-încet dispar oameni deosebiți din viața mea: tata, Spitzly (cât de mult îmi lipseşte!), la fel Kamo – de care m-a legat o prietenie liniştită, fără mari pretenții, subînțeleasă –, Umanschi şi alții. Nu pot să nu-l menționez aici pe omul fără de care, poate, Phoenix nu ar fi ajuns unde au ajuns – Cornel Chiriac, care, pe lângă faptul că a fost manager, producător şi mentor, mi-a fost un prieten deosebit, care m-a acceptat aşa cum sunt.

Eu primeam atunci haine de la bunica mea, care, între timp, se mutase în Germania. Aveam geacă de piele, pantaloni strâmți de catifea neagră, cămăşi interesante… şi mai şi zdrăngăneam puțin la chitară. Eram interesant! Şi după aceea, când l-am cunoscut pe Nicu s-a dezvoltat chestia asta cu muzica.

Cred *că discutăm de aceeaşi perioadă, când l-ai cunoscut pe*

Nicu şi a fost momentul apariției filmului „Tinerii” în România…

Înainte, deja înainte. Ne cunoscuserăm noi la USODA, la înot, ne-am cunoscut cumva acolo, jucam prinsă sub apă. După aceea am văzut unde stătea, ne întâlneam în parc, la Flora, el locuia vizavi şi acolo făceam mai mult sport decât muzică. Dar, cu timpul am aflat noi că fiecare făcea şi muzică, cânta la chitară, şi aşa am început noi să cântăm împreună. Iar filmul acela o fost o nebunie pentru noi; făceam deja muzică, dar am auzit acele refrene The *Shadows*, acompaniate cu trei chitare şi o tobă, imaginea aceea a contat cel mai mult pentru noi.

În timpul ăsta, eu deja începusem să cânt cu formația *Uranus*. Prin intermediul lui Rudi îl cunoscusem pe Petea Umanschi, care în Timişoara era ştiut că se ocupa de formații de muzică. Prin el am ajuns la formația Uzinei de baterii din Timişoara. Petea se ocupa de trupă (ne organizase se cântăm la un club din Mehala), şi în formația asta *Uranus* erau Peter Wertheimer la saxofon, Paul Weiner la pian, Pilu Ştefanovici la tobe, Harry Coradini era cu vocea, un chitarist, şi eu eram cu o chitară, una pe care mi-o trimisese bunică-mea. Şi mimam aşa cum cânt, că de fapt nu era băgată în priză. Era chitara electrică pe care, mai târziu, i-am dat-o lui Nicu, o chitară albă, mai ieftină, dar pentru început era foarte bună. Eu eram la chitara asta… şi la dans, adică făceam show! în geaca mea de piele parcă eram Elvis, fără să-l fi văzut vreodată.

Ăsta a fost începutul meu!

„Kamocsa Bela, viitor membru fondator *Phoenix*, basist

Intermezzo cu Petru Umanschi (*I*)

Într-o vreme grupul a beneficiat de prezența studentului Petha Ştefan, un muzician cu înclinații spre jazzt (*era prieten cu Puiu Lazaru*) *dar căruia îi făcea plăcere să cânte şi piese rock. Multe dintre angajamentele şi orchestrațiile pieselor Converse erau operele lui Ştefan. Într-o perioadă în care în*

Timişoara nu exista decât grupul nostru rock ne-am impus participând chiar la un „festival de muzică uşoară" pe scena Operei. Avem o poză care datează din acel moment pricopsindne cu un premiu. Mi-e greu să spun acum dacă virtuozitatea tinerilor componenți a primat sau, poate, în mare măsură ineditul bandului la acea vreme când nimeni nu concepea un grup de muzică uşoară fără… acordeonist!

Muzica noastră erau atunci o preluare aproape identică a unor succese din repertoriul internațional ca Chombe Mircea Martin cântam în duet Bala Bala (The Rainbow, atenție nu e vorba de grupul britanic, ci de unul german timpuriu) Wooly Booly (Sam The Sham and thefaraons). Mai târziu cu Harry Coradini atacam piesa lui Neil Sedaka, Little Devil. La insistența culturnicilor ce pledau pentru un repertoriu românesc, (care pe atunci în cadrul noului compartiment nici nu exista) am inclus în repertoriu una, două piese gen „nu mă întreba/ ce port în suflet" sau „Că nu e om să nu fi scris o poezie". De cele mai multe ori făceam texte româneşti, pieselor străine preluate de la Ray Charles, Fats Domino sau Little Richard. Astfel ele puteau fi lesne luate drept piese româneşti, căci cine a ascultat atunci Radio Luxemburg sau Rias Berlin dacă nu tot noi, tinerii? Nu-mi aduc aminte să fi încercat o piesă originală la acea vreme de pionierat.

În 1961 nu existau încă Sfinții; ei aveau să apară însă după doi-trei ani şi abia când grupul va deveni Phoenix se va naşte cu adevărat rockul românesc. Asta după ce băieții lui Nicu Covaci vor exersa, oferind publicului (infinit mai mare, căci aria lor de acțiune nu era doar una zonală, ca a noastră) covers după shadows, Beatles, Rolling Stones sau Byrds. Rolul unui grup ca Uranus a fost însă unul determinant în deschiderea drumului spre „noul sunet", pentru formarea şi pregătirea unui public pentru momentele ce vor veni (…)

Când mă suna la telefon, Mony vorbea invariabil, „în deschidere" numele unor grupuri faimoase la acea vreme –

Shadows, Beatles – obsesia noastră de zi cu zi devenind un salut suprem. Îmi amintesc de reacţia lui Bordeianu vizavi de ideea de a forma o trupă rock. La acea dată, Mony era un entuziasm ca şi mine, dar – tot ca şi mine – el era un instrumentist mediocru. De altfel în stagiul său ca chitarist în formaţia Uranus el a excelat cavolist ca solist vocal capabil însă de a capabil însă a se acompania corect. Îmi amintesc de tenacitatea sa în a afla armoniile piesei Travelin Man din repertoriul lui Rick Nelson, americanul pentru care amândoi nutream sentimente de admiraţie. Cum engleză era prohibită la vremea aceea, fiind – nu-i aşa? – o „limbă capitalistă” (în şcoli se preda rusa), ne dădeau de furcă şi textele lui Neil Sedaka sau cele ale formaţiei Byrds, dar nu le lăsăm până nu le descifrăm (…)

Într-o zi – asta se întâmpla după ce cu toţii am văzut filmul Tinerii cu Cliff Richard şi Shadows – Mony a apărut la repetiţii cu o chitară plată, de un roşu aprins, aidoma celor din Dola băieţilor lui Hank Marvin. În tentativa de a recupera ceea ce puteam ne duserăm, fiind devansaţi de englezi, Mony adoptase un stil de mişcare scenică, văzut în filmul amintit. Cu prilejul unei vizionări, unui culturnic nu i-a scăpat această „atitudine decadent făcând observaţiile de rigoare. A urmat un moment de derută, după, care, asumându-mi răspunderea şi suportarea eventualelor consecinţe, i-am spus lui Mony să-şi vadă de treabă şi să se mişte, conformându-se. Din fericire, nimeni n-a mai avut obiecţii. După câtăva vreme, Mony s-a transferat la Sfinţii lui Nicu Covaci grup care se va metamorfoza apoi în Phoenix. Uranus-ul se va destrăma, nu înainte de a beneficia de un afiş în trei culori, pe care ne vedeam tipărite numele sub titlul spectacolului „Pe strune şi cu glume”, primul şi ultimul prezentat de noi.

Mi-amintesc cum i-am cunoscut pe Nicu şi pe Kamo. Aflasen că la liceul „Lenau”, la o aruncătură de băţ de locuinţa mea, să vi desfăşura o serbare pregătită de absolvenţii liceului,

cuprinzând momente muzicale şi coregrafice deosebite. Parcă a fost ieri… La un moment dat, pe scenă şi-au făcut apariția doi băieți spilcuiți, în cămăşi de un alb imaculat, ambii marcați de emoții fireşti. Nicu avea atârnată de gât o chitară rece şi încerca un microfon fixat pe un stativ parcă prea jos coborât şi care se încăpățâna să rămână acolo, în ciuda manevrelor sale de a-l ridica un pic. În spatele lui Nicu se afla Kamo, aşezat pe un scaun şi având în față o baterie improvizată dintr-o tobă din acelea care se aflau în dotarea unităților de pionieri. Mi-aduc aminte că la început ei au acompaniat o frumoasă dansatoare blondă, căreia – am aflat mai târziu – Nicu îi făcea curte. După acest moment, care a încântat asistența, cei doi au prezentat două-trei piese dintre care rețin Lucky Lipps *şi pe care Nicu a cântat-o în versiunea germană* (Rotte Lippen), *o preluare din repertoriul lui Cliff Richards.*

Nicu nici nu era elev la „Lenau", ci la „Arte Plastice", dar venise să dea, cum se zice, o mână de ajutor.

La puțină vreme de *la momentul relatat, i-am cunoscut personal* pe cei care *alături de Mony, Spitzly Reininger, Claudiu Rotaru şi Puiu Ştefanovici, vor alcătui grupul* Sfinții. *Formația era numită titlul popularului serial TV, avându-l în distribuție pe* Roger Moore, *şi nu din considerente religioase, cum insinuau culturiştii midocți de la Universitate. Formația devenise foarte cunoscută în mediul studențesc, dar şi în cel al liceenilor, şi era prezentă,* de două *ori pe săptămână, la sala „Lola" din apropierea Abatorului Municipal. Numele sălii se trăgea de la piesa grupului* The Kinks. Numită *aşa chiar dacă fosta popicărie a clubului „Constructorul".*

era locul ideal al concertelor rock şi reprizelor dansante, aici totul decurgea OK, chiar dacă n-aveai loc să arunci un ac din cauza numărului mare de tineri. Repertoriul începutului a fost unul forumat din covers *după grupurile occidentale la modă*: Beatles, Rolling Stones, Kinks, Byrds, Easybeats. *De fiecare dată se crea o atmosferă extraordinară, datorată, poate,*

dăruirii celor care, nu peste multă vreme, vor schimba fața prăfuită a divertismentului sonor din „scumpa noastră patrie socialistă”.1

1 Serialul „Departe în inima mea – O istorie nonconformistă a rockului timişorean”, *Renaşterea bănățeană – Curierul de sâmbătă*

Intermezzo cu Nicolae Covaci (*I*)

La USODA, bazinul din Parcul Stalin, i-am cunoscut pe cei şi aveau să-mi devină cei mai buni prieteni. Împreună jucam „prinsă în apa aceea atât de murdară, că nu puteai vedea prin ea nici jumătate de metru, ceea ce era un avantaj deosebit. Cunoscusem acolo un băiat cu picioare în „O”, dar, în rest, bine făcut. Era singuratic şi – după câteva reprize de joc – aflai că îl cheamă Mony, că are o bunică în America şi o ghitară Gibson la Timişoara. Am înregistrat asta şi mi-am propus să-l vizitez. Nici eu nu ştiam la ora aceea e personaj important avea să devină Mony-pe adevăratul lui nume Florinei Bordeianu – şi ce prietenie îndelungată avea să ne lege (…)

Eram mândri să fim admirați – şi câte fete nu au plătit curajul de a se apropia prea mult de noi! *– şi, pe deasupra, mai câştigam şi ceva bani. Nu cântam pentru câştig, dar, deja, ne dăduserăm seama că instalațiile noastre nu făceau față la pretențiile unui public de câteva sute de persoane. Deci, ne trebuiau bani pentru instrumente la tobe îl luaserăm între timp pe Mony, băiatul pe care îl cunoscu sem la ştrand. Cânta şi bătea în acelaşi timp, iar ghitara lui soloseam eu. Pe Kamo l-am trecut la bass, fiindcă era nevoie de un sunet mai rotund şi mai stabil, iar ghitarele noastre zbârnâiau mult prea subțire pe instalațiile acelea improvizate. La început, Kamo s-a codit: „De ce eu?”. „Pentru că tu ştii să cânți la chitară cât de cât iar*

Mony bate mai bine la tobe, de asta!*” Era singura explicație simplă şi plauzibilă.*

Prin anii ’62 – ’63 continuam lecțiile de ghitară cu Popescu, aşa că *le-am propus băieților să le predau a doua zi, pe gratis,*

ceea ce învățam *de la el, doar ca să ne ridicăm nivelul general de cunoştințe muzicale şi să avem un limbaj comun. Ar fi fost mult mai simplu*, în cazul *în care ei ar fi învățat notele. Fiecare ar fi avut posibilitatea de aexersa pe partitura scrisă, acasă, şi putea să vină cu ea învățată a doua zi, urmând să facem doar repetițiile generale împreună. Din păcate, după câteva tentative, băieții şi-au pierdut interesul pentru teorie, aşa că am continuat să spun fiecăruia, pas cu pas, ce* era *de făcut şi unde să pună degetul.*

Pe parcurs îl cooptaserăm şi pe Claudiu Rotaru, un tip înalt, sportiv, cu părul blond şi creț, căruia colegii din echipa de volei îi ziceau *„Zâmbărețul". Spirit deschis şi vesel, putea fi foarte ambițios când era vorba de muncă. În scurt timp, ajunsese să propună şi el teme muzicale ascultate la radio. Avantajul lui era că avea un magnetofon Tesla şi putea să frece benzile încolo şi încoace, până scotea şi ultima notă dintr-o piesă. Am acceptat multe din propunerile lui şi le cântam cu mare plăcere, drept care Claudiu ajunsese să se specializeze, într-un fel, în domeniul muzicii instrumentale de ghitară.*

Totuşi, schimbarea cea mai profundă, în acel stadiu incipient, o *produsese apariția lui Mony Bordeianu. Fiind cel mai tânăr, era luat mai puțin în serios de ceilalți, dar asta nu schimba situația. Kamo şi Claudiu erau cu un an sau doi mai în vârstă decât mine, care aveam un an mai mult decât Mony. Dacă vă spun că eu am venit pe lume în 1947, în ce an era născut fiecare dintre ei? – aceasta este problema pentru acasă, pe care, dragi copii, vă rog să o rezolvați până mâine. Ca exercițiu suplimentar, se mai poate calcula şi câți ani avea fiecare personaj în anul de grație 1964.*

Mony, pe jumătate şvab, pe jumătate român, fusese crescut, el, doar de mama lui, ce divorțase demult de domnul BordeiunM un bărbat cu trăsături clasice, veşnic tânăr. Locuia două străzi departe de mine, pe Gheorghe Doja. Eram, cum s-ar spune, vet Ne puteam vizita la orice oră, ne puteam

ospăta la fel de bine şi el şi la mine şi, încetul cu încetul, s-a legat între noi o prietenie nezdruncinat. Plăcerea, chiar necesitatea, de a cânta ne unea. Tul că ascultam împreună aceleaşi emisiuni, aceleaşi şlagăre, ne-au *cultivat un gust comun şi ajunseserăm să apreciem, în mod egal, aceleaşi formații şi cântăreți.*

Cei din grup ne simțeam legați şi prin faptul că toți crescuserăm fără tată. Kamo, Claudi, Mony şi cu mine eram copii aproape orfani de un părinte, veneam cu toții din familii modeste, priveam realitatea înconjurătoare din acelaşi punct de vedere, aveam aceleaşi greutăți materiale şi aceleaşi necazuri la şcoală. Începuse să se nască acea prietenie prin care grupul devine o unitate şi fiecare are nevoie de celălalt cât de sine însuşi. Mergeam peste tot împreună, dar în special la spectacolele de muzică uşoară susținute de formațiile ce treceau prin țară. Pentru concertul celor de la The Federals, *unii au trecut Bega înot spre Parcul Rozelor, în a cărui grădină de vară a avut loc spectacolul, iar ceilalți au sărit gardul.1*

— Nicolae Covaci, „Phoenix. Însă eu, o pasăre…” editura Integral, 2014

Capitolul III.

VINO SĂ NE ASCUNDEM SUS ÎN NORI!

Pe când eu eram deja la *Uranus*, cumva, s-a dezvoltat ideea cu Nicu, am aflat că vrea să facă formație. De fapt, Nicu şi Kamo aveau o trupă de agitație la liceul nr. 2. Cu Nicu mă întâlneam şi în Parcul Rozelor şi făceam sport împreună – gimnastică, flick-flak-uri şi, dintr-o discuție într-alta, am descoperit că amândoi cântam la chitară. Ei, de atunci, cam de prin 1962, am început să ne întâlnim zilnic, dimineața, înainte de a merge la şcoală. Cântam împreună pe două voci, de la *Cielito Lindo* la *Loveme* de De la el am învățat să cânt pe două voci. Făceam şi canotaj împreună, eram şi vecini (el stătea doar la două străzi paralele de mine), aşa că am făcut formație împreună. *Păi, hai s-o facem*, cu Claudiu, vecinul, pe

Kamo îl ştia de la brigada de la liceul nr. 2, şi-aşa ne-am întrunit noi…

La început, eu băteam la o tobă de pionier, iar ei erau în față, cu chitarele lor pe un radio vechi transformat în amplificator. Ştiu că am cântat la balul de bacalaureat la liceul nr. 7, am aranjat să cântăm noi acolo. Acolo deja cântam cu vocea. Dar primul loc unde am cântat noi a fost liceul nr. 1, la un ştiu ce eveniment, unde erau ei trei în față, iar eu băteam pe scaun *when she seventeen, you know what I mean1*… fără microfon, fără nit din spate. Îmi ziceau „Trompetă”, că țipam ca să mă aud. Asta eu, începutul, ce-o mai rămas în mintea mea, Nicu poate i minte mai multe… Cântam de toate, dar, între timp, apăruşi muzică nouă – *Shadows* şi, în special, *Beatles*. Asta a fost pentru noi revelația. Am început să repetăm şi să ne şlefuim repertoriul

Beatles, *clar, Nicu zice şi de* Rolling Stones, *de* The Shado *de* Monkeys, Ventures, Kinks, Yarbirds, Byrds etc.

Şi-am rămas noi împreună, şi-am început să repetăm. Nic şi-a făcut un amplificator cu Claudi, pe care mergea şi vocea, Kann şi-o făcut dintr-o chitară un bas… se cântau şi instrumentale – di exemplu Sputniks –, Claudi cânta solo la chitară, foarte exact, după-aia cântam şi câteva bucăți vocal. Marele nostru noroc a fost că la început repetam, dar nu aveam unde să cântăm. Repetam, repetam, aveam repertoriu, învățam. Nici nu ştiu prin ce modalitate s-a aranjat să cântăm la Facultatea de Mecanică, la *Meca*, aşa i se zicea. De acolo țin minte, de pe o scenă înaltă, că era sala mare, eu cântam la microfonul care venea de sus, cum cântau pe vremuri jazziştii. Ei trei erau băgați pe amplificatorul ăsta făcut şi eu cântam pe boxele sălii. De acolo țin minte că am început să fiu în față, pentru că Pilu făcuse rost de un set de tobe.

Cântam tot ce ştiam noi atunci, asta era deja prin ’64 – ’65, țin minte că deja cântam *Satisfaction* pe-acolo… cred că era

în ’65. Şi aşa a început. Şi am continuat la Mecanică, până nu ştiu de ce nu ne-au mai dat voie.

11 saw her standing there, The Beatles (n.r.)

Vă imaginați celebri?

La început, nici gând. Eram tineri, fetele se uitau la noi, nici nu se punea problema de bani sau altceva. Cu timpul, când ne-am *numit Phoenix* şi s-a dezvoltat ideea, perioada de la Casa Studenților –, aveam şi cizme ca Beatleşii. S-a adunat gaşca cu şuvăgău, Cârcu, Reininger şi atunci am început să visăm: că devenim cunoscuți, că vom câşga bani cu care să ne cumpărăm o casă – desenam aşa, un fel de castel cu noi înăuntru, fiecare cu camera lui. Am reluat visul şi ne-am întâlnit în Germania, după ce am plecat toți. Nu ne mergea prea bine şi făceam glume cu Țăndărică – că o să vină presa, banul, ne vom cumpăra şi bazin de înot, un sarcasm total...

Intermezzo cu Nicolae Covaci (II)

Fiecare aducea cu el câțiva colegi de la şcoala sau facultatea care o urma. Aşa au apărut în gaşca noastră Victor Cârcu, Victor şuvăgău, zis Pol, de la asemănarea lui cu Paul McCartney, Cacu, Eus, ori Chaka. Mergeam împreună la filme, ne înghesuiam la cozi interminabile, rămânând de multe ori fără nasturi, făceam orice din dorința de a vedea şi de a sta cât mai mult timp împreună. În plus, faptul că savuram cu toții un film sau un concert ne mărea satisfacția. Apărea un fel de fenomen de rezonanță emoțională, care nu numai că însuma sentimentele noastre, ci Ieşi ridica la puterea a zecea. Cu timpul, Claudi l-a înlocuit cu totul pe Creşneac, pe care părinții îl sileau să exerseze tot mai mult la vioară, el dedicându-se muzicii clasice. Adi Pavlovici se ocupa în majoritatea timpului de sport, aşa că grupul nostru rămăsese în componența: Mony, Claudi, Kamo şi cu mine, plus noul nostru toboşar.

Pilu Ştefanovici corespundea din toate punctele de vedere, fusese crescut tot fără tată şi, în plus, era cel mai talentat baterist al momentului, din oraş şi, poate, din țară. Pilu era un

băiat foarte drăguț, mai scund, dar bine proporționat, cu ochi mari şi gene lungi, negre. Era sârb, după cum îi spune şi numele, însă vorbea foarte bine şi ungureşte. Cânta şi informația de muzică uşoară a uzinei electrice din oraş, împreună cu Mitu Câmpan, Robi Teufel, şeful lui pianist şi acordeonist, şi Pedro, vestitul basist ce a rămas pe baricade până astăzi. Mulți muzicieni pot să-i mulțumească pentru un sfat bun sau echipament tehnic.

Ştefanovici era un toboşar dinamic, plin de umor şi cu un simț al show-ului. Îți era mai mare dragul să-l vezi cântând, precis, ritmic şi în forță, şi făcând toate giumbuşlucurile imaginabile în acelaşi timp. Toți îl îndrăgeau, în special fetele, cu care avea o relație deosebită: el iubea la modul cel mai serios. Nu îşi schimba femeile prea des şi era extrem de manierat şi de curtenitor. Săruta mâinile la doamne şi nu înjura niciodată de față cu persoane străine, ci doar când eram între noi şi ne dezlănțuiam la repetiții la chefuri, printre amici şi cunoscuți. Ca stil şi temperament, nu pot găsi o comparație mai bună decât cu Keith Moon, toboşarul de la The Who. Cred că, dacă ar fi avut destui bani să-şi cumpere tobe de fiecare dată, şi-ar fi spart şi el garnitura la fiecare concert, precum făcea omologul său britanic.

Dar rolul decisiv în alegerea inconştientă a stilului formației, în anii ’60, îi revine lui Mony. Ajunseserăm cu toții la un nivel ridicat de acuratețe tehnică, iar Mony se străduia să reproducă fidel piesele pe care le alegeam, copiind orice artificiu şi nuanță de coloratură din interpretarea soliştilor preferați pe atunci, McCartney, Lennon, Jagger. Pierdea ore în şir în fața oglinzii, încercând să-şi piguiască buzele ca Mick Jagger sau să învârtă cu eleganță microfonul 1. Avea un talent deosebit pentru mişcare şi dans, era înzestrat cu o grație naturală, demnă de invidiat. Se dovedea a fi cel mai bun dansator din grupul nostru, atât pe scenă, cât şi în particular. După el, veneau în ordine Kamo şi Pilu, iar la urmă de tot,

apăream eu şi cu Claudiu, cei mai puţin înzestraţi pe acest tărâm. Cred că anii petrecuţi pe scenă, privindu-i pe alţii cum dansează, îşi puseseră amprenta, ducând la anchilozarea încheieturilor. Altfel, simţ ritmic aveam din belşug!

Oricum, instinctiv, nu voiam să ne identificăm nişte slăbiciuni, într-o epocă în care personalitatea noastră în plină afirmare era înclinată să descopere doar calităţile proprii, pregătind terenul pentru reuşite viitoare. Apăruse formaţia The Beatles, *cea care revoluţionase nu numai modul nostru de a gândi şi a simţi, ci pe al întregii lumi. Parcă toţi stătuseră în expectativă, aşteptând să apară soarele pe scenele tuturor continentelor şi în inimile tinerilor. Melodiile lor cântate pe mai multe voci ne produceau fiori, adesea simţeam pielea încrâncenându-ni-se de emoţie în timp ce ascultam. Vocile lor se armonizau perfect, cântau cu atâta acurateţe, încât intervalele făceau să vibreze aerul cu o intensitate care te introducea în rezonanţă cu ei. Nu era de mirare că, în sălile de concert în care se produceau, oamenii leşinau. Emoţia creată de apariţia, personalitatea şi fluidul extatic transmis erau de o asemenea forţă încât tinerii, în mod special fetele, cădeau ca muştele şi erau scoase cu targa din sală.*

Ţinuta lor simplă, dar unitară şi elegantă, s-a impus pe scena muzicii mondiale. Căpătaseră numele de „cărăbuşi” sau „capete de ciuperci”, după frizura lor specială, pe care, evident, ne-am silit s-o adoptăm şi noi, în limita posibilităţilor. Bineînţeles că eram trimişi regulat de la şcoală acasă, ca să ne tundem. Ne udam părul şi ne dădeam cu ulei, după care ne întorceam în clasă. Câteodată îi păcăleam pe profesori, câteodată nu, şi atunci ne trimiteau din nou acasă, în anii 1963 – 1964 apăruseră şi alte formaţii pe scena mondială: Swinging Blue Jeans, Searchers, *ale căror melodii*, Hippy, Hippy Make *şi* Needles and Pins, *le-am adoptat mai târziu în repertoriul nostru. Cei patru – Mony, eu, Claudi şi Kamo – alcătuiam un pachet vocal omogen şi transparent. Vocile ni se*

potriveau perfect şi chiar şi registrele erau favorabile. Ne împărţeam rolurile în funcţie de cât de sus sau de jos putea să cânte fiecare.

Vara continuam să jucăm „prinsă" şi să înotăm la USODA. De data aceasta, grupul nostru era compact. Toţi eram nişte aşi în domeniu, mai mare dragul să ne priveşti! *O mare mulţime de spectatori se aduna pe marginea bazinului admirându-ne ghiduşiile, viteza de joc şi rezistenţa sub apă. Era un spectacol*! *Nu mai apucam să mergem la masă, dar pe drumul spre ştrand sau la întoarcerea spre casă, seara, devastam corcoduşii încă verzi şi grădinile cu caise, prune, ce se nimerea, oricât de crude ar fi fost fructele. Ni se strepezeau dinţii şi ni se făcea gura pungă, dar probabil că în vremea aceea ne-am încărcat pe viaţă cu vitamina C şi ni s-au oţelit trupul* de *Verile erau foarte calde, cu furtuni subite, cu tunete şi trăsnete.* Ihieori *aşteptam pe sub câte un podeţ, în apă, până la gât, să se liniştească nebunia. Alteori continuam să jucăm în mijlocul potopului ce ne excita simţurile şi aşa biciuite de tensiunea vieţii trepidante pe care o duceam.1*

1 Nicolae Covaci, „Phoenix. Însă eu, o pasăre…", editura Integral, 2014

Capitolul IV.

NEBUNUL CU OCHII ÎNCHIŞI

Ne întoarcem la 1965… Deja vă numeaţi Sfinţii?

Da, de la început, de când ne-am zis formaţie, ne-am şi gândit cum să ne numim: *Sfinţii.* Nici nu ştiu cine a venit cu numele ăsta.

Dar avea legătură cu serialul Sfântul?

Poate că de acolo s-a luat numele. Habar n-am. Dar noi ne-am numit sfinţi şi un pic în glumă, noi fiind tot timpul mai răi şi mai nu ştiu cum; a fost cumva cu subînţeles.

Sfinţi între ghilimele…

Exact. N-a avut atât de mult de a face cu serialul, cred. Ne-am zis *Sfinţii* din cauză că eram rebeli şi mai golani, cum

se zicea. Bine, aşa a fost înainte de Mecanică, cum am zis.

Te-a ajutat cumva în fața profesorilor? Să zicem că nu erai bun la un ştiu ce materie, dar ți se trecea cu vederea, având în vedere că le cântați pe la serbările şcolare.

Nuuu, în niciun caz, pentru că, atunci când am cântat la liceul hi. Era deja balul de bacalaureat. Deja terminasem. La liceul nr. F un mers bine cu şcoala. Nu că aş fi fost premiant, dar am mers I n. U bine. Am avut noroc cu acel liceu din toate punctele de vejnr. Profesoara de sport era şi profesoara de clasă, era tânără şi luinoasă şi îi eram simpatic, profesoara de rusă era o doamnă, Mi i ilesorul de matematică şi fizică, prieten cu tata, iar directoarea, îi i imoscută de a lui tata.

Fetele din clasă se învârteau tot prin jurul meu, (nu ştiu nici BAiia azi de ce). Una dintre ele, Marga, era ceva mai emancipată ti m-a sedus destul de repede. Am mai repetat asta cu ea şi mi-a plăcut mult, era o fată focoasă, dar fără a avea mari pretenții în ani. I avea numai pentru ea. Solomon, o colegă care făcea *skiff*, o i. Iia mare şi solidă, venea la mine acasă şi aştepta să se întâmple „i era", dar am refuzat. În privința asta eram un tip curios, uneori – le neexplicat.

La liceul 2, era să rămân repetent din cauza latinei şi a rusei, I» e când profesoara de rusă de la liceul 7, cum spuneam, o doamnă toarte amabilă şi drăguță, m-a ajutat să îmi placă materia, cred că un şi terminat anul şcolar cu media 8. A fost un bun pedagog, iar cu, fiind oricum afin cu limbile, s-a prins repede. Profesorul de la liceul 2 a fost nasol. După aia, a fost totul bine. Şi-am avut noroc. Matematica şi fizica, pentru mine, au fost nişte – cum zice neamțul – *Bohmische Dorfer*, nişte sate din astea din Boemia, aşa e zicala. Cât despre profesorul de fizică şi de matematică, care era prieten cu taică-meu, era foarte dur cu mine, dar mai închidea câte un ochi… Aşa că am reuşit.

Le-ai dovedit pe amândouă?

Da.

Ce-ai făcut după liceu?

Tata, când am terminat liceul, m-a întrebat: „Nu vrei să dă doctor, să scrie pe uşă Dr. Bordeianu?” Eu i-am spus: „Nul I duc la facultatea de Educaţie Fizică, pentru că e mai uşoara ţifl mai mult timp pentru muzică!” Şi-atunci el mi-a răspuns: băiete, fa cum crezi tu...”

Am avut părinţi foarte înţelegători. Nu m-au obligat la nifl şi m-au sprijinit întotdeauna. Bunica, cu toate că nu a înţelefb ce fac eu, sau ce vreau, nu a pus niciodată problema să nu ajute. A fost, probabil, singura fiinţă care m-a iubit necondiţicufl şi m-a ajutat necondiţionat să îmi realizez visurile. Ea ne-a t r11 «instrumente din Germania.

Noi deveneam tot mai buni şi începuserăm să compun cieveneam cu o temă la Nicu şi o prelucram împreună, mai adaugi el un acord, mai o melodie şi, la fel ca Lennon – McCartney, şi format cuplul Bordeianu – Covaci, eram nedespărţiţi. Ca şi Nl (il am dat la facultate, eu, la Educaţie Fizică – era chiar pe strada Gheorghe Doja – mergeam nici 300 m şi pe dreapta era facultate J Am dat examenul de admitere, am fost printre primii opt şi am primit chiar bursă.

Ai sărbătorit cu băieţii?

Da, Nicu luase la Arte Plastice, iar după examene, eu cu el şi cu încă un prieten, Mike, care lucra la CFR, ne-am luat nişte rucsacuri în spate şi am pornit pe jos, din Timişoara, până pe Semenic.

Aşa, de nebuni, cu autostopul, cu „Ia-mă nene”?

Da’ de unde, pe jos, prin sate! mai primeam o slănină de la un ţăran, mai o ceapă. Când am ajuns sus, pe munte, am făcut foc, am prăjit slănina, ceapa. Tot pe jos am venit înapoi; când mai întâlneam un ţăran cu căruţa, ne mai ducea el puţin. Ăsta a fost pilanul ce ni l-am făcut noi, Nicu şi cu mine, pentru admiterea la facultate.

Senzaţional. *Dar a ţinut nişte zile*...

A durat, nu ştiu exact cât, vreo săptămână.

Şi ați *avut cort, ceva*?

Nu, nu, fără. N-am avut nimic, dacă ploua ne-am mai fi adăpostit la țărani. Dar nu țin minte să fi plouat. Asta a fost prin septembrie, cândva...

Ei şi când ne-am întors de acolo, la facultate, l-am lămurit şi pe Nicu să vină la canotaj, eu îl începusem dinainte. Aşa a făcut şi Nicu un pic canotaj. El la caiac, eu la canoe. Şi Pavlovici era acolo cu care el era în echipa aia la liceul 2. Făcusem vreo 2 – 3 ani de canotaj, dar când am ajuns la facultate, am cam lăsat-o mai moale cu timpul. După primii doi ani de facultate, a trebuit să merg la fără frecvență, ca să mă ocup mai intensiv cu formația, că luase anvergură. Facultatea mi-a prins bine pentru restul vieții, probabil ca nu aş fi ajuns atât de vânos şi de rezistent fără sport, am învățat să schiez, am învățat să scriu şi să citesc în engleză (am terminat cu nota 10) şi am încheiat prietenii pe viață cu Dudu (Hadu Chiseliță) şi Chishorek (Gheorghe Toth), pe care îl ştiam tot de la canotaj.

Curios e faptul că, în toți aceşti trei ani de facultate, nu m-am culcat decât cu o colegă. Cred că nu am avut timp pentru colege, erau prea multe cele pe care le cunoscusem prin muzică...

Intermezzo cu Tumoarea, mama lui Nicolae Covaci

Când Nicu cânta prin parc cu Claudiu Rotaru şi cu Mony Bordeianu, lumea îi asculta. Dar cineva a trimis o notă critică la ziar, că „fac gălăgie şi sunt îmbrăcați cu nişte pantaloni strâmți până la gâtuirea organelor genitale”. Aşa a scris în ziar! Nicu era la liceu, A fost foarte revoltat, voia să-i dea în judecată, dar l-am convint să renunțe. N-avea niciun rost.

Formația se numea Sfinții. *La un moment dat, au fost discuții cu autoritățile: „Ce-i aia* Sfinții? *Care sfinți? Altă denumire nu v-ați găsit?” I-au desființat! Şi atunci, simbolic, fiindcă au renăscut din propria cenuşă, şi-au luat numele* Phoenix.

Cântecul „Vremuri” era un răspuns la cele scrise în ziar. Titlul

melodiei îmi aparține. „Toate-au fost la vremea lor ceva exagerat...

„Vremuri!”, i-am zis lui Nicu și așa a rămas. Cât despre articol, tineretul a început să se intereseze mai mult și să-i cheme la diferite ocazii să cânte. De la articolul acela a început. Așa că tot răul a fost spre bine.1

1 Interviu într-un ziar timișorean (n.r.)

Intermezzo cu Nicolae Covaci (*III*)

Prin iarna lui '66 s-a produs și un eveniment pozitiv, ce a dus la un salt spectaculos, în privința calității muzicale. Mony primise de la bunica lui din America un amplificator. Se afla la vama din București și trebuia scos de acolo. Îi promisesem lui Mony că voi contribui cu bani la plata vămii, urmând să-i dau și jumătate din preț. (*oricum, amplificatorul era de uz comun*). *Am plecat la București la mama lui Mony și cu buzunarul plin de bani, unii economisiți, unii împrumutați de la Mutti, Tuși și Tați. Mama lui Mony era o doamnă plăcută la înfățișare, cu aceiași ochi mari, albaștri, cu gene lungi, că ai fiului, și părea să rămână veșnic tânără.*

La ora aceea, eram deja considerat în grup un fel de șef, de inițiator, așa că-mi asumasem firesc răspunderea de a rezolva problemele legate de scoaterea amplificatorului din vamă. Drumul cu trenul a durat toată noaptea. A doua zi, căutam, cu taxiul prin București, Direcția Vămilor. Trimiși de colo-colo de tot felul de birocrați, am ajuns în sfârșit la destinație, într-un depozit imens. Imediat mi-au sărit în ochi două containere foarte mari, pe care scria Selmer. *Cei ce ne îndrumaseră până acolo păreau să știe mult mai multe despre conținutul acelor cutii decât noi.*

— Nu vreți să vindeți amplificatorul? Ați primi o sumă buni pe el, zise unul dintre vameși. Avem niște clienți buni, care vor așa ceva.

Nu știam la cine se referă, dar la ora aceea existau și în București câteva formații ce deveniseră cunoscute – Sincron,

Olympic ’64…

— În niciun caz, m-am grăbit eu să-i iau cuvântul doamnei Bordeianu, care nu-şi închipuise că un asemenea aparat poate stârni şi interesul altor persoane, în afara nebunilor de acasă.

— În situația asta, să ştiți că vama este foarte mare şi nu ştiu dacă putem să-l eliberăm.

— Ce înseamnă foarte mare, cât se plăteşte pe aşa ceva în mod normal?

— Păi, ia să vedem, dacă e aparat electric, punem atât şi atât ca procente, dacă e instrument muzical, punem atât şi atât.

Nu ştiam drept ce să-l declar, fiindcă mi-era clar că mi se întinsese o capcană.

— Nu sunt decât două lăzi de lemn cu ceva instalații. Ce valoare pot avea? – încercai eu să micşorez importanța amplificatorului.

— Las că ştim noi mai bine ce-i înăuntru!

— Vreau să văd şi eu atunci.

— Desfă-l, dacă vrei!

Nu a fost prea greu, se vedea clar că lăzile fuseseră desfăcute şi controlate. Cu inima cât un purice şi cu genunchii moi, începui să scot din lăzile de carton întâi amplificatorul, apoi boxa cu difuzor. Mi s-a oprit respirația. Nu-mi imaginasem vreodată ceva aşa de frumos. O eleganță tipic englezească, mixată cu o robustețe în construcție ce te impresiona, la care se adăuga şi un miros proaspăt, de nou, ceva de nedescris, particular, care a rămas până astăzi în pereții amplificatorului. Auzisem că englezii parfumau anumite produse în mod special. În orice caz, amețisem şi amuțisem, nu mai puteam scoate niciun cuvânt. Toate visele mele, toate imaginile pe mi le construisem erau întrecute cu mult. Stația avea două fețe cu câte două intrări fiecare, cu reglare de ton şi volum pentru canal. Boxa era aproape la fel de mare cât mine şi avea un difuzor de 18”, acoperit cu o pânză grozavă, de un albastru cu fire de mătase deschise şi strălucitoare.

Patruzeci şi cinci de mii!

Patruzeci şi cinci de mii, repetă vameşul, interpretând greşit muțenia mea.

Ce?!

Atât face. Aveți atâția bani?

În acei ani, suma era fabuloasă, dar venisem pregătit pentru o țiplă serioasă şi aveam bani destui la noi. Am părăsit victorioşi vama într-un taxi furgonetă, cu amplificatorul în spate, pe platformă. În Timişoara s-au adunat toți cunoscuții la Mony acasă. Vecinul lui, Redely, era specialist radio, aşa că l-am lăsat pe el să conecteze cablurile la stație. Chitara era băgată deja într-un canal, şi trăgeam de ea.

— *Ce are*? *se interesă Kamo, cu un ton sâcâit.*

— *Stai să se încălzească, îl potoli Claudiu, cel mai înțelept dintre noi.*

Din boxă nu ieşea niciun sunet.

— *Lămpile sunt deja calde, uite că se înroşesc, zise careva, ar trebui să sune, ce-i asta*?

— *Ia vezi mai bine ce-i cu cablul ăla din spate de atârnă aşa*! *Nu trebuie legat undeva*? – *se auzi o voce.*

Ceea ce omul nostru de încredere, băiatul bun la toate, zis „Laissez-moi”, *şi făcut, înfigând jackul în orificiul din spatele boxei. În aceeaşi clipă, sării înapoi ca ars. Ca o palmă sonoră, clar şi cristalin, de o forță nemaiîntâlnită de noi, sunetul mă izbi, înfiorându-mă M-am intimidat imediat şi am început să mângâi corzile, fără să mai îndrăznesc să bat cu palma sau să cânt vreun acord.* Sunetul *ce umplea camera era ceva de vis. Băieții amuțiseră cu toții* în *uitau cu ochi sticlind când la amplificator, când la mine, de* parcă *aş fi fost un vrăjitor. Îmi transpirase mâna şi nu mai îndrăzneam să continui. Calitatea sunetului întrecuse orice aşteptări, dinamica amplificatorului era imensă. Dacă atingeam coarda, se auzea un foşnet ca de codru uscat, cu toate armonicele cunoscute şi necunoscute, ce crea o stare de nelinişte, ca în preajma unei primejdii.*

Cei ce au avut de-a face cu amplificatoare mari ştiu ce înseamnă rezerva de putere pe care ți-o dă o stație cu lămpi. Atingând corzile doar ceva mai puternic, se pornea un uragan de sunete ce-ți încrâncenau carnea. Într-un târziu, îndrăznii să lovesc cu dreapta coarda *aşa cum eram obişnuit. Avui o clipă senzația că mi s-au blocat urechile, ca apoi să simt o durere sfâşietoare. Nu auzisem încă niciodată un sunet la peste 100 de decibeli. Imediat s-au repezit toți* la *chitarele lor să încerce şi ei să cânte, să simtă cum sună. Lăsai* jos *instrumentul din mână şi mă dădui la o parte. Eram zguduit. În fața mea se deschidea o lume nouă, plină de posibilități nebănuite.*

Acum înțelegeam şi eu de ce formațiile bune puteau să-şi copleşească sonor auditoriul. Am încercat stația şi cu cele două microfoane ce le aveam: sunetul rămânea calitativ. Un sentiment de bucurie puse stăpânire pe mine, anticipând şocul pe care avea să-l înregistreze publicul, văzând şi ascultând acest monstru acustic. Încă nu puteam realiza că Selmerul *avea să ne catapulteze în aria sunetului profesional şi că faima pe care aveau să o dobândească atât formația, cât şi amplificatorul însuşi, va depăşi orice aşteptări.*

Prima apariție la „Meca" mi-a întărit convingerea că o formație cântă mai bine şi interpretează mai intens din momentul în care îi este asigurată şi stabilă. Despărțiserăm instrumentele de voci. Acestea din urmă rămăseseră pe cele două boxe laterale şi le puneam în fața scenei, cu stația de cinematograf, iar restul *fusese amplasat în spate, să ne bucurăm cu toții de el,* ca să *echilibrăm lipsa de putere a stației de voci. Frenezia „dor se transmisese şi pe scenă şi ne simțeam înaripați.*

Nu ştiam *ce să mai facem, începuserăm să executăm mişcări de* pe loc *cum făceau pe vremuri* Shadows. *Mony, apucând un* microfon cu *stativ cu tot, se repezi înspre public, pregătit să se arunce* de pe scenă. *Toate brațele, ce erau oricum îndreptate în sus, oferindu-i o aterizare moale. În ultima clipă*

renunță, făcu o piruetă învârti stativul peste umăr, oprindu-l exact unde trebuia, şi continuă să cânte. După câteva secunde, pe un solo de chitară, luă microfonul *în mână şi, ținând de cablu, începu să-l rotească pe deasupra capetelor noastre şi ale publicului, lăsând firul tot mai lung, Extazul fiecăruia şi frenezia generală se contopeau într-o stare comună de care nici noi nu eram feriți. Începuse un fenomen de rezonanță ce se accentua, amenințând să rupă orice barieră. Ceea ce noi oferearn reprimeam însutit, propulsându-ne pe un alt nivel, de la care puteam da iarăşi şi mai mult publicului, ce ne răspundea ca atare.*

Multă vreme mai târziu, am continuat să investighez cauzele acestui fenomen de rezonanță psihică. Ce se întâmplase de fapt, cu noi, cu oamenii din fața noastră? Cu cât sunt mai mulți spectatori în sală, fenomenul de extaz se amplifică şi ajunge la acele forme neobişnuite, în care, în acelaşi timp, unii plâng alții răcnesc, ori se scutură ca apucați de friguri. Am ajuns să înțeleg toate acestea abia după mulți ani, după ce a murit Uca şi am căpătat acces la biblioteca lui personală, la care nu avusesem voie, până atunci, nici să-mi ridic privirea.1

1 Nicolae Covaci, „Phoenix. Însă eu, o pasăre...", editura Integral, 2014

Capitolul V.

MIEZUL NOPȚII

Putem să trecem la ascensiunea Phoenixului... de fapt a Sfinților! *Poți să-mi spui, dacă îți aduci aminte, vreun concert sau u moment mar deosebit, în care ai simțit că se întâmpla ceva, că trup asta avea un viitor*? *Pentru că una e să cânți la şcoală, la liceu pentru colegi... deşi şi acolo, dacă ai succes, contează foarte mul pentru o trupă la început... dar a fost vreun moment în care să simt că i-ați mitraliat pe spectatori, că ați transmis ceva special, că i-aş dus în transă?*

A fost concertul meu de adio de la Sala Olimpia din Timişoara

Nu, până atunci. Un moment în care să-ți spui: *„Da, trupa asta are viitor*!

Eu am simțit imediat că formația avea viitor, am simțit asta. Medtat, de la început, că altfel n-aş fi rămas. În primul rând am văzut un vutor în faptul că ne înțelegeam foarte bine, că erau anumite chestii care ne legau, fiecare dintre noi crescuse cumva fără tată…

Tu şi Nicu?

Şi Kaino, era aşa, o chestie…

O a doua familie?

Exact! Şi a mai fost ceva, atunci când noi am participat la festivalul studențesc de la Iaşi şi l-am întâlnit pe Cornel Chiriac; imediat am ştiut… acuma porneşte ceva ca lumea şi avem viitor.

Aprilie '68, *parcă*…

Da, da. Aprilie '68 a fost, sau chiar mai devreme… Pilu trebuia atunci să meargă în armată şi a venit Dorel Vintilă Zaharia, era un toboşar foarte bun, care ştia şi muzică. Spitzly şi Dorel au făcut nişte aranjamente orchestrale, am luat elevii de la Şcoala de muzică, din Timişoara şi am cântat „Nebunul cu ochii închişi" cu instrumente clasice, „Culegătorul de melci", „Vremuri" şi am mers la finala festivalului studențesc. În juriu era şi Johnny Răducanu. Apropo de Johnny… La concertul de 45 de ani de *Phoemx* la Teatrul Național, am cântat „Canarul" cu Johnny la pian. Şi avea dificultăți la început, că eu intru pe timpul şapte; şi zice el: „Cine e boul care a compus bucata asta?"… La sfârşitul concertulu ne-am îmbrățişat şi am râs împreună, când i-am spus: Eu sunt boul…

Cred că nu şi-a mai adus aminte de festivalul de la Iaşi…

Lui Cornel Chiriac i-a plăcut imediat de noi. Şi țin minte că la festival am plecat cu Cornel direct la Bucureşti, să aranjăm imprimarea primului EP. Am stat la el vreo două săptămâni, am aranjat toate treburile, a deschis el toate uşile.

Seara ne întâlneam cu Dichiseanu, să mai discutam, să mai bem; l-am cunoscut pe Liviu Tudan, de care auzisem şi pe care îl admiram, am devenit prieteni, până *ce* concurența a devenit prea mare, iar gagica lui – Jeanine – a trecut la mine. De ce, nu ştiu, mie mi se părea că Liviu era mai interesant decât mine. Dar cine poate ştii exact ce e în capul femeilor! în orice caz, cu Jeanine fost o poveste de roman. Liviu nu a fost prea încântat.

Mai interesant este faptul că fiica lui Liviu, Livia Tudan, ne-a invitat pe mine şi pe Nicu la emisiunea lui Bittman, acum câțiva ani. O fată de care Liviu poate fi mândru. Păcat că toți aceşti oameni – Johnny, Liviu, Cornel – nu mai sunt printre noi. *The good ones are leaving the fields of pain. May they rest în peace.*

Ei, mai ales de atuncea, de la Iaşi, am simțit ce viitor avem. Şi s-a văzut că oriunde cântam, tot timpul aveam succes. Chiar atunci când am cântat la Balul Bobocilor de la IATC din Bucureşti când ăştia de la partid, care aveau fiicele acolo, au venit şi au cerut să ne schimbăm numele, să cântăm româneşte. Printre cei care au insistat, mai apoi, să ne afiliem la Casa Studenților din Timişoara a fost şi Ion Iliescu, viitorul preşedinte al României. Pe atunci era şeful UTC-ului din țară şi ne-o ținut o morală, că nu merge ca noi – fiind studenți – să ne agităm aşa, de capul nostru. La revenirea în Timişoara, am intrat la Casa Studenților şi am fost trimişi la festivalul de la Iaşi, în 1968. Noi plecaserăm la Bucureşti, să cântăm la balul bobocilor cu toată gaşca. Trupa, Dudu, Chaka (omul meu de bază) cu sculele, toți şi toate cu avionul. Pe avion dă-i cu băutură, când am ajuns eram tocmai în formă. Acolo l-am cunoscut pe Vali Ceauşescu, un băiat drăguț şi fin, parcă provenea din altă familie…

Păi aşa şi era, parcă, era înfiat, nu era din sângele lor… Erați încă Sfinții?

Da, că asta se întâmpla înainte de festival. *Păi, dacă ăştia*

vor să ne interzică, înseamnă că suntem buni, înseamnă că le e frică pe undeva… Şi-atunci a venit şi chestia cu studenții – ne-au făcut, de la Casa Studenților din Timişoara, costume, tot ce-am vrut, numai să cântăm româneşte. Şi-atunci am vrut şi noi să cântăm româneşte. Am lansat „Vremuri”, „Canarul”, „Nebunul…” Toate fiind deja bucăți compuse, dar fără texte, pe care le cântam cu la la-la-la. Am avut doi prieteni deosebiți, Şuvăgău şi Cârcu, care făceau texte, dar am făcut şi eu, la „Vremuri” puțin, la „Nebunu’ cu ochii închişi” l-am făcut eu. Se făceau multe chestii împreună şi bucățile la fel, se compunea mult împreună. Veneam cu o idee de melodie, Nicu o punea pe acorduri ca lumea… Când făceam eu asta, mai lipsea poate câte un acord, cu care să sune ceva mai bine. Aşa am început să cântăm pe româneşte. Când mergeam în turnee, însă, se cântau încă multe *coveruri*, dar şi multe piese în româneşte, compuse de noi. Acestea se dădeau şi la televizor şi la radio. Dar când eram în turneu, începeam cu whoa – *I, whoa – 1, 1 got a whole lot of things to tell her / When 1 get home1*…” Aşa începeam, cu *u*, *u*, *a*… Bineînțeles, le cântam şi din ale noastre, cunoscute, dar, ca să umplem o oră, cântam şi câte un *Stones*, câte un *Beatles*.

În ’68 – ’69, am cântat câte trei luni la mare. În primul an la Mamaia şi în 1969 la Eforie Nord. Pentru noi, asta a însemnat cântat în fiecare zi (de fapt, noapte), ceea ce ne-a rodat şi ne-a sudat enorm ca formație. Cântam aproape de perfecțiune. Aceste luni la mare, cu toată gaşca – Chaka, Paul, gagici şi băutură – au fost pentru noi ca o vacanță în rai. Noaptea cântam, ziua la plajă, mai jucam un fotbal, ca să ne mai mişcăm puțin şi altfel decât numai în pat! Acolo ne-am împrietenit cu Nancy Brandes şi cu Țăndărică; *Roşu şi Negru* cântau la un restaurant vis-à-vis de clubul nostru. Cred că fără aceste cântări excesive nu am fi ajuns atât de buni pentru concertele ce au urmat, în turnee şi la Lyra. Noroc am avut noi şi la clubul Lola, unde cântam de trei ori pe

săptămână. Ăsta a fost, cred, cel mai mare lux de care am beneficiat că am avut întotdeauna clubul nostru.

1 When I Get Home, The Beatles (n.r.)

Cum făcea lumea diferența? Sau ce aprecia mai mult, coverurile *sau compozițiile voastre*?

Coverurile, pe vremea aceea erau cele mai cerute, poate pentru că erau ceva mai dinamice. Ce s-a apreciat mai târziu, după ce eu plecasem şi când generațiile au crescut, a fost din cauza (că şi-au dat seama ce valoare au aceste bucăți, şi atunci, bineînțeles că au rămas melodiile consacrate, în româneşte. Repet, piesele străine erau doar pentru concert.

Sigur au contat – cred eu – şi sfaturile lui Cornel Chiriac. Dur *să ne întoarcem înainte de apariția lui în viața voastră. Mai ştii momentul când v-ați schimbat numele din* Sfinții *în* Phoenix?

Da. A fost după balul bobocilor de la IATC, când am zis că *Sfinții* nu mai merge în niciun caz. Atunci, după câte îmi adiu aminte, din câte am auzit şi de la Kamo, Claudi (Rotaru, n.r.) a I venit cu ideea: „Hai să ne numim *Phoenix*. Ne renaştem…" Ăsta a fost mesajul din spatele noului nume.

Intermezzo cu Victor Careu

M-am întâlnit cu Victor şuvăgău, căruia toți îi spuneam Paul, pentru că semăna cu Paul McCartney. Umblam în tandem, făceam chefuri, *el era* frumosul, *eu eram* inteligentul. *El era extrema sarcastică, eu cea nebunatică. Nu după mult timp ne-am apucat să* scriem *texte pentru PHOENIX. Paul şuvăgău mi-a deschis uşa spre* creație, *deşi nu am fost pe aceeaşi lungime de undă. El m-a dus la ideea de a scrie. Mai de plictiseală, mai din joacă, ne-am apucat la un moment dat amândoi să facem versuri.*

Nu-mi mai amintesc exact cum i-am cunoscut pe Nicu Covaci şi pe Mony Bordeianu. Ne ştiam din cartier, ne întâlneam pe străzi şi pe la şcoli. De Nicu nu m-am apropiat imediat; la vremea aceea era sportiv şi, aşa cum spune şi el, cam bătăuş. Eu, de fapt, eram prieten cu Paul şi cu Mony, care cânta deja

cu Sfinții, *la clubul Lola.1*

...La un moment dat, Phoenix *a ajuns ca o enclavă în Timişoara, de vreo 40 de tembeli. De la un pahar la altul, de la o poveste la alta, discutând nu doar despre McCartney şi Jagger, ci şi despre literatură, s-a născut ideea: „De ce doar* covers *şi nu şi piesele noastre*?”

1 Adriana Cârcu, „Povestea zilelor noastre”, editura ICR, 2009

Tot la pahare (*aveam vocația lor, aşa e în rock* & *roll*) *au început să curgă versuri... Umblai prin târg şi simțeai imediat pulsul generației. Iar tinerii s-au identificat repede, la prima cântare melodia a fost imediat preluată, a devenit hit în Timişoara. Peste trei luni vedeai că se fredona cântecul tău, te înfoiai, prindeai aripi şi iar scriai versuri.*

Din acel moment grupul a devenit omogen, de frondă. Aşa a venit diferența: nu citeam Arici Pogonici, *ci* Bravo! *Am devenit elitişti şi extravaganți. Victor a descoperit nişte draperii într-un magazin, din care ne-am croit pantaloni cu flori. Aşa s-a făurit curentul psihedelic la Timişoara*! *1*

1 Adriana Cârcu, „Povestea zilelor noastre”, editura ICR, 2009

Intermezzo cu Nicolae Covaci (*IV*)

I-am arătat mamei câteva fotografii din Bravo *şi* Musical Express, *că începuseră să sosească regulat pe adresa lui Moni, şi i-am explicat ce aveam de gând.*

— Tu ştii că sunt croitoreasă de damă şi că nu mă pricep la pantaloni bărbăteşti. Trebuie să mergi la un croitor de bărbați, îți caut eu pe cineva. Aveam un coleg pe vremuri.

După câteva zile, apare cu un pachet în mână.

— Ce-ai acolo? întrebai, dându-mi seama, după privirea ei, că pachetul mă privea personal.

— Am luat de ocazie nişte stofă. Am văzut că vă plac carourile şi m-am gândit că o să vă vină bine. Se poate face sau un sacou, sau pantaloni, cum vreți voi. Deschise pachetul

şi eu amuţii. Stofa avea nişte carouri mari, deschise, roşietice, dar culoarea de fond era un verde intens. Materialul se simţea foarte plăcut la privit.

— Mony, hai repede la mine! Am ceva... aur!

Fără să mai întrebe altceva, în trei minute Mony intră pe uşă şi îşi fixă privirea pe material.

— Nemaipomenit, de unde-l ai?

— Mutti l-a adus de la teatru, l-a luat de ocazie. Ce zici, facem ceva din el?

— Păi, clar, pantaloni!

— Eu cred, c-am să-mi fac o haină. La cavourile astea, nu ştiu ce să cred, pantaloni?

— Hai, mă, nu fi prost, ne facem amândoi. Mi-a găsit Pol un *croitor. Unul care îi lucrează şi lui şi ştie să facă un trapez fain.*

— Să vedem.

Ne-am dus la croitorul din Fratelia, cum se numea cartierul. Meseriaşul n-a stat mult pe gânduri, l-a măsurat pe Mony, dar când mi-a venit mie rândul, i-am spus:

— Eu vreau o haină!

Mony îşi aţinti privirea plină de reproş asupra mea, dar nu zise nimic. După o săptămână, umblam prin Timişoara de parcă eram logodiţi. Moni cu pantalonii strâmţi de tot şi uşor trapez, eu cu haina din acelaşi material cu carouri uriaşe. Provocarea era vădiţi) şi lumea se uita la noi de parcă tocmai scăpaserăm de la grădina zoologică. Oamenii din tramvaie ne priveau cu uimire, îngrămădindu-se pe partea dinspre noi, încât aveam senzaţia că vehiculul se va răsturna. Asta nu ne împiedica să ne simţim foarte bine în noua ţinută de război. Apariţia noastră în gaşca de seară produse chiote de satisfacţie:

— Băi, exact ca pantalonii lui Mick Jagger!

Încurajat, Moni îşi intensifică studiul mişcărilor şi poziţiilor cheie din show-ul acestuia, stând ore în şir în faţa oglinzii cu câte o fotografie în mână. Avea un talent deosebit în a se

mişca, mai ales imitându-l pe solistul de la Rolling Stones. *Repetam mai tot timpul, ori la Mony acasă, ori la mine, şi repertoriul se îmbogăţea continuu, înghiţeam, una după alta, piese lansate de formaţiile la modă* – Beatles, Byrds, Kinks *şi, bineînţeles*, Rolling Stones?

1 Interviu în emisiunea „Lumea şi noi", TVR International, 2010

Capitolul VI.

HEI, PLETOŞI.

CU PANTALONI STRÂMŢI ŞI SOIOŞI!

Deveniserăm idoli şi vedete, chiar eram o gaşcă deosebită. \veam cămăşi făcute de mama lui Nicu, pantaloni cum purtau *Rolling*, făcuţi de un croitor priceput, cizme la comandă... Ce alt< era puteam face cu banii? între timp, câştigam mai mult decât i câştiga tata. Aşa că ieşeam cu prietenii şi mâneam şi beam.

Când se cânta la mare, venea toată gaşca: Dudu (Radu Chiseliţă), Chaka, Mike, Paul (Victor şuvăgău), Victor Cârcu. Paul şi Victor aveau un mare rol în gaşcă, ei făceau sau ajutau la multe lexte de la compoziţii. Au fost cei mai buni prieteni ai mei. Eram vestiţi pentru sarcasmul, ironiile şi glumele noastre. Mai ales de Paul m-a legat o prietenie strânsă, până mai acuma câţiva ani, când a făcut ceva ce m-a dezamăgit enorm. Acum putem din nou să ne vedem, să vorbim şi să râdem împreună, însă din păcate nu mai e ca pe vremuri. Timpul, viaţa, banii îi schimbă pe oameni, câteodată în dezavantajul lor. Îmi pare tare rău că şi Cârcu s-a îndepărtat sau s-a retras puţin faţă de mine.

Cu toate că nu-i văzusem niciodată pe *Beatles*, *Rolling*, ori *Kinks*, a dansa şi a face show îmi venea din simţuri şi din suflet. Privind înapoi şi văzând filmări vechi cu mine, constat că eram, de fapt, cuminte în ceea ce priveşte mişcările pe scenă, faţă de cum mă mişc şi fac show azi! însă pe atunci nu era nimeni atât de exploziv sau extravertit în ceea ce făcea.

Eram considerat cel puțin „nebun, drogat, homosexual”.

Duceam, într-adevăr, o viață excesivă. La şapte la facultate, şase ore de sport, după masă la pat cu Marieta, seara repetiție, iar noaptea cu Spitzly (Günther Reininger, ajuns între timp pianist la *Phoenix*, după ce Claudiu plecase), Paulus, Chaka, Cârcu, la restaurant, mâncat şi băut până pe la ora două şi ziua următoare, la şapte, iarăşi la facultate. La mare, cântam de la 11 la 5 dimineața, după aia oricum nu mai dormeam, că iară aveam de a face cu fete... aventuri cu fete la mare – o indoneziancă, o daneză, mai o româncă, eram tineri.

Dar dragoste stabilă, o relație mai serioasă aveam cu Marieta. Marieta a fost, până atunci, cea mai mare iubire a mea. A fost o relație plină de scântei, de *ups and downs*, despărțiri şi împăcări, până la sfârşitul de a o lua de nevastă. Nu uit, când ne-am căsătorit, eu într-un costum roz cu dungi verzi şi ea într-o rochie mini verde, arătam la fel de extravaganți şi boemi ca Jagger şi Chrissie Shrimpton.

Apoi a urmat turneul cu Teatrul de Revistă din Ploieşti, cu trenul prin toată țara, finalul fiind la Bucureşti. Aveam şi dansatoare, iar asta a fost într-adevăr ceva fain pentru noi. Atunci fiecare şi-a găsit câte o iubită, numai eu mă încăpățânasem să o aleg pe o doamnă cântăreață de 36 de ani, care m-a tot ținut la distanță în fiecare noapte. Şi când a vrut în sfârşit, la Bucureşti, i-am spus cu: „Nu!” între timp găsisem o fată la Braşov, care a venit după mine la Bucureşti...

Fete erau destule! Dar eu mă îndrăgosteam de multe ori de cele false sau, altă dată, când aş fi putut profita, eram prea prenlențios. Ba mi se părea că avea piele de gâscă, ba avea mâinile reci când mă mângâia, ba avea gura prea mare sau prea mică... şi aşa mai departe. Eu m-am îndrăgostit de Marieta, care avea vocea joasă. Eram o pereche interesantă, toată lumea zicea deja prin oraş: „Mony şi Marieta se plimbă

la *Violeta*” Cu toate că m-a înşelat la un moment dat, eu, romantic, şi, mai ales, pentru că îi promisesem – „Dacă plec din țară, vin să mă căsătoresc cu tine şi te scot de aici!” – am şi făcut asta!

În general, încerc să înțeleg de ce fac femeile acest lucru. Şi noi îl facem câteodată, mai puțin când iubim cu adevărat. Ea era însă tânără şi voia probabil să mai încerce şi altceva… Iar eu o iubeam. După ce s-a despărțit de mine, a stat mult timp la mama şi îi tot spunea că am fost cel mai bun băiat pe care l-a cunoscut vreodată, dar eram prea tineri. Ea, când pierdea la şah, mă zgâria pe față, iar eu, când nu-mi plăcea ce gătea, aruncam farfuria cu mâncarea de perete. Mi-a fost greu să mă despart de ea, dar cred că la urma urmei a fost bine pentru amândoi. Dacă aş fi rămas cu ea, acolo în State, nu ar fi urmat din nou întâlnirea mea cu Nicu şi *Phoenix*. Aşa a fost să fie!

Aveam de multe ori probleme cu fetele. Marieta, de exemplu, m-a pălmuit când i-am spus că e prea tânără. Aflasem că are abia 15 ani şi eu aveam deja 20. Dar ea nu m-a lăsat în pace, a instaurat teroarea telefonică, nu s-a lăsat până nu ne-am culcat împreună. Fosta prietenă a lui Liviu Tudan a venit cu mine cât am stat la Bucureşti cu Chiriac, să pregătim primul disc, şi după aia a venit la mare, iar apoi voia să vină la Timişoara, să ne căsătorim…

Marga m-a urmărit ani de zile, încă din liceu, şi când, în sfârşit, ne-am culcat împreună, m-a zgâriat pe spate ca o nebună, până la sânge. Altele au plâns că le-am refuzat… însă de fiecare dată eu am fost idiotul şi azi plătesc pentru faptul că nu m-am comportat întotdeauna ca un domn. Eram tânăr şi nebun.

Mă gândesc de multe ori că anumite dureri şi dezamăgiri – pe care le-am avut mai târziu în viața cu sexul opus – au fost determinate de faptul că nu m-am purtat întotdeauna ca un domn. Sunt sigur că există un fel de echilibru, o balanță în

viață. *The Iove that you give is the Iove that you get.*

Intermezzo cu Nicolae Covaci (*V*)

Între timp, la Mony acasă începuseră săfoiască tot mai multe fetițe, care mai de care mai tinere, unele chiar mult prea tinere. Se pare că acea ceată veselă ce se polarizase în jurul lui Mony nu prea avea chef să se ocupe de fete mai mature, care, eventual, ar fi putut avea și pretenții mai mari decât glumele și alcoolul ce curgeau necontenit. La plecarea lui Mony, în 1970, Chaka și Șobre, cei doi roadies *de bază, au vândut peste trei sute de sticle goale de alcool, vodcă, vin și ce s-a mai nimerit* (...) *Fetițele ce-l vizitau pe Mony acasă stăteau mai mult prin colțuri, de decor, pentru că eram mult prea tineri pe atunci. Erau acceptate, dar ignorate. Nu li se dădea atenție prea mare în discuții și nu li se cerea părerea. Băieții erau mult prea importanți și siguri pe ei. Mony o cunoscuse la patinaj, prin iarna lui '65 spre '66, cred, pe M. O conducea acasă, încercând s-o facă pe indiferentul și pierzând vremea în discuții de suprafață. M. avea o imaginație bolnăvicioasă și inventa tot felul de povești.*

— Știi că eu am o soră geamănă?

— Nu cred!

— De fapt, tu nici nu știi cu cine te plimbi...

— Cum adică?

— Poate că nici nu sunt eu, poate că te plimbi acum cu sora mea.

— Lasă, că te știu eu destul de bine!

— Știi... de unde să știi? Nici măcar profesorii nu ne deosebesc când ne schimbăm la școală și tu zici că știi!

— Oricum, n-are nicio importanță care din voi e! *Sunteți prea mici, dacă spui că sunteți două, niște puștoaice*!

M. avea 14 ani, iar Moni 17.

— Vino mai încoace, vreau să-ți spun ceva!

Moni făcu pașii necesari și, în clipa următoare, M. Îi aplică o palmă pe obrazul drept. Fără să stea mult pe gânduri, el îi

întoarse două palme înapoi, stânga-dreapta, se întoarse pe călcâie şi dispăru. A fost doar prima lor confruntare. Despărțirea a durat până prin '68, întreruptă doar de tatonări telefonice, care au pregătit renaşterea relației curioase şi celebre, cel puțin în oraş, dintre cei doi. Un fel de iubire amestecată cu ură, cu multă dăruire, dar şi cu scandaluri ce se terminau mai întotdeauna cu palme, picioare şi farfurii aruncate în capul celuilalt.1

1 Nicolae Covaci, „Phoenix. Însă eu, o pasăre…", editura Integral, 2014

Intermezzo cu Petru Umanschi (II)

Lui Cornel Chiriac îi citeam articolele – din România literară *– şi îi ascultam emisiunile de adevărat enciclopedist, îi admirasem meticulozitatea şi bogăția surselor de informare, dintr-o revistă Secolul XX din '65* (*articolul se numise „Jazz – izvoare şi semnificații*"). *Mony Bordeianu l-a adus la întâlnire, am stat în grădina restaurantului „Cina" din Timişoara şi-am vorbit despre scena rock românească, extinzându-ne apoi şi asupra celei britanice. A urmat apoi o vizionare* Phoenix *la Casa Studenților* (…)

Phoenix *erau pe cale să facă marele pas spre muzica aceea etno, de sorginte românească, şi tocmai susținuseră un mare concert la sala „Olimpia". Eram prieten cu fiecare dintre ei, dar în cronica pe care am scris-o în ziarul „Drapelul" am fost mai critic, mai acid la adresa trupei. Mă sună Mony – pe un ton destul de oficial – şi mă invită acasă la Covaci, unde era strânsă toată formația. Foarte serioşi, parcă erau de la Inchiziție. După un moment de tăcere, Nicu a început să îmi reproşeze, ofensat, cuvintele din articol, întrebându-mă cine m-a pus să scriu aşa ceva. Atunci le-am mai zis-o încă o dată, fără supărare, şi pe viu. Că după toate acele melodii superbe, cu texte aşa frumoase, țintite unde trebuie, ei se apucaseră dimpotrivă să strice totul, cântând numai remake-uri, chestii inventate altundeva… Mony, celebru pentru tot felul de*

comparații, mi-a replicat că, dacă vaca e făcută să dea lapte, atunci lapte iese din ugerul ei, nu altceva. La rândul meu, i-am răspuns că ei au încercat să mulgă whisky şi a ieşit o amărâtă de țuică şi aia slabă…1

1 Nicolae Covaci, „Phoenix. Însă eu, o pasăre…”, editura Integral, 2014

Intermezzo cu Mircea Baniciu

Eu mă duceam mereu să-i văd la clubul PM 6, fondat de Petru Umanschi, iar ei dădeau săptămânal un concert acolo. Aşa am văzut închegându-se marile şlagăre din vremea aceea, cu o contribuție importantă din partea lui Bordeianu, care era foarte talentat. Prin '70 a început să se strângă uşa, Mony avea deja paşaportul şi, într-un concert organizat după inundații, s-a luat de zona oficială a tribunei. Ăştia au plecat furioşi din sală şi au desființat practic formația, au interzis-o!

M-am cunoscut personal cu grupul acolo, după un spectacol foarte reuşit; eu n-am crezut niciodată în puterea mea de a apărea pe o scenă şi de a face succes. Formația asigura şi partea tehnică şi chiar ideatică a acelor seri de la PM 6. Prin 70-V1, m-au contactat; Mony avea deja paşaport, iar eu eram exact omul cu chitara, dar n-aveam încredere în ceea ce făceam. La început, am cântat melodii din repertoriul internațional, dar şi câteva dintr-ale lui Bordeianu care, repet, fusese un tip prolific şi talentat. Multe din şlagărele grupului din '67 – '69 i se datorează: «Canarul», «Nebunul cu ochii închişi», «Ar vrea un eschimos», «Vremuri» şi aşa mai departe.1

1 Interviu pentru emisiunea „Remix”, 2001

Capitolul VII.

AR VREA UN *ESCHIMOS*

Alex Daneş din Braşov, cred că îl ştii, este omologul meu de pe net, adică e capabil să găsească orice arhivă, dacă există, e şi cel mai bun biograf Phoenix *dintre toți fanii pe care i-am întâlnit la viața mea. El a găsit două piese, „Pădure, pădure” şi „Bun îi vinul ghiurghiuliu”, ți-aduci aminte de momentul în*

care le-ați înregistrat?

Da, da. „Bun e vinul ghiurghiuliu” cred că-l şi facem, sub o altă formă… *Din lutul alb şi moale, beau vinul… ca să beau…*” Am făcut cu Nicu, cred că înainte de a ne numi *Phoenix*, lucra el la piesele astea.

Le-ați înregistrat la radio?

Nu ştiu.

Despre „Ştiu că mă iubeşti şi tu” ce poți să zici? *E redescoperită împlaylistul vostru încă de la concertele de 45 de ani…*

Aia am făcut-o în 1964 când, cumva, trebuia să imprimăm ceva la Radio Timişoara. Am compus bucata asta şi textul l-am făcut repede înainte de imprimare, că eu iară bâiguiam ceva pe acolo, în engleză. O fată, nu mai ştiu cum o chema, a făcut acest text repede, o strofă şi-un refren, înainte de a intra în studioul de înregistrare la Radio.

Cu noua orchestrație stă în picioare foarte bine şi azi, părerea mea. Voi spuneați pe scenă, tu sau Nicu, nu mai ştiu, ceva de genul „Deh, e o piesă de-a noastră mai puerilă, dar e cea mai veche melodie de-a noastră de care ne aducem aminte”, *care, iată, sună foarte bine.*

Nicu zice tot timpul că e puerilă. La el, toate astea care nu sunt folclor sunt puerile. Eu le găsesc foarte frumoase. O bucată trebuie să-ți intre în urechi.

Nu trebuie să ai nu ştiu ce măsuri compuse…

Nu. Există bucăți care au o valoare muzicală extraordinară, nu contest acest lucru. Însă există bucăți care te ating. De exemplu, eu am fost la un concert în State, *Return To Forever*, cu Chick Coreea, foarte interesant! Dar, când ai ieşit de acolo, nu ți-a rămas nimic în ureche. Te şi atinge. Pe un muzicant clar îl ating acele măsuri, ritmuri şi ce se lucrează la instrumente. Extraordinar! Dar, e o diferență dacă te duci la Chick Coreea, unde admiri virtuozitatea, şi te duci la *Beatles* şi auzi *She lovesyou* – aia ți-a rămas. Bucățile care

sunt frumoase, care au melodie, rămân. Şi aia a noastră e o bucată frumoasă. Chiar şi textul a fost fain, dar ea nefiind aranjată, aşa cum o visez eu. Se poate face şi mai bine, şi mai interesant, şi mai frumos. Să zică lumea „Băi, ce bucată extraordinară!” Eu am fost la un concert cu Al Di Meola în Osnabrück…

Să ştii că la începuturile sale Meola a cântat şi cu Return To Forever…

Ştiu, dar unde am fost eu o dat concert cu compoziţii *Beatles*. Să vezi ce-a scos Meola din bucăţile *Beatles*. Abia atunci îţi dai seama ce mari compozitori au fost Lennon şi McCartney. Dacă vine unul acuma şi face din „Ştiu că mă iubeşti şi tu” o mare orchestraţie, zici „Băi, da’ ce compozitor e Bordeianu ăsta!” Totul e relativ. În primul rând trebuie să-ţi placă şi să te atingă.

Intermezzo cu Nicolae Covaci (*VI*)

În discuţii ocoleam subiectul (*compoziţiilor proprii*, n.ed.), *dar problema începuse să mă preocupe serios. Primul care şi-a luat inima în dinţi a fost Mony. Cu nonşalanţa începătorului care nu ştie ce răspundere îşi asumă, îmi prezentă într-o zi o melodie acompaniată cu patru acorduri: „Ştiu că mă iubeşti şi tu cu-acelaşi dor aprins, / Că flacăra iubirii încă nu s-a stins. / Când îmi spui c-ai să mă părăseşti / Nu te cred, fiindcă ştiu că mă iubeşti”. Cânta foarte cursiv textul, acompaniindu-se stângaci la ghitară. Mi-am luat şi eu instrumentul şi am început să mă plimb prin acorduri, cântând oarecum acelaşi lucru. Lipsea ceva expresiv, ceva interesant, care să completeze şi să stabilizeze construcţia piesei.*

— Mony, fii atent, asta nu ajunge, trebuie să mai faci încă o parte, altfel nu-i o piesă.

— Fă-o tu, dacă nu-ţi place!

— Păi nu aşa, dacă te apuci de o treabă, du-o până la capăt! *De fapt, până aici melodia e frumoasă, dar nu ajunge, mă înţelegi? – am încercat eu să-l conving.*

— Păi… şi ce să-i fac?

— Nu ştiu, încă nu mi-am pus probleme de genul ăsta, dar vedem noi!

Am pus mâna pe chitară şi tot schimbam când un acord, când altul. La un moment dat, piesa se deschise şi primi un punct de tensiune, un punct de vârf.

— Uite, avem şi un refren.

— Foarte bine, dacă l-ai făcut, atunci îl cântăm aşa.

— Hai să vedem totul încă o dată, de la început până la sfârşit.

După primul vers, am început să cânt vocea a doua, aşa cum învăţasem de copil de la Mutti, când venea vremea colindelor de Crăciun, dar şi cum auzisem la Beatles *şi* Searchers. *Piesa începuse să capete o alură de baladă romantică, ce nu se deosebea cu nimic de genul preferat pe timpul acela. În zilele următoare, am stabilit cu Claudiu nişte arpegii ce făceau aranjamentul mai transparent. Eu cântam în sus patru note, iar el, în acelaşi timp, în jos, în ordine inversă. Ni se păru o găselniţă genială şi eram extrem de mulţumiţi. Kamo şi Pilu prinseră ideea piesei din zbor, aşa că repertoriul nostru se lărgi imediat cu un cântec nou, mai lent, dar foarte melodios. La refren, când intrau şi celelalte două voci, Kamo şi Claudiu, simţeam ceva asemănător cu acel fior dat, până atunci, doar de* I Wanna Hold Your Hand *ori de* Please, Please Me.

Ei, gheaţa fiind spartă, Mony se puse pe treabă şi chinuia chitara cu tot felul de melodii, mai mult sau mai puţin ciudate, mai mult sau mai puţin copiate, dar curajul lui ne-a atras pe o pantă care avea să se dovedească decisivă pentru progresul nostru. Acordurile erau şi ele puţine, pentru că pe Mony îl lăsam să cânte doar cu vocea pe scenă – de chitară nu avea voie să se atingă. Piesele de neuitat ale Beatlesşilor *şi ale celorlalte formaţii din acea vreme fuseseră o şcoală bună pentru noi. Melodiile ce aveau să urmeze şi pe care le intitulam „compoziţiiproprii” erau tributare stilului „beat”. Soluţiile*

armonice şi ritmice, ba chiar şi melodiile, păreau cunoscute. Aveau aerul că sunt preluate ba de ici, ba de colo, dar nimeni fin ar fi putut să ne acuze pentru asta, fiindcă noi realizaserrăm o în teză, fericită cred eu, a tot ceea ce acumulaserăm până atunci ca experienţă muzicală.

În scurt timp am scos şi eu la iveală cele două prelucrări de folclor, „Pădure, pădure" şi „Bun e vinul", pe care le interpretam în măsura de 4/4, bătută cu sete de Pilu, pe care-l întrerupeam doar ca să scoatem câte un „Hei!" în cor. Plăcerea de a cânta era tot mai mare, ştiind că, pe undeva, succesul de public se datora acum şi ingeniozităţii noastre de a compune şi aranja piese originale. Tandemul Bordeianu – Covaci s-a impus repede prin calitate. Mony era un izvor de teme simple, geniale, iar eu adăugam refrenul sau părţi de trecere şi completam cu voci şi aranjamente instrumentale, începusem să prind gustul descoperirilor pe ghitară şi inventam tot felul de formule ritmice şi melodice, pe care le foloseam în noile compoziţii. În ceea ce priveşte improvizaţiile, învăţasem pe dinafară câteva, de la Beatles, Rolling Stones *şi* Kinks, *şi le foloseam, după caz, cu mici modificări.1*

1 Nicolae Covaci, „Phoenix. Însă eu, o pasăre…", editura Integral, 2014

Capitolul VIII.

TOTUŞI SUNT CA VOI

Voiam să te întreb de momentul filmului „Canarul şi viscolul"…

Să nu uit că a mai fost un moment important – un concert la Opera din Timişoara, după festivalul de la Iaşi. Cu sunet bun, cu lumini, pe vremea aceea a însemnat ceva. Iar la film noi am fost invitaţi de Manole Marcus, regizorul. Probabil că ne auzise melodia cu canarul, aşa că am fost chemaţi să cântăm la începutul genericului această bucată. Noi, după gratii şi cântând o altă variantă, puţin schimbată, foarte interesantă. Iar din când în când, în timpul filmului, apare

tema.

Şi voi acolo, în celula aia din puşcărie.

În puşcărie, da. După gratii cântam.

Ai fost la curent cu faptul că la un moment dat a fost interzis filmul?

Da, dar asta mi s-a spus după aia, că a fost interzis filmul. Că regizorul a avut probleme.

Dar nu v-a afectat pe voi.

Nu. A fost aşa cum spuneai tu, mai înainte. Că, de când a venit Ceauşescu la putere, după Dej, până în ’70, a fost un fel de libertinaj destul de plăcut. Adică puteam să facem multe lucruri. Abia după ce am plecat eu, în ’70 – ’71, au început anumite restricţii, represalii. Ştii cum e, când ajungi la putere şi toţi îţi zic „Domnule, eşti cel mai mare!”, cândva crezi singur că eşti cel mai mare, ştii, crezi tu însuţi asta; şi constrâns de forţe majore, din astea de politică, a luat-o pe un drum complet greşit. Dar asta s-a întâmplat cu toţi ăştia, că-i Castro, că-i Ceauşescu, că-i Kim Ir Sen, Mao Zedong, care au lăsat să moară milioane de oameni pentru că ei aveau ideea cu revoluţia roşie sau cum se chema. Oameni care, pe undeva, nu erau neapărat proşti, deşi pe Ceauşescu l-am considerat puţin cam restrâns intelectual. Dar n-au fost tâmpiţi, însă puterea i-a corupt.

Voiam să te mai întreb, dacă am ajuns la subiectul ăsta şi la politică, dacă aţi avut probleme să fiţi opriţi de acele brigăzi mixte care circulau la un moment dat şi-ţi tăiau pletele sau… Cum s-a întâmplat la Bucureşti, de exemplu, cu Liviu Tudan de la Sideral.

O singură dată, în Timişoara, mi s-a întâmplat ca un miliţian să se agaţe de mine, într-un mod destul de neplăcut. A început să mă tragă de haine, „Hai tunde-te!”, să mă tragă el de mânecă, să mă ducă la frizer şi să mă tundă. M-am bătut cu el pe stradă. M-am bătut cu miliţianul pe stradă dar, mă rog, s-a ascuns tot gunoiul ăsta sub preş, că s-a dus

tata, iarăşi, la cine cunoştea el la securitate şi nu s-a întâmplat absolut nimic. Însă aveam deja paşaportul.

Te întrebam şi în contextul cenzurii; la textele Phoenix, *unele parcă sunt scrise special, nu ştiu dacă neapărat în contra regimului, dar atrăgeau atenția asupra a ceea ce se întâmpla în România. Nu ştiu dacă a fost ceva conştient sau subconştient din partea voastră.*

Da, a fost conştient, clar. Adică se putea face şi un altfel de text, bineînțeles, dar întotdeauna exista o idee în spatele textelor, indiferent dacă, să zicem, le-au scris şuvăgău ori Cârcu. Eram de față, se făceau împreună. Ideea pornea de la mine. De obicei, aveam o frază sau un cuvânt deja, de la care se pleca mai departe.

Pe care o fredonai, pe muzica pe care o aveai în cap.

Da, da. Era întotdeauna ideea din spate, adică să spunem, aşa, mai pe ascuns, subliminal, ceea ce nu ni se părea în regulă.

Dar cu „Vremurile”?

Melodia n-a fost atât de celebră cum e acum, de-o cântă copiii de patru – cinci ani până la bunicii de 70 de ani. Am avut şi noroc s-o dea la Radio Vacanța, s-a dat şi la TV şi lumea a plăcut-o. Din punct de vedere muzical e drăguță, dar nu e o compoziție ca *Sergeant Peppers Lonely Hearts Club Bând*. Am avut noroc cu melodii fredonabile şi cu textele, că nu era doar cu tra-la-la. Sunt sigur că s-ar putea face în mii de feluri, de la cor până la Big Bând, de la techno la clasic. La fel „Canarul”, am idei destule, dar, ca întotdeauna, lipseşte partea financiară. Îți dai seama ce nemernicie a fost şi mai este încă în România. Noi am vândut din primul EP – se zvoneşte – între 400.000 şi 4.000.000 de bucăți a 10 Lei. Din vânzări nu am primit de la Electrecord un leu. Doar de la UCMR, o dată, 1.500 lei şi după aia ceva sume mai mici, nu mai ştiu exact. Anul trecut, când am întrebat ce e cu vânzările şi difuzările la radio şi TV între 1970 şi 1990, mi s-a

spus că a fost interzis să se vândă sau să se difuzeze ceva cu mine. De ce oare? Eu plecasem legal. De ce să fiu interzis? Mitocănii peste mârşăvii.

S-a întâmplat să vi se cenzureze textele vreodată?

Pe vremea aia nu. N-am avut probleme de cenzură pe texte de niciun fel. Abia după ce am plecat eu au început, probabil, să le citească mai cu atenție şi „Mamă, mamă" nu s-a mai putut cânta cu acelaşi text. Când ei au făcut cu Baniciu „Mamă, mamă", au trebuit să modifice textul. Acuma, pe CD-ul cu anii '60 e varianta originală, cu textul cântat de mine. Au fost vremuri când oamenii nu înțelegeau anumite lucruri… N-are rost să mai discuți acum.

Încă ceva. Lucrarea aceea mai conceptuală, fantezie rock – cum să-i mai zic? –, „Omul 36/80, îți mai aduci aminte în ce condiții s-a făcut?

Da, da. Asta a fost o idee de operă rock, în care s-au adunat nişte bucăți pe care le compusesem. Înainte de asta, eu avusesem un concert cu *Monis* & *Spitzlys Bluesband*, o trupă pe care am făcut-o cu Spitzly, pe lângă *Phoenix*, pentru a nu sta degeaba în timpul cât Phoenix avea pauză. Erau Günther Reininger, Ladislau Herdina la tobe, încă unul la saxofon, în Timişoara, nu mai ştiu cum îl cheamă, Paul şuvăgău la bas, Radu Moraru la muzicuță.

Tu vorbeşti de Ladislau Herdina, care a ajuns chitaristul de la Progresiv TM? *Sau, mă rog, înainte de asta, la Clasicii? La tobe?*

Da, da, da.

Curios…

El era la tobe sau la chitară, nu mai ştiu. Am făcut noi o formație şi cantam bluesuri. Dar compuse de noi, nu piese consacrate de Muddy Waters, Robert Johnson sau nu mai ştiu cine.

Da, da, capisci/

Bluesuri făcute, aşa, de noi, cu Spitzly. Împreună am şi dat

un concert la Casa studenților din Timişoara, un singur concert, atâta. De acolo s-a dezvoltat şi ideea asta de a face o operă. Ce face un om timp de 36 de ore… A fost o adunare de câteva bucăți, una după alta, legate prin diferite bridge-uri, adică poduri muzicale. Apoi a fost concertul pe care l-am dat la Casa studenților din Bucureşti.

Primul festival național de muzică pop, organizat de studenții de la Arhitectură, 16 – 22 decembrie 1969…

Da. O fost această operă, care aşa se chema şi am luat un premiu, nu mai ştiu care.

Ştii că există vreo cinci minute înregistrate, am dat şi eu în ultima variantă a Integralei Phoenix, *de la Alex Daneş, ca de obicei…*

Da, acele cinci minute le-am auzit şi eu. Ce ai dat tu. De restul operei însă nu ştiu, că nu erau doar cinci minute, era o oră.

Mda, şi am mai găsit în TVR un clip cu „Culegătorul de melci", Kamo mi-a recunoscut piesa prima dată! E o filmare a lui Titus Munteanu peste Bega, cu voi cântând pe malul celălalt, e un întreg cor de voci acolo şi este o înregistrare de studio, nu ca aceea live de la Alex. Ai tu mai multe amănunte?

Bine că există şi alea, nu mai ştiu… Erau texte româneşti. Erau bucăți frumoase, nu mai ştiu cum se numeau…

Dar era un protest, la un moment dat strigai despre tot ce se întâmpla… era un manifest contra războiului, nu mai ştiu nici eu…

Da, da. Era… dar neavând ce-a fost scris, nemaiavând nici imprimările, nu mai ştiu nimic. N-am ştiut ani de zile nimic de „Culegătorul de melci". Până ce am primit-o pe tv, pe ce-ai făcut tu. Şi-aşa mi-am adus aminte. O bucată despre care Nicu a zis că am cântat-o la festival. Eu nu mai ştiu, eu țin minte anumite bucăți.

Chiar e înregistrată, cu tot corul acela, cu aranjament de voci. E foarte bine înregistrată, m-a impresionat de când am

descoperit-o.

Intermezzo cu Victor „Paul” Şuvăgău

Când s-a impus să se scrie în româneşte, Mony a început ceva mai stângaci, apoi a apelat la mine, dar totul a fost ca o joacă. Am început să fim şi implicaţi, să gândim (era influenţa Bob Dylan) şi atunci ne-am transformat într-o trupă de protest, cel puţin cu o parte din texte, precum cel de la „Canarul”, care apoi a avut o altă interpretare. Dar hai să fim corecţi – noi găseam rime, nu versuri… Am colaborat până la plecarea lui Mony – eram prieteni buni – la majoritatea textelor. Apoi, fiind student la Medicină, în anii mai mari, m-am gândit la viitor.

A apărut ruptura, noul stil etno; nu cred că ar fi simţit ei aşa, dar asta s-a impus – Cântarea României şi altele. Au făcut oricum treabă bună, dar eu n-am mai participat.[1]

1 Interviu pentru emisiunea „Remix”, 2002

Intermezzo cu Kamocsa Bela

Mony era cel mai cool *dintre noi. Bunica din America îi trimitea discuri, haine, reviste. Citea* Bravo, *unde se publicau topurile muzicale, se prezentau concertele, ultimele discuri şi, desigur, se bârfeau vedetele. Nu exista număr care să nu includă o poză cu Mick Jagger. Mony se posta în faţa oglinzii ţinând în mână revista şi îi imita ţinuta şi grimasele. Videoclipul nu fusese inventat încă, aşa că Mony încerca să-i deducă şi mişcarea scenică din fotografii. Şi poate că e bine că nu exista încă videoclipul, căci copia nu putea fi decât incompletă, rămânându-i spaţiu de exprimare şi lui Mony… Mony îşi lăţea buzele ca Jagger, îi reproducea obrăznicia, lascivitatea, menite să ironizeze normele de decenţă şi politeţe ale vremii. Chiar şi pe mine mă incomoda câteodată. Poate eram mai pudic, crescut mai la respect de mama. Mie îmi plăceau mai mult* The Animals *care, în ciuda numelui, erau mai puţin provocatori.*

Înţelegeam însă de ce ceea ce făcea Mony era important, poate chiar mai bine decât el însuşi. Căci, să nu uităm, eram

adolescenți, optam din instinct şi din poftă de viață pentru o anume muzică şi un anume stil. (...) Mony, deci, devenea un Jagger de Timişoara; dar nu o clonă, ci o variantă, şi una nu lipsită de originalitate, de culoare locală, de talent. Şi cu cât trecea vremea, cu atât Mony devenea mai îndrăzneț, mai boem, până când, tot ca Jagger, dar cu o altă semnificație în contextul revoluției socialiste, a început să se şi dezbrace pe scenă. Desigur, această frondă ne crea probleme cu autoritățile, care pe mine mă îngrijorau. Îl certam, dar parte din mine îi dădea dreptate. Dacă nu am fi avut probleme cu autoritățile, am fi ajuns celebri? Poate dacă autoritățile ne-ar fi lăsat în pace să ne facem damblalele, am fi rămas o formație ca oricare alta...

Compusul, actul creator, era, în cazul Phoenix, *un proces colectiv, dar a cărui scânteie era Mony. Şi vreau ca meritul ăsta să nu-i fie trecut cu vederea când zic că lucram în colectiv. Mony venea cu ideea, adică un fel de protomelodie, care putea să capete în final o formă diferită. O fredona şi se acompania aproximativ la chitară. Apoi începea munca propriu-zisă. Fiecare adapta sugestia muzicală a lui Mony la ceea ce făcea el informație.1*

1 Kamocsa Bela, „Blues de Timişoara, o autobiografie", editura Brumar, 2010

Intermezzo cu Nicolae Covaci (*VII*)

La primele întruniri de la „Meca", după cum era numită cantina Facultății de Mecanică, am cântat fără solist vocal. Repertoriul era încă în lucru, dar succesul nu s-a lăsat aşteptat. Lumea înghesuită în sală, în jur de 2000 de persoane defecare dată, ar fi avut nevoie de 4.000 W, teoretic, cum se calculează. Dar se pare că acei 20 W, pe care îi aveam la ora aceea, şi-au făcut datoria şi lumea era mai mult decât mulțumită. Din momentul în care ne-am impus în lumea studenților, succesul nostru a crescut imens şi, împreună cu el, şi încrederea în noi înşine şi în capacitatea de a ne dezvolta şi

mai mult. Lucram cu toții cu o consecvență și o dârzenie rar întâlnite, învingând toate greutățile ivite la școală, acasă, probleme tehnice ori de altă natură.

Moni îmi procurase o ghitară electrică Klira. *Era prima mea chitară fără cutie de rezonanță, o „scândură", cum numeam noi pe atunci acele instrumente cu mai multe doze și care sunau doar legate de un amplificator. Cea de-a doua ghitară a lui Mony, acel Gibson celebru, o sculă care azi ar costa câteva zeci de mii de dolari, fusese folosită de foștii lui prieteni, o formație compusă din instrumentiști mai în vârstă și mai experimentați decât noi. Pedro, Galle și ceilalți erau strânși pe lângă Casa de cultură din Mehala, un cartier mărginaș al Timișoarei. Clubul lor avea un nume bun și-o activitate impresionantă. Mai târziu, aveam să ajungem și noi acolo, dar, până atunci am fost celebra formație* Sfinții, *ce cânta la „Meca"* (…)

A *mai venit un moment, când Mony primise de la bunică-sa din Statele Unite niște prospecte, furnizate de fapt de o firmă din Germania, din München. Se făcea reclamă la un nou tip de amplificator*, Dynacord, *iar cel mai mare din acea serie se intitula* Gigant. *Era un amplificator cu preamplificare și cu șase intrări, deci o stație de voci cum încă nu mai văzusem. Avea opt lămpi finale, două sute de wați, la cele șase intrări separate se putea adăuga și un efect, în plus avea ca accesorii două boxe de câte 100W, ȚES 100. Ne uitam la ele și ne întrebam oare cum vom reuși să ne procurăm și noi o stație de voci care să sune așa cum ne doream. Mony s-a pus pe treabă, și-a convins părinții și, având garanția mea că va primi banii, a comandat instalația. A venit întâi amplificatorul, apoi au sosit și boxele. Totul a decurs cu aceleași aventuri în vamă, dar am reușit să scoatem instrumentele și să le punem la treabă. Am obținut un sunet deosebit de clar, care ne permitea să ne perfecționăm interpretarea. Auzeam ceea ce cântam și puteam oferi nuanțe pe care nu le visasem* (…)

Atmosfera era electrizantă. Noi ne lăsam influențați de tensiunea ce emana din sală şi, la rândul nostru, dădeam tot ce puteam, încărcând piesele cu şi mai multă forță şi expresie. Mony se străduia cel mai mult să convingă publicul, prin interpretarea sa şi printr-un show propriu. Mai arunca microfoane, mai spărgea câte-o chitară, dădea cu stativul în stânga şi în dreapta, încercând să-l imite pe streetfighter-man-ul *Mick Jagger şi, trebuie să recunosc, reuşea în mare măsură. Ca voce, registrul lui era undeva în altă zonă şi nu toate piesele se pretau la o preluare, dar asta nu avea nicio importanță, orice cântec* Rolling Stones *era un prilej de sărbătoare la „Lola". Între timp, introdusesem în repertoriu şi piesele noastre mai noi, „Vremuri" şi „Canarul", şi n-aş putea spune că am avut vreun moment de ce ne ruşina* (…)

Cântam la „Perla", îmbrăcați în tot felul de costume colorate şi cămăşi înflorate, iar Moni, plin de brățări şi de cercei, avea şi un lanț la gât. Părul începuse să ne crească, era deja impresionant, ceea ce ne detaşa clar de celelalte formații, care n-apucaseră, nu încercaseră sau nu reuşiseră să se înscrie în moda vremii. Prin toate localurile în care cântau formații de rock se făceau controale, în privința repertoriului şi ținutei de scenă, dar pe noi lucrurile acestea nu ne-au afectat. Din motive pe care nu le-am înțeles, ne-au fost trecute cu vederea, adesea, lucruri care altora nu le erau acceptate.1

1 Nicolae Covaci, „Phoenix. Însă eu, o pasăre…", editura Integral, 2014

Capitolul IX.

VÂNT HAIN.

CE MI-AI DUS IUBIREA SPRE APUS

Nici nu mai ştiu, am 20, poate 30 de interviuri cu timişoreni emigrați, am senzația că toată lumea din Banat şi în general din vestul țării, din cauza regimului comunist, şi-a dorit să plece din țară. Mai puțin în perioada de ascendență a lui

Ceauşescu, adică după 1965 şi pană prin 1971, când a venit din Asia cu ideile de schimbare a politicii culturale... Tu când ţi-ai pus problema asta, să pleci?

De fapt, e vorba de familia mea, datorită ei am plecat. La noi s-a pus problema asta dintotdeauna, deoarece bunica şi mama erau de naţionalitate germană, cum am mai spus, şvabi, nemţi. Ăştia au venit în România prin secolul XVI, şvabii, au venit din Germania, de prin preajma oraşului Ulm. Pe vremea aceea nu era Germania, ci Austro-Ungaria, şi era foamete, erau săraci şi regina Maria Elizabeta sau cum se chema, din Austria, a zis: „În Banat aveţi pământ, puteţi să-l luaţi, nu vă costă nimic, lucraţi-l şi o să vă aducă destul să aveţi ce mânca. Multe familii au luat-o către România, către Iugoslavia şi Ungaria de acum, că şi acolo e Banat... Ei, şi strămoşii familiei din partea mamei au ajuns acolo.

la Dudeştii Noi. După război, deja părinţii bunicii au plecat – cred că prin 1919 – în America. Bunica a rămas în România, era deja mai mare, avea 15 ani. Părinţii ei au plecat şi au mai primit doi copii. Nu s-a pus problema ca bunica mea să plece acolo. Dar după război, sora mamei, care era împreună cu un neamţ din armata hitleristă, a trebuit să fugă din România. Ea a fugit cu el, îmbrăcaţi ca ţigani, cu o căruţă prin Austria, până în Germania. Ei au rămas în Germania, şi sora mamei şi soţul ei. După al doilea război, cam prin anul 1953, bunica a băgat actele pentru ca şi mama şi fratele meu şi cu mine să plecăm şi noi în străinătate. Aşa a fost cu familia noastră. Bunica primeşte plecarea, în '56, nici nu ştiu, prin '56 – '58 cred, iar noi nu am primit. Cu timpul, noi am uitat de toată chestia asta. După vreo trei-patru ani, când ne-am adus aminte, am băgat din nou actele şi iară ni s-au refuzat. Tot aşa s-a întins povestea peste ani. Bunica venea tot timpul în vizită, aducea discuri şi staţii şi chitare...

Din Germania...

Din Germania... şi cărţi şi nu mai ştiu eu ce... Noi nu ne-am

mai pus atât de acut această problemă de a pleca. Bunica tot insista să venim şi noi şi atunci mai băgăm hârtiile, iară ni se refuza… Asta până o dată când a vorbit tata cu cineva de la securitate, care i-a zis clar: „Dom'le, poa' să bage ăştia hârtiile până se fac verzi, trebuie să divorţezi de soţia ta. Şi-atuncea ea e cu copiii şi cer că vor reîntregirea familiei…” Aşa au divorţat ei, pentru asta. Între timp, venise şi Nixon, preşedintele american de atunci, în România cu o listă… Sora mamei, ajunsă deja în State, se dusese la un congresman cu o cerere de ajutor. Om fi fost noi pe listă, n-om fi fost… nu ştiu. Că au divorţat sau nu, nu ştiu dacă a contat… Poate că am devenit prea nu ştiu cum la autorităţi…

Indezirabil…

Nu se mai aştepta nimeni să primim actele de plecare. Deodată ni s-a dat aprobarea să plecăm, în anul 1970, în martie. Ne-au chemat la Miliţie, *poftim paşaport*, *aţi primit paşaport*. Imediat mă cheamă la facultate să mă dea afară că nu dau examen de stat, că să fiu în străinătate… Şi m-au dat afară, chiar înainte de examenul de stat.

Şi încă ceva, înainte de asta, au venit să mă ia în armată, eu m-am dus cu valiza… Atunci am stat câteva săptămâni cu Nicu la casa de nebuni, ca să nu ne ia în armată… Tata a încercat ceva. Aveam un şef de UTC la Timişoara, care ţinea la noi, începuseră ploile şi inundaţiile şi le-a zis ăstora că eu cânt pentru sinistraţi, aşa m-au lăsat acasă. Eh, atunci noi cu Phoenixul eram practic la apogeul nostru – ieşise al doilea disc EP, aveam concerte, aveam turnee cu teatrul de revistă din Ploieşti, mergea totul bine, cântări, eram deja cineva.

Şi-atuncea am primit aprobarea. Am stat să văd ce fac, ce fac, ce fac… rămân… plec… Dacă eu nu aş fi plecat, mama şi cu fratele meu n-ar fi plecat, iar bunica ar fi murit acolo de durere de inimă! Frate-meu avea 15 ani, m-am gândit că poate îi stric viitorul… eh şi-aşa m-am hotărât să plec… şi am plecat!

De ce? De ce am lăsat *Phoenix*? Nu aş vrea să treacă nimeni prin starea mea de atunci. Durere şi tristețe e puțin spus. Pentru că eram rupt în două. Pe de o parte era familia mea şi pe de altă parte viața mea toată: trupa, prietenii, Nicu, Marieta, viitorul meu…

Când tu ai plecat în 1970, a fost acel concert de adio al tău. Erau mai multe probleme în Phoenix *sau doar tu plecai*? *Simțeai că se va întâmpla ceva cu toată trupa în scurt timp*?

Nu, nu ştiam ce-o să se întâmple. M-am gândit că o să treacă ei mai departe cumva, că vor găsi un cântăreț, ceva. În trupă nu erau discuții. Erau discuții, eventual, pe undeva în spatele meu: „Te duci şi te aranjezi, apoi poate te întorci ca cetățean străin şi vei putea să cânți cu *Phoenix!*”, deci să vin ca cetățean român stabilit în străinătate. C-aşa am stat timp de cinci ani în Statele Unite, cetățean român stabilit în străinătate.

Nicu şi cu mine suntem ca doi frați siamezi, cel puțin eu aşa simt. Cu el pot realiza totul, în timp ce fără el mă simt doar pe jumătate. Eu eram nebunul şi el încăpățânatul chibzuit care aranja să fie totul bine. Asta mi-a lipsit în State, asta mi-a lipsit enorm. Dar viața a mers însă înainte, atât pentru mine cât şi pentru *Phoenix*. Uită-te la alții! Când pleacă un cântăreț şi compozitor dintr-o trupă şi trupa aia vrea să continue, ori cântă altul din trupă (cum a fost la *Genesis* cu Phil Collins) şi se cam menține acelaşi stil, ori vine un cântăreț nou (cum a fost la *Phoenix* cu Baniciu) şi se schimbă şi stilul, ceea ce nu înseamnă deloc că formația e mai proastă.

Numai un pic… Ce s-a întâmplat la concertul de la sala Olimpia?

A fost un concert frumos. Am cântat tot ce-am vrut. Ne-am dat drumul. Mai ales eu. A fost şi aşa, un fel de tristețe şi amărăciune, care s-a transformat puțin în agresiune, că trebuie să plec, şi că asta e… Şi zic: „Acuma pot să spun şi eu

ce am pe suflet, anumite lucruri care mă deranjează”. Mă rog, pe vremea aia, fiind tânăr, şi – vorba aia – rebel, le-am zis la toţi ăştia care erau în costum şi cu cravată să iasă afară, că ăştia-s tâmpiţi. Astăzi gândesc altfel, dar când eşti tânăr eşti mai surescitat în astfel de situaţii. Poate am fost nelalocul meu, dar a rămas în anale că Bordeianu atunci a zis să iasă afară toţi ăştia cu costum şi cu cravate că-s tâmpiţi. N-o să înţeleg niciodată de ce unele ţări n-au lăsat lumea să plece… Dacă regimul de atunci din România ar fi dat voie, unii s-ar fi întors. Pe mine şi azi mă trage aţa să mă mut înapoi. Vremea în Germania e mai mult ploioasă, apoi e vorba şi de mâncare. Mai mănânc şi la restaurant, dar îmi place să gătesc acasă. Ştiu şi bucătărie franţuzească, dar nu se compară cu o ciorbă de burtă de-a noastră, cu o fasole bătută. Ori eu abia în State am mâncat spaghetti, pizza tot aşa, la München, în 1970. Aici am şi prietenii mei, aş sta relaxat… Păcat de politica asta coruptă, că ţara e şi frumoasă şi bogată, putea să fie de mult Elveţia Balcanilor…

Băieţii cum au primit vestea că tu doreai să pleci? Au încercat să te întoarcă?

Nu, nu, n-au încercat. Era o chestie pe care cred că fiecare dintre ei ar fi făcut-o. Ceea ce s-a şi adeverit după aia, că a plecat Nicu cu băieţii, când au văzut că aici nu mai mergea. Pe noi, ca formaţie, ne-a distrus sistemul politic. Pur şi simplu. Pe Phoenixul de atunci l-a distrus sistemul politic care exista pe vremea aia în România şi în partea de est a lumii. După al doilea război mondial s-a împărţit lumea în două tabere şi cam ăsta a fost ghinionul nostru, să ne aflăm în tabăra aia.

Oricum, voi eraţi în Timişoara, unde dintotdeauna mi s-a părut că a fost o mai mare libertate. Poate faptul că era mai internaţional oraşul, că erau nu ştiu câte etnii, sau că eraţi mai aproape de vest. Discurile acolo ajungeau prima oară… Hainele, felul cum se purta lumea… am fost impresionat

mereu când am fost la Timişoara – eu îți vorbesc de ultimii ani ’80… Veneam din Bucureştiul studențesc, unde cică se dădea ora exactă… Dar la voi era Occidentul, aşa cum mi-l închipuiam eu, se simțea altfel.

Da, erau doi factori foarte importanți. Foarte mulți acolo erau nemți care aveau rude în străinătate, de la care primeau ori discuri, ori haine, ori reviste, ori cărți. Şi italienii care tot veneau. Ei veneau de fapt cu ciorapi de nailon şi le dădeau fetelor ca să aibă. Dar se cunoşteau şi cu noi şi cu alți băieți şi atunci ziceam: „Adu aia, adu aia…” Plăteam, mă rog, că prima tranşă de scule după ce-am plecat eu, de chitare din astea Fender, pe care le-a primit *Phoenix*, a fost prin italieni. Noi am avut scule bune din partea bunică-mii. În primul rând *Selmer* şi *Shure-ul*, un microfon, după aia încă o chitară.

Venite pe ce filieră?

Din Germania. Toate. Şi *Echolette-ul*, după aia, tot din Germania. Bunică-mea lucra la un restaurant, în bucătărie, şi a strâns ea bani. Mi-a trimis ea stația *Selmer*, o chitară, de fapt două chitare mi-a trimis, dar una – din păcate foarte valoroasă – am sparto în capul Marietei, că m-a enervat. Era de atunci foarte valoroasă, cred că acuma aş primi pe ea vreo 20.000 de dolari. Cel puțin un *Gibson* din ăla de jazz, cu doză.

Şi cu semicutie de rezonanță…

După aia s-a schimbat viața, cântam cu trei chitare şi cu voce pe *Selmer*. La un moment dat, ne trebuia să amplificăm mai multe voci şi atunci o trimis şi o stație de voci de 200 W – *Echolette.*

Mai e o întâmplare, pe care mi-a povestit-o Kamo, Dumnezeu să-l ierte… că am fost foarte legat de el şi mă mai suna, se uita la emisiuni… Când ajungeam la Timişoara sau la Gărâna ne vedeam, povesteam la jazz… Prima dată i-am luat interviu despre Phoenix *într-un birou de la TVR Timişoara şi îmi povestea de faptul că la un moment dat ați avut nişte*

impresari italieni. Care e episodul?

Asta ştiu şi eu tot de la Kamo, nu cred că de la Nicu. Ştiu că au venit nişte impresari italieni, i-au auzit şi-au vrut să-i ducă în Italia să cânte, să facă imprimări, să acompanieze şi un cântăreț italian. Dar nu s-a legat că nu le-a dat voie, aşa am înțeles, dar ei având această legătură, ei – italienii – au adus chitarele *Fender*. Apoi stațiile *Marshall* şi *Fender*, pe care *Phoenix* le-a cumpărat.

Intermezzo cu Victor Cârcu

Plecarea lui Mony a produs primul mare hiatus din viața mea. Era vremea nebuniilor, eram sarcastici şi miştocari şi nu mi-am dat seama imediat de implicațiile ei. La vreo două, trei luni după aceea a căzut parcă o cortină şi am început să simt o lipsă acută. Îmi amintesc că eram cu teatrul studențesc într-o deplasare şi m-am îmbătat, urlam de pe scara trenului în golul nopții, de lipsă şi de dor.

(…) *Când a plecat Mony s-a terminat o eră. Mony era o personalitate cu totul insolită, cu o prezență scenică uluitoare; avea o intuiție muzicală fantastică şi chiar şi o anumită sensibilitate literară. Plecarea lui Mony a consolidat într-un fel relația mea cu Günther Reininger – Spitzly, de care mă leagă şi azi o prietenie profundă. Aceasta s-a putut întâmpla pentru că ne-am respectat reciproc spațiile intime. A fost o relație fără aşteptări, fără reproşuri. Cu Spitzy nu m-am certat niciodată.1*

1 Adriana Cârcu, „Povestea zilelor noastre”, editura ICR, 2009

Intermezzo cu Nicolae Covaci (VIII)

Anul 1970 a fost marcat de vestea tristă a plecării definitive a lui Mony din țară. Rudele lor din Germania şi din Statele Unite au continuat să insiste şi ei au făcut cerere de reîntregire a familiei. După câțiva ani de luptă, solicitarea lor a fost acceptată şi Mony ne-a pus în fața faptului împlinit. În mai a plecat. Am tratat cu el în privința instrumentelor, le-am achitat şi le-am cumpărat de la el, ca să pot perpetua activitatea

formației. Evident, şi ei aveau nevoie de bani înainte de a pleca şi oricum nu aveau ce face cu toate lăzile acelea. Aşa am devenit singurul proprietar al întregii aparaturi de care dispunea formația Phoenix la acea oră (...)

În mai a avut loc concertul de adio. Mony a cântat pentru ultima dată. Concertul a fost organizat la sala „Olimpia", unde cântaserăm de mai multe ori şi unde încăpeau circa două mii cinci sute de spectatori. De fiecare dată sala fusese arhiplină, ceea ce adusese Politehnicii şi Comitetului județean de cultură fizică şi sport venituri însemnate. La concertul ultim al lui Mony, într-o sală plină de nebuni, eram pregătiți să dăm tot. Toată lumea, şi formația cufanii ei, care umpleau garderobele şi spatele scenei, şi spectatorii, absolut toți erau conştienți, dar într-o stare de excitație extremă, că acest spectacol marca încheierea unui ciclu, a unui drum. Era limpede că, dacă acest drum va continua, el va avea o altă direcție, o altă formă. Nimic nu mai putea fi cum fusese până atunci. Am închis ochii şi am mers până la capăt, nemaigândindu-mă la dezastrul ce avea să urmeze după concert.

În momentul de tensiune maximă, Mony şi-a luat avânt şi, pe un solo de percuție, a ținut o cuvântare. A dat drumul la toate necazurile şi complexele, la tot ce-l supărase şi-l deranjase în toți acei ani. L-a învinuit pe cei din sală – veniți cu costume şi cravată – de snobism, de falsă morală, de intenția de a înfrâna şi a închista tineretul. A spus tot ceea ce credea că ar putea fi de folos tinerei generații pentru a deveni, cu adevărat, liberă. Erau lucruri mai mult sau mai puțin importante, unele esențiale, dar în vârtejul concertului nu mai avea atâta însemnătate greutatea celor spuse, cât faptul că cineva îndrăznea să spună adevărul. Chiar dacă acest lucru se făcea la modul naiv sau primitiv, esențial era faptul că se făcea, *şi asta într-un moment în care în sală se găsea o bună parte a celor de la care porneau represaliile contra noastră.*

A fost un moment care a electrizat lumea. Mă temeam că

tinerii din generația noastră se vor repezi la cravatiști și îi vor scoate afară. Nu s-a întâmplat nimic asemănător, dar uratele și huiduielile împotriva celor judecați au crescut până la paroxism. O dată încheiat acest concert, s-a lăsat o liniște ciudată în sufletul meu. Sosise un moment crucial. M-am despărțit de Mony încercând să-l conving să ne ajute să ieșim și noi peste hotare, să ne procure niște contracte. Voia să ia discurile cu el ca să convingă agenții de management să ne scoată și pe noi afară, să vedem și noi lumea, să ne îmbogățim experiența, să reprezentăm țara cu mândrie, așa cum o puteam face încă din acei ani. Intențiile mele erau sincere, nu mă gândeam nicio clipă, în acea vreme, la o părăsire definitivă a țării. După brusca plecare a lui Mony mă apucase un fel de disperare, neștiind deloc cum va arăta viitorul nostru. Eram hotărât să caut un înlocuitor. Devenise o personalitate foarte iubită, foarte apreciată și show-ul lui era inegalabil în țară.1

1 Nicolae Covaci, „Phoenix. Însă eu, o pasăre…”, editura Integral, 2014

Intermezzo cu Kamocsa Bela

Nu se protesta direct împotriva regimului, ci indirect. Mony era în pragul plecării în State și își dădea drumul. Bătea tam-tam-ul și recita. Mi-l amintesc declamând că există în sală, adică în lume, oameni care îl dezavuează pentru ținuta, atitudinea și pletele sale, îl acuză public și îl marginalizează. Răspunsul lui era că nici generației în blugi nu-i place omul cu cravată. Și totuși, paradoxal, noi, cei tineri, eram mai toleranți…

După plecarea lui Mony în State, în 1970, am continuat aproape încă un an. Am încercat să preluăm noi partea vocală, dar nu am putut să facem ce făcea el. Mony era foarte talentat, era omul de bază al formației. Fără el, Phoenix *nu mai era* Phoenix…

Te poți întreba cum de o persoană ca Mony, cu statutul său de vedetă rock, poate renunța la celebritate și decide să

părăsească țara pentru a reîncepe într-un alt loc de la zero. Am trei răspunsuri la această întrebare. Primul ține de ambiție, de visul de a izbândi în țara rockului, America. Al doilea relevă cât de umilitoare era viața sub comuniști. Erai dispus să lași totul (unii își lăsau soțiile și copiii în urmă) și să o iei de la început.

Al treilea răspuns e oarecum o combinație a primelor două. Plecarea lui Mony dovedește cât de distorsionată era imaginea Vestului în ochii noștri. Cred că mulți ni-l imaginam ca în cântecul lui Beatles, *un* Strawberry Fields Forever. *Din punct de vedere al carierei muzicale, pentru majoritatea celor plecați, el s-a dovedit mai degrabă un deșert. Toți membrii formulei inițiale Phoenix au părăsit România, mai devreme sau mai târziu. Numai eu am rămas. Mony visa o carieră muzicală internațională. Din păcate, a ajuns numai muncitor la banda rulantă. N-o spun cu răutate, ci cu părere de rău. După ce a plecat, n-a mai dat niciun semn de viață. L-am reîntâlnit după 1989. Nu mai avea ambiții muzicale. Cu câțiva ani în urmă, l-am invitat la sărbătorirea a 25 de ani de activitate a trupei* Bega Blues Bând. *Am prelucrat vechile piese. O umbră a talentului din tinerețe a ieșit la iveală. În mare însă, capitalismul i-a scos muzica din cap…*

Mă întreb ce s-ar fi ales de el în România, după destrămarea Phoenix. *Poate c-ar fi abandonat cântatul oricum. Publicul îl plăcea, știa engleză și avea voce bună, dar nu-l interesa studiul muzicii. Când am început să pregătim piese împreună, eram toți la un nivel tehnic relativ egal, adică modest. Trupele* beat, *cu unele excepții, nu au viață lungă. Ca să poți supraviețui ca muzician, îți trebuie un anumit grad de autonomie (pe care ți-o dă studiul), pentru că numai astfel te poți reinventa. Paradoxal, deci, deși era vedeta trupei, Mony depindea cel mai mult de ceilalți și, zic eu, nu ar fi fost în stare să se regăsească după destrămare.1*

1 Kamocsa Bela, „Blues de Timișoara, o autobiografie”,

editura Brumar 2010

Capitolul X.

FLOAREA STÂNCILOR

Legătura *cu Bega Blues Bând* şi, implicit, cu Kamo a rămas de-a lungul anilor. După ieşirea mult prea devreme a lui Kamo din viață, Johnny Bota m-a invitat să cânt cu ei la sărbătorirea a 30 de ani de la înființarea formației. A fost o onoare deosebită pentru mine şi o plăcere de nedescris să cânt „Vremuri", „Canarul", „Mamă, mamă" şi „Nebunul cu ochii închişi", aranjat cu orchestra simfonică într-un mod muzical atât de agreabil şi diferit față de *Phoenix*. Trebuie să-i mulțumesc lui Johnny în mod deosebit, mai ales că anul trecut – în decembrie – am fost invitat din nou să cânt cu ei. Ăsta a fost un lucru foarte valoros pentru mine. M-a onorat acceptarea unor muzicieni deosebiți şi a celor de la Filamonica din Timişoara.

Pe unde ai plecat? Când ai ajuns în State?

Am plecat la München, în iulie 1970, cu trenul.

Era un lagăr, ceva?

Nu. Era vorba că luam zborul de la München. Am plecat cu trenul din Timişoara, prin Austria, până la München.

Toată familia?

Da, fratele, mama şi cu mine. Şi cred că şi bunica. A venit în vizită şi a stat cu noi până am plecat împreună. Eu nu am putut să zbor imediat cu ei în State. Am mai stat o zi în München şi a doua zi au zburat. Frate-meu era încă pe paşaportul mamei. Eu aveam deja paşaportul meu şi – nefiind pe paşaportul ei – nu am avut intrarea pentru State. Aşa că a trebuit să rămân la München. Trebuia să ajungă ei acolo şi să facă toate hârtiile ca să-mi trimită să am şi eu intrarea pentru Statele Unite. Am locuit trei luni la Cornel Chiriac, la München. Mă duceam cu el până la Radio „Europa Liberă", să facem emisiuni.

Chiriac nu ajunsese de mult la München. Avea maximum un

an.

Da, aşa e, cel mult un an.

Şi *era deja la radio.*

Da, era vorba să vină şi Pilu (bateristul de la *Phoenix*, care deja please şi el), şi Winkler, să facem formație…

Pardon, Mugur Winkler de la Sideral? *Ce spui tu acum e chiar o premieră*! *Ei cântaseră la Hamburg, îi şi înregistrase Cornel pentru radio… Trecuseră deja în Scandinavia.*

Winkler era în Suedia.

Iar de Pilu ştiu că a cântat mai târziu, cu colegul lui Mugur de la Sideral Modal Quartet, *Andrei Ignat, prin Norvegia, am şi o poză cu ei…*

Poate mai târziu, dar ei trebuiau să vină atunci în Germania, unul din Suedia, celălalt din Norvegia… Şi era vorba că se aranjează. Dar nu, n-a ieşit nimic.

Intermezzo cu Mugur Winkler

Este exact aşa cum zice Mony. În urma înregistrărilor cu Cornel de la Hamburg, el şi-a exprimat dorința de a crea un 5-Star Fugitive Bând, *cu o selecție de „renegați”, între care şi Mony. Intenția avea un caracter muzical, dar şi o latură politică.*

În acea perioadă, mă apropiasem de apogeul tehnicii de improvizații rock şi underground pe care l-am atins în cariera mea şi cred că acest aspect l-a determinat să mă selecționeze şi pe mine. Discuțiile au continuat şi după plecarea noastră în Norvegia (*martie – septembrie 1970*), *dar şi în timpul turneului din Suedia* (*octombrie 1970 – martie 1971*). *Nu îmi mai amintesc dacă şi Andy Ignat ar fi trebuit să facă parte din noua formație…1*

1 Mail de la Zürich, 27 martie 2016

Intermezzo cu Cornel Chiriac şi Mony Bordeianu

— Ştiu că ați avut multe necazuri cu scumpa noastră Televiziune, care mi-a mâncat şi mie mulți ani din viață de altfel. Şi iată că avem aici o serie de înregistrări pe care

formația Phoenix *le-a efectuat în platouri, pentru o emisiune care până la urmă n-a mai avut loc. De altfel, şi redactorul – Gabriela – şi-a luat lumea în cap. Piesa „Ce viață aspră" se intitulează acuma „Mamă, mamă". De ce ați fost nevoiți să schimbați?*

— Pentru că era despre viața aspră, ceea ce nu era voie să fie la noi. E un fel de parodie la adresa unor tineri…

— Eu o găsesc chiar moralizatoarei

— Da, tânărul trebuie să lucreze…

— Da, iată că aici începe demența: atitudinea regimului față de tineri pe de o parte, pe de altă parte față de formațiile de muzică modernă, pentru că de fapt nu se sesizează adevăratul înțeles şi adevărata semnificație şi utilitate a unor asemenea producții. Piesa în sine dă o explicație asupra unei crize acute a tineretului, pe care regimul nu e în stare să o rezolve, altfel cerând tineretului să contribuie, să fie util la construcția societății superioare socialiste, pe de altă parte neoferindu-i condițiile minime.

Iar acum, una dintre înregistrările efectuate în studiourile noastre, ce e cu ea, Mony?

— Freedom, *în general toată bucata exprimă un fel de bucurie, deja, de libertate, adică cer lumii să vină cu mine jos la râu să cântăm acest cântec de libertate. Melodia nu e tristă precum cele din țară, e una veselă, făcută aici.*

— Eşti decepționat?

— Puțin da, de Germania…

— Vom face mâine o comparație între tineretul occidental pe care l-ai găsit aici şi cel pe care l-ai lăsat în țară. Spun de pe acum că această comparație înclină în favoarea tineretului nostru din anumite puncte de vedere. Iar acum să ascultăm A Song of Freedom, *înregistrare la care eu l-am ajutat pe Mony la tobe. Dar încă ceva: Ce piese ai mai adus, care să fi pricinuit necazuri formației?*

— Prima e un poem frumos. „Vânt hain nr. 1 şi 2" au făcut

parte din opera noastră din 1969. Că şi de asta s-au legat...1

1 Radio *Europa Liberă*, 1970

Capitolul XI.

BACK TO THE FAMILy

Ai cântat doar tu şi cu Cornel...

E singura chestie ce-am făcut-o, imprimarea aia de la radio cu *Freedom*. Au mai fost câteva, dar doar aia s-a înregistrat. El la bongos-uri, eu la voce şi chitară şi aşa a ajuns să o dea pe post.

Parcă Song of Freedom *a prezentat-o Cornel... Ai încercat vreodată să revii la ea, ca să puteţi s-o cântaţi? Măcar în memoria lui Chiriac. E frumoasă, are mesaj, e compusă într-un moment special, şi pentru tine şi pentru DJ. Dincolo de ce-aţi făcut acolo...*

Eu m-am gândit acum un an sau, mă rog, mai recent, să se lucreze la ea, să se facă ceva din ea. Dar e greu din cauză că unul stă în Spania, altul stă în Germania, doi stau aici, nici nu locuiesc toţi în Bucureşti. Ce ne trebuie nouă ar fi un om cu cap şi cu urechi care să zică: „Măi, merită? Ia veniţi voi aici două săptămâni, eu plătesc cazare, masă şi studio. Voi lucraţi împreună şi scoateţi un disc”. Noi în două săptămâni scoatem un disc, vorbesc serios. Bucăţi sunt destule. Şi să dea drumul la disc şi, bineînţeles, cu promotion, de la radio până la televiziune; ştii tu mai bine – aşa cum se face, internaţional!

Da, da.

Le dai aşa, încet, încet, le bagi peste tot şi lumea, dacă aude, vine, cumpără, e interesată. Şi în România. Însă trebuie un manager care să zică: „Dom’le, eu cred în băieţii ăştia. Investesc 50.000, 100.000, că îi scot până la urmă. Dar nu mai există chestia asta. Pe vremuri era aşa ceva...

Aşa o fi afară, la noi, de 20 de ani, de când cică s-a reinventat showbiz-wZ, *tragi tunuri, cum se zice... Scoţi un hit, dacă stă în picioare o vară ţi-ai scos şi banii, nu contează ce*

rămâne, valoare muzicală…

Pe vremurile lui *Beatles*, ale lui *Stones*, era câte unul care se băga şi zicea: „Dom'le, eu cred în ăştia!"… Erau alte vremuri.

Ok, suntem încă la München. A fost un şoc Occidentul?

Ei, a fost ceva… Dar să-ți zic o întâmplare ciudată. În România, la un moment dat, mi s-a zis că aş fi fost drogat; de fapt băusem sirop de tuse cu alcool, m-am simțit *high*, umblam diliu pe străzi… Ajung în Germania şi mă duc unde erau pipe şi țigări, să văd şi eu cum e. Mi s-a făcut rău, m-am culcat pe asfalt. Şi vine un negru spre mine, un african, mă întreabă de unde sunt. Eu îi spun că din România, îmi zice că şi el la fel. De fapt era din Kenya, student în Timişoara. Am mai povestit, apoi m-a dus la Chiriac. M-a ajutat atunci, cum poate un neamț nu ar fi făcut-o, nu cred.

Ai văzut ceva concerte în perioada aia?

Da. Cu Chiriac m-am dus la toate concertele care erau acolo. El, având acreditare, m-a luat şi pe mine, am văzut acolo pentru prima oară *Taste*, *Deep Purple*, *Uriah Heep*, *Free*, *Rory Gallagher*… I-am luat interviu lui Gallagher. Stătea cu picioarele într-o găleată cu apă rece după concert şi eu îi luam interviu. Eh, după concert am fost şi la Duke Ellington. Că el era mare jazzist, Chiriac. Şi ne-am dus undeva într-un sat, unde se ținea un fel de festival de jazz. Ei, şi în satul ăla umblau încă bavarezi în pantaloni de piele şi cu pălărie verde, şi când m-au văzut, chiar a zis unul „Ehe, dacar fi Adolf pe aici, n-ai umbla tu aşa, cu părul ăsta". Bavarezii, în '70, încă erau reduşi, cel puțin unii dintre ei.

Zi-mi de muzică!

Acolo l-am văzut pe Duke Ellington. Era mereu cu o cană cu apă pe pian şi din când în când bea apă din cana asta, apă fierbinte. Avea probleme cu rinichii, avea pungi sub ochi cât două degete.

Cred că a şi murit în câțiva ani, Aura Urziceanu mi-a povestit că a cântat cu el în perioada imediat următoare, în '71 sau

’72. Tu în ce formulă l-ai văzut – cu big bând sau combo?

Trupă mică, nu big-band, doar instrumental.

Şi la un moment dat… ți-a venit hârtia şi a trebuit să pleci.

Da, în octombrie, am luat-o către Statele Unite. Am stat acolo până a venit hârtia, cu Chiriac, şi după aia am ajuns în SUA. în 21 octombrie am coborât din avion la New York. N-aveam aer, era ca la Napoli, foarte umed şi cald.

Unde ai locuit?

La sora mamei, acolo am stat cu toții la început, în Bethlehem. *Bethlehem Steel* era cunoscută ca o mare fabrică de oțel.

Oraş de muncitori, unde erau stabiliți şi frații bunicii, care s-au născut în America.

Şi te-ai descurcat uşor, cum te-ai integrat?

Destul de bine. La facultate am învățat engleza şi ştiam să citesc şi să scriu, plus că, prin textele pe care le cântam, eram destul de familiarizat cu engleza. Dar ca să înțelegi tot, să vorbeşti ca americanii, să înțelegi bancurile şi slangul, mai e nevoie de ceva, aşa că un an de zile nu am lucrat şi am stat uitându-mă la televizor şi am învățat limba engleză aşa cum trebuie. După aceea mi-am luat *green cârd*, să pot să lucrez, să câştig bani, să pot să mă întorc şi să o iau pe Marieta. Mi-am luat carnetul de condus, mi-am luat maşină. Se dezvolta viața. Ne-am mutat apoi într-un alt apartament, pentru ca atât sora mamei, cât şi noi să putem locui normal. M-am împrietenit cu fiica managerului de la fabrica unde lucram şi am fost împreună cam un an, o fată foarte bună, care m-a iubit enorm. Din păcate, o aveam pe Marieta în cap şi nu puteam fi intim cu ea decât după ce băusem o sticlă de *Southern Confort*. Mi-e ruşine şi azi de cât de nesimțit am fost. Noroc că nu m-a dat afară managerul după ce am părăsit-o. Stăteam în apartamentul nou, eu şi cu frate-meu, până ce m-am întors eu în România, şi mergeam la concerte. *Jethro Tuli*, *Yes*, *Emerson Lake* & *Palmer*… După aceea, la New York,

la Fillmore East, am văzut Eric Clapton, *Derek* & *The Dominos*, *The Humble Pie*, *Earth*, *Wind* & *Fire*. Mă duceam la tot ce se putea vedea!

Ai resimțit urmele fenomenului hippie? *Cum ți s-a părut*?

Nu. Singurul de care ziceai că-ți. Mai aducea aminte puțin de hippie era Ian Anderson de la *Jethro Tuli*, că era cu cizmele lui înalte, cu pantalonii ăia strâmți şi stând pe un picior, pălărie, nu ştiu ce… Dar nu mai *era flower-powerul* din ’60. Era deja aproape ’72 când eu mă duceam la concerte. Când am văzut *Yes*, nu mai avea nimic de-a face cu hippie. Se cânta deja muzică foarte progresivă. Iar *Jethro Tuli* intrase în perioada *Thick as a Brick*.

Bun, *şi în State ai pus cruce cântatului*? *Parcă nu-mi vine să cred că n-ai încercat tu ceva…*

Ba cum nu, am încercat să am formație, am cântat pe ici, pe colo, la studenți, în cârciumă, în deschidere la o altă trupă. Am făcut şi compoziții proprii acolo, dar nu s-a legat. Nici din punct de vedere sufleteşte, nici din punct de vedere muzical. Eu eram obişnuit să-i dau hainele mele lui Paul să le îmbrace, să mă duc la Nicu să mănânc brânză. Când mă întâlneam cu el pe stradă sau cu oricine şi se întâmpla de nu aveam bani la mine, *dă-mi 5 lei*, nu conta. În Statele Unite, însă… Să-ți dau un exemplu. Într-o zi, eram cu chitaristul cu care cântam în formație – că juca şi el tenis – mergem să jucăm. Zic *măi*, *dă-mi un dolar*! S-a uitat la mine ca boul la poarta nouă. Cum îmi permit eu să-i cer lui un dolar? Nu s-a legat nici prietenia aia adevărată, nici măcar cea muzicală. Asta a fost până în ’72, când m-am întors eu în ’72, să mă căsătoresc în România. Când am revenit înapoi în State, n-am mai făcut nimic cu formația.

Cinci ani cu o întrerupere, *când ai revenit să te căsătoreşti* – *e un episod despre care nu se prea ştie mai nimic. Nici cei de la* Phoenix *nu prea ştiu… sau nu-şi mai aduc aminte*!

Eu m-am întors în ’72 ca să mă căsătoresc cu Marieta. Am

stat până ce-a primit ea permisul să plece, paşaportul. Ne-am căsătorit şi atunci, pe paşaport, era Bordeianu şi ea... Şi am stat un an. A venit şi fratele meu să-şi petreacă vacanța aici şi am plecat toți trei după aia. Undeva, în noiembrie '73, ne-am întors în State. Dar până atunci, chiar am cântat cu băieții o dată. Era deja Baniciu cu ei. O cântare de trei zile la o Rugă, m-am dus şi eu cu ei şi am cântat acolo, am mâncat sarmale şi am băut țuică şi a fost minunat... Am fost impresionat plăcut de loji şi de vocea lui Baniciu. Eu mă gândeam să nu aibă el râcă pe mine, că i-am suflat odată o gagică. Dar nu a fost cazul, m-am înțeles întotdeauna bine cu el, am cântat şi împreună pe scenă – şi parcă numai o dată? –, şi nu a fost nici râcă, nici concurență, nici răutate între noi. *Ifs not my kind*. Eu nu sunt aşa. Ştiam de el, pentru că am ținut legătura cu Nicu. şi ştiam că Baniciu a fost luat în locul meu.

Iar Phoenix *ajunseseră iar mari, şi mai mari, dar cu alte piese*.

Cu Nicu, loji şi Baniciu, formația a ajuns la un nivel muzical şi la o popularitate la care cu *Phoenix* din anii '60 nici nu visam, în orice caz, a fost altfel, mai pe inima românilor, mai pe gustul lor. Mie personal mi-a plăcut mult de tot „Cantafabule", de aceea m-am şi dus cu discul pe unde m-am dus. *Phoenix* ajunseseră mari şi cântau o cu totul altă chestie. Când mi-a trimis „Cantafabule" mi-a plăcut foarte mult discul. Aveam încă ideea să fac ceva cu ei şi am încercat să îi bag la o casă de discuri sau să facem un turneu, ceva... Am dat telefoane, m-am dus la parter la *CBS* şi am dat telefon că vreau să vorbesc cu un A.R. manager. Am mințit: „Vin din România cu un disc, am avion mâine..." Şi m-a primit un A.R. manager, era chiar managerul lui McLaughlin.

Asta era în New York?

La New York, la *Atlantic Records*. Era chiar în Rockefeller Center. Am vorbit cu el, i-am pus discul, a ascultat, am discutat... Mi-a povestit că e din Puerto Rico, că a şi aranjat

un concert pentru McLaughlin acolo. Esența întâlnirii a fost următoarea. Mi-a zis destul de clar, dar fără să subestimeze *Phoenix*: „Măi, îmi pare rău, dar noi avem formații de genul ăsta, *Genesis*, *Yes*... Ele sunt deja consacrate. Nu e în interesul nostru, momentan...” La plecare mi-a făcut cadou un disc care ieşea chiar atunci, primul cu care a ieşit *Genesis* cu Phil Collins în loc de Peter Gabriel. Am avut discul acela încă mult timp, şi la Bramsche, şi la Osnabrück, după ce m-am întors eu din State, dar a dispărut după aia. Făcusem eu pe disc jockey-ul o perioadă în Germania şi a dispărut discul, cineva l-a luat. Am încercat să fac ceva pentru băieți, dar nu am reuşit. A mai trecut un an şi m-a sunat Nicu şi m-a întrebat „Ce faci?”

Stai aşa, să înnodăm viața aşa cum ți-o ştiu eu. Te-ai întors cu Marieta şi cu fratele tău?

Da, cu Freddy.

Ce-ai mai lucrat? Sau în ce domeniu te-ai mai învârtit?

Am lucrat la o fabrică de textile. Când am început să lucrez acolo, încă înainte de a veni Marieta, împachetam chiloți. Aşa am început, pentru 1, 10 $.

Pe zi sau pe oră?

Pe oră. Pe zi ai în India.

Scuză-mă, ştiu că dolarul era mult mai valoros pe vremea aia. Aşa e. Şi m-am ridicat. De la chiloți am ajuns la maiouri, de la maiouri am ajuns nu ştiu unde. După aia am ajuns la vopsitorie. Pe urmă am ajuns managerul vopsitoriei, deoarece făcusem şi o şcoală între timp şi trebuia, la vopsitorie, să ştii cam ce culori să combini şi cam cât din praful ăsta trebuie să pui să iasă roşu, sau albastru sau verde... Şi eu ziceam: „Dom’le, ia 30 de grame de roşu, 70 de grame de albastru ca să-ți iasă verde, mai bagă şi galben...”, erau diverse formule. Ajunsesem la 6 $ pe oră după câțiva ani. Şi după ce Marieta s-a despărțit de mine, prin ’76, până în *’77*, când am venit în Europa, am făcut pe disc jockey-ul; îl ştiam pe Noel Bernard

şi am făcut disc jockey la *Vocea Americii* şi imprimări pentru *Europa Liberă.*

Te referi la directorul din Germania, cel care l-a luat acolo pe Cornel Chiriac.

Da, da. Eu făceam imprimările la studioul din New York, unde mă duceam vinerea, şi stăteam până luni dimineața, când mă întorceam la serviciu. În astea două zile mă întâlneam cu Dani Mannheim, un cunoscut din Timişoara, evreu, care plecase şi el în State, prieten de-al Marietei, care s-a dovedit a fi un prieten bun. El l-a ajutat şi pe tata să prindă picior în New York, atunci când s-a mutat de la mine din Bethlehem. Pe tata l-am scos în '74 – '75 din tară. Țin minte că acolo erau şi doi frați români, în New York.

Aaa, Camil şi Ocu Petrescu. Care şi ei erau în corespondență cu Chiriac, pentru că îi trimiteau discuri, aşa a fost şi în perioada românească. Colaborau bine.

Da, da. Şi cu ei făceam emisiunile şi mai câştigam şi de acolo un ban. Asta am făcut.

Şi ai fost vizitat de Chiriac cel puțin o dată. Care era ideea, voia să vină în State?

Da, el voia să vină în State neapărat. Cum a fost şi în cazul meu, trebuia cineva să dea o adeverință că, dacă el vine în State, nu va cădea pe spatele statului. Bunica mea a semnat această hârtie, că el poate veni, că poate să locuiască la noi, că avem grijă de el. Era un fel de hârtie oficială. Pe baza asta el ar fi primit *green card-ul.* Şi a venit la noi, a stat la noi la Bethlehem.

Şi a venit şi cu Linda, cu logodnica lui, am filmat ceva imagini…

Nu, a venit singur. M-am dus cu el la New York – unde a vrut el neapărat să închirieze un elicopter – şi am zburat deasupra oraşului, să vadă el tot New York-ul, că până atunci încă nu fusese. Şi am fost cu el şi la concerte. Am stat cu el câteva zile la noi în Bethlehem, apoi câteva zile la New York,

ne-am dus la Fillmore East să-l vedem pe Clapton şi după aceea s-a întors în Germania. După ceva timp am auzit ce s-a întâmplat.

În interviul pe care i l-am luat lui Camil Petrescujr., prin 2000, acesta îmi spunea cât de mult îşi dorea Cornel să ajungă la voi, în State, dar în acelaşi timp suferea că avea să se depărteze şi mai mult de România. Îți citez din memorie ce îi destăinuia lui Camil: că are picioarele în Germania, capul în State şi inima în România... Ce-ar fi fost dacă nu murea şi ajungea peste ocean?

Nu ştii niciodată unde te duce viața pe tine, ce să mai zic de altul? Cum am mai zis, America e altceva. După moartea lui Cornel Chiriac, am colaborat ca DJ la Europa Liberă. Am văzut multe trupe şi am început să înțeleg că Vestul nu era Raiul, cum credeam noi. Aveai într-adevăr libertatea de a vedea filme şi de a citi cărți, lucruri care la noi erau cenzurate, dar era o societate care alerga doar după bani, hegemonie mondială, egoistă, superficială... Viața mea în State s-a desfăşurat într-un mod normal, ordinar şi plictisitor. Sigur că am văzut trupe pe care mi le-am dorit atât de mult cât am fost în țară să le văd, am ascultat multă muzică, o aveam pe Marieta şi încă multe alte bucurii ocazionale. Dar îmi lipsea trupa, îmi lipsea să fac muzică, îmi lipseau prietenii. În cei şase – şapte ani petrecuți în State nu am avut un prieten. Sunt altfel de oameni, nu se leagă cu sufletul meu...

Încă un episod am de lămurit cu tine, de care cred că ți-am mai zis... Mi l-a povestit Şerban durea, chitaristul sau basistul şi solistul vocal, unul de la Sideral Modal Quartet (*Şerban durea, colegul lui Mugur Winkler*)... *Ei s-au despărțit pe 1 aprilie 1971, că de-aia s-a pus problema ca Winkler să vină la München. Ei bine, Şerban a fost singurul care aplecat în America, de fapt în Canada. Şi când a ajuns la New York, îmi zicea că s-a întâlnit cu tine la un moment dat. L-ai sunat, i-ai*

propus să îl aduceți pe Nicu printr-un lan de porumb; *ăsta era planul tău, să înoate peste Dunăre pe la sârbi, parcă…*

Eu nu mai ştiu. Asta n-o mai ştiu. Din păcate mi s-a şters din minte.

Ok. Şi te-a sunat Nicu. Am ajuns la ceea ce ne interesa. Nu, încă ceva. TA-mi de fratele tău, începuse să danseze sau cum şi-a demarat cariera?

Da, da. El a terminat liceul în Bethlehem. Dar încă din timpul şcolii lui, era o companie mică de balet, de-asta privată, unde el lua ore. Când a terminat liceul, s-a dus la Montreal, a dat examen şi l-au luat în Baletul Contemporan din Montreal, ca şi elev. A continuat acolo dezvoltarea de balerin. El era deja de vreo doi ani, când a plecat Marieta de la mine şi eu am fost puțin cam trist. Aşa că m-am urcat în autobuz şi m-am dus la fratele meu, la Montreal, unde am văzut concertul *Rolling Stones*. Îi vedeam pentru prima dată şi asta se petrecea în ’75 – ’76. Concertul a fost la *Colloseum*, țin minte că am mers cu maşina 800 de mile direct de la Bethlehem până la Montreal, iarna. Compania de balet din Montreal a avut un turneu în America de Sud, trecând şi prin Venezuela. Acolo el o cunoscut-o pe nevastă-sa, care era primă-balerină a Venezuelei, Sandra Rodriquez. Cunoscută şi în Hamburg, în Paris. Ea era căsătorită, dar l-o cunoscut pe Freddy şi până la urmă s-au căsătorit, ea era mai mare cu vreo şapte ani ca Freddy. L-a vrăjit pe fratele meu să rămână acolo. Lui i-a şi plăcut, că e cald acolo, iar în Montreal era frig tot timpul. Aşa că Freddy s-a afiliat la compania *Ballet. Nuevo Mundo de Caracas*. Acolo e şi acum, ca manager al trupei, nu mai dansează. A dansat mulți ani în acea companie, cât a mers bine, a avut turnee în toată lumea. A dansat peste tot, a cunoscut oameni deosebiți. Marcia Haydee, Barischnikov, Maurice Bejart, a avut un destin imposibil în România. Au fost şi în Bucureşti prin ’97, în Timişoara…

Foarte tare, o să mă interesez, în anul acela îi luam interviu

lui Gigi Căciuleanu…

Aşa cred, după revoluție, în orice caz. Şi el, săracul, a reuşit să facă ce a vrut să facă şi trăieşte din asta. Mai bine, mai rău… Fiindcă acum e un fel de comunism în Venezuela, îmi pare… De curând au fost alegeri, după câte am văzut la televizor, au câştigat majoritatea în parlament… Totuşi există şi opoziție, sper să se schimbe ceva… Eu am fost odată cu şuvăgău la Caracas, la fratele meu, iar acesta a închiriat un avion să zburăm în Aruba. A plătit 20.000 $ pe un avion privat. Atunci erau bani, când era Pérez preşedinte. Acum, după ce-au fost Chavez şi Maduro ăsta, e de groază. Aşteaptă banii de anul trecut pentru compania de balet.

Capitolul XII.

GyPSIES ON THE RUN

Telefon în '77 de la Nicu. Tu ştiai ceva de ei… nu, n-aveai de unde să ştii că vor să dispară…

Nu, nu, nu…

Deci a fost o surpriză?

Ah… surpriză… când el m-a sunat, prin mai a fost… *Nu vrei să cântam împreună?* Păi cum, unde eşti? *Suntem în Germania, suntem la Bramsche.* Şi atunci zic că da, n-aveam nimic de făcut, eram singur, proaspăt divorțat de Marieta. Am plecat în concediu pentru două săptămâni…

Dar tu aveai totuşi o situație… ai lăsat totul baltă? Sau te-ai dus numai de probă?

Da, m-am dus de probă. Am făcut o valiză pentru două săptămâni de probă, să văd dacă funcționează. Din partea mea a funcționat şi din partea lui Nicu a funcționat. Am rămas doi ani cu ei, iar noi am cântat destul de des atunci…

Stai aşa, ai închis şi socotelile la New York?

Eu nu m-am mai întors în State după aia. Am rămas în Germania. Am sunat acasă la mama, după două săptămâni, şi le-am spus că nu mai vin: „Spune-i lui Freddy să vândă maşina". Aveam o maşină nouă, un *Pontiac Firebird…*

Cred că arăta futurist aşa, la vremea aceea…

Da, da… „Dom'le, vinde maşina şi trimite-mi banii, că eu rămân aici!"

Cel mai frumos moment din viața ta de până atunci, clar…

E de nedescris sentimentul pe care l-am simțit, să-i văd iar pe băieți, pe Nicu, pe Țăndărică, pe care îl ştiam de la mare şi de la festivaluri, când cânta cu Roşu şi Negru. Pe loji îl mai văzusem la Timişoara, în 1972, iar pe Krauser l-am cunoscut atunci, în 29 iulie 1977.

La început, totul a fost minunat. Stăteam într-o casă mare cu etaj, grădină, terasă, fiecare cu camera lui, aveam cameră de repetiție, două băi, bucătărie. Parcă se împlinise visul acela de care ți-am zis – de a sta împreună toată viața cu prietenii şi să avem *high-life*. Am învățat bucățile de pe „Cantofabule" şi am început să dăm concerte. Primul concert a fost în Clubul Tineretului, în oraşul în care stăteam noi. Ne-am împrietenit cu câțiva oameni de la Berlin, care au început să organizeze nişte concerte pentru noi. Am cântat la Berlin, la Hamburg, în cluburi vestite pentru aşa ceva.

Acolo, la Hamburg, era patria muzicii, am senzația, adică de la Beatles *încoace…*

Da, da. Am cântat la *Logo*, un club foarte cunoscut, unde Udo Lindenberg a devenit mare star. L-am şi cunoscut… a bătut la tobe la sfârşitul unui concert de-al nostru, senzațional… Am schimbat şi adrese cu el şi când ne sunam zicea: „A, tu eşti ăla din Bulgaria?" *Nu*! *Eu sunt ăla din România*. Băiat haios. Încă e. Am mai cântat la *Kant Kino*, un club vestit în Berlin, în deschidere la *Spliff*, care erau atunci cu Nina Hagen, în *Quartier Latin…*

S-au legat uşor? Nu-mi dau seama, raportând la timp…

Am repetat, am învățat bucățile pe care le cânta Baniciu, am făcut vreo două bucăți noi şi au început cântările, ba prin împrejurimi, Bramsche, Osnabrück, Melle, ba la Hamburg şi Berlin. Deveniserăm oarecum cunoscuți prin regiunea

noastră şi anumiţi oameni din domeniul muzical se interesau de noi. Irmin Schmidt de la trupa *Can* a vrut să ne producă, revista *Melody Maker* – varianta germană – a publicat un articol despre noi, am primit timp de imprimat la un studio la Wilster, unde am înregistrat printre altele *Stars Dance*, *Winter* şi *Going to Alaska*. Dar nu s-a legat nimic cu un contract. Cei mai admiraţi de fani erau bineînţeles Ţăndărică – care este un toboşar unic şi fantastic – şi Erly Krauser, de care toţi ziceau că e un chitarist de nivel mondial.

Capitolul XIII.

TOUCHÉ, TOUCHÉ

Dar undeva s-a rupt firul, să nu-mi spui că s-au certat fetele!

Între timp, aveam toţi câte o prietenă. Eu cu Bernadette, o fată de 15 ani pe atunci, dar foarte curioasă să cunoască viaţa, a lui Nicu nu se băga deloc în treaba noastră. A mea era prea mică să o intereseze problemele formaţiei. Erly era cu Anca Graterol (de la trupa *Catena*), care ştia cum e într-o trupă, Ţăndărică cu a lui aveau altceva de făcut. Era o americancă, o fată care venise cu Dani Mannheim la aeroport să-mi *zică*, *farewell* la plecarea mea în Germania. Cumva am reuşit s-o vrăjesc pe Irene, aşa o chema, să vină în Germania, că o iubesc şi nu pot trăi fără ea. Şi să vezi culmea: după o lună de când am ajuns eu, apare şi Irene. Am luat-o de la aeroportul din Frankfurt împreună cu loji. Prima noapte a dormit cu mine şi iară am fost nesimţit şi i-am zis că nu pot sta cu ea şi am trimis-o la Ţăndărică. Aşa a ajuns el cu Irene. Când a început să ne fie foame tare, am speriat-o rău de tot. I-am spus că o mâncăm. Noi eram nebuni, dar ea a luat-o în serios şi ne-a ameninţat că vine tatăl ei cu puşca şi ne omoară. Până la urmă, s-a întors în State. Mă rog, aşa e viaţa, îmi pare rău, mai ales pentru că fata a suferit mult. Ştiu că nu a fost frumos ceea ce am făcut. Probabil că de asta am acum ghinion cu iubirea mea din ţară – 1. M-a părăsit! Dar nu simt mândru de asta. Loji a avut una din Berlin,

învățătoare, care credea că știe totul mai bine decât toți ceilalți. Deci eram care încotro...

În afară de asta, cântările au devenit tot mai rare, banii pe care îi adusesem din State (vreo 6.000 $, pe care îi obținusem din vânzarea mașinii acolo) se cam duseseră. Pe mâncare, pe băutură, mai un mic ajutor lui loji să trimită un pachețel fiului său din România, mai niște țigări, haine. Dar lipseau cântările, banii și apăruseră tot felul de neînțelegeri legate de drumul pe care s-o luăm.

Până atunci ne întâlneam cu toții seara, să ne uităm la TV, să bârfim, să bem, să fumăm, când aveam ce. Când am ajuns în prima seară în Germania, făcusem un chef cu grătare, bere și whisky până noaptea târziu. Așa a mers un timp. Dar după un an, nu mai aveam bani și mâneam porumb furat de pe câmp sau plăcintă din făină și apă, făcută pe plită, cu o ceapă spartă alături. Marea foame începuse deja pe la sfârșitul lui ’77. Mai venea Toscho cu conserve, mai aducea și Berna câte ceva, dar baza era tot în porumbul și sfecla furajeră furate de la țărani.

Cântați în engleză, bănuiesc, sau / și în germană? Care a fost poziția lui Nicu?

O paranteză: într-o zi, pentru a scoate letargia din noi, Nicu a propus să facem sport. Am hotărât să facem jogging prin pădure, în prima zi au venit toți, dar, după câțiva metri, am rămas doar eu cu Nicu. În zilele următoare, când ziceam „Hai să fugim!”, ceilalți se fofilau. Așa că am rămas să alergăm doar Nicu și cu mine. Eu am continuat peste ani să fac jogging și fac și acum, aproape în fiecare zi. În serile în care veneau „musafiri” – fete și băieți din Osnabrück sau din orașele dimprejur – și aduceau mâncare și băutură, era totul extraordinar. Mai cu una, mai cu alta, mai cu o gagică la cameră, era totul ca pe vremuri în România! Din păcate, serile de genul ăsta au devenit, cu timpul, tot mai rare.

Ei, și am ajuns la discuția cu limba în care să cântăm... asta

era o chestiune. Mai erau, în plus, orgoliile băieților talentați, care au început să ia amploare, era şi invidie în joc. La început cântam în română. Cântam bucăți de pe „Cantafabule”, se mai cânta şi „Nunta”... Aveam un program de o oră. Însă, cu timpul, astea or devenit puțin mai rare. Aceste concerte... începuse să ne lipsească banii... băieții deveneau nemulțumiți... Apoi au început discuții: „Hai să cântăm în engleză, în germană...” Pe de-o parte şi eu militam pentru a cânta în engleză. Acolo sau şi făcut în engleză „Stars Dance”, „Iarna”... Cu toate astea, discul n-a ieşit, devenea tot mai greu. Erau discuții şi despre mine, cum că aş cânta fals. Atâta l-au bibilit pe Nicu... L-au chemat într-o seară, au discutat, el a venit şi mi-a zis: „Măi Mony, ăştia nu mai vor să cânte cu tine...”

Mi-am luat lucrurile. Bernadette – cu care am fost împreună din ’77 până în ’81 – avea nişte părinți foarte faini. Le-am zis să-mi caute o locuință. Am găsit o locuință micuță, mi-au dat tot ce-mi trebuia, de la tacâmuri până la aşternuturi de pat. Aşa că m-am mutat în apartamentul meu, deasupra unui magazin *Aldi* şi a unei discoteci. Legasem o prietenie foarte faină cu încă un om deosebit, Jorg Schwarz, un băiat extraordinar, care a rămas până azi cel mai bun prieten al meu. L-am cununat, i-am botezat copilul. Cât a stat în Perú, mi-a trimis bani să vin acolo, eu l-am invitat la Caracas şi la Aruba (pentru că un timp am stat în Caracas) şi până astăzi ne vedem în fiecare sâmbătă la saună şi după aceea mergem la el, la gătit... Concediile le facem în fiecare an împreună. Am avut mare noroc în viață să găsesc un astfel de prieten.

Am cunoscut în anii aceia mulți oameni, bărbați şi femei. Alți prieteni buni au fost şi sunt în continuare Werner Elberg, Axei Kresin, care acuma stă în Indonezia, Toscho Todorovici – mare chitarist de blues – şi tot felul de roşcate, blonde şi brunete! în privința asta nu am dus lipsă de nimic. Mi se cam dusese faima prin Bramsche că aş fi fost altfel decât alții,

poate mai interesant?! Şi probabil cum femeile sunt curioase de felul lor, voiau să afle ce e în spatele acestor zvonuri. Noroc că în 1982 am întâlnit-o pe Ingrid, de care m-am îndrăgostit şi cu care am rămas împreună până azi.

Când l-au dat afară şi pe Nicu, Erly (Erlend Krauser, n.r.) s-a mutat cu mine. La început a stat împreună cu Anca. Ulterior s-au mutat ei doi cu un etaj mai sus. Şi şi-au făcut ei trupa asta, *Madhouse*, pe lângă care am stat şi eu, fiind singur. Nicu s-a dus la Osnabrück, ei au rămas acolo, în Bramsche. Pe cei de lângă mine i-am ajutat cum am putut şi eu – roadie la sunet, cu texte, cu idei de solo. Erly, dacă îl întrebi, o să zică *nu*. Dar de multe ori – când stătea şi îşi făcea soloul sau bucăți pe care le compusese – îi mai ziceam câte o idee… Mă rog, acum mi-e egal.

L-ai sfătuit.

Da. Şi am fost cu ei în turneu, adică la cântări, nu era turneu. Făceam de toate. Eu aveam o maşină…

Avea mai mare succes Madhouse? *Comparând cu* Phoenix, *acolo unde l-ați lăsat*?

Nu, nu. Aveau succes pentru că erau instrumentişti buni şi lumea îi admira… „Ce bate ăla la tobă! Ce bine cântă ăla la chitară!”

Am înțeles, erau instrumentişti foarte buni.

Însă acelaşi lucru era şi la *Phoenix*. Ba mai mult, pentru că acolo era ceva foarte interesant şi exotic. Se cânta *Țiganiada*, se cânta *Nunta*, adică era pentru nemți ceva foarte interesant. Însă public restrâns. *Phoenix* n-a reuşit să se impună.

Măcar nişat…

Şi nici cu *Madhouse* nu s-au impus. Am fost cu ei la studio, au imprimat acel disc *From the East*. Nici ăla nu s-a vândut şi s-a spart şi trupa aia. Doi dintre ei au ajuns la *Lake*, o trupă mare de tot pe vremea aia. Au avut turnee şi în State, la diferite festivaluri, au cântat în deschidere la *Foreigner*, însă

asta înainte să intre la ei Erly şi loji (cam ’81 – ’84). Primul a fost Erly şi apoi loji. Pe urmă m-am dus şi eu. M-am împrietenit cu tobarul. Ei m-au luat aşa, de băiat bun la toate. Mai găteam pentru ei, mai mergeam cu ei la discotecă şi le agăţam gagici. Ei vorbeau după aceea cu ele. Ei nu prea făceau asta… Şi după ani de zile de când n-am mai fost cu *Lake*, tobarul tot mă invita… Făcea şi el, din când în când, un fel de teatru. În satul din care venea el, în nordul Germaniei, făcea în fiecare an un fel de serată, în dialectul ăla german plat, care se aseamănă puţin cu olandeza. Şi era băutură, mâncare, teatru. Înainte de astea era un joc de fotbal, că el era mare admirator S.*V. Hamburg*. Şi cu jucători de acolo din sat… Dar era un meci din ăsta de distracţie… La mijloc se întâlneau ăştia şi beau bere şi ţuici de-ale lor de acolo – *korn*, un fel de whisky nemţesc din grâu. Da, am rămas prieten bun cu el.

După aia am început şi eu să-mi fac gânduri, ba eram acolo, ba dincolo, ba făceam pe disc jockey-ul, ba nu ştiu ce. Primeam ajutor de la stat (am venit ca american, abia după 10 ani mi s-au rezolvat hârtiile ca să devin cetăţean german), ceea ce nu se întâmplă

În State. Acolo nu ţi se dă nimic, trebuie să lucrezi! Eu n-am avut voie să lucrez, fiind american, abia când eşti neamţ sau dacă eşti din Europa primeşti mai repede de lucru. E o greşeală a statului german că dă la azilanţi bani, fără ca să lucreze, de aia vor toţi să vină în Germania.

După un timp mi s-a dat de lucru, la Volkswagen. Trei luni am fost la banda rulantă – instalam faruri, stopuri, cum se spune. Şi m-au apucat durerile de spate. Lucram o săptămână dimineaţa, alta seara. Mă sculam la ora 4, plecam din Bramsche la Osnabrück. După trei luni, m-am dus la doctor şi i-am spus că nu mai suport sunetul acela ritmic de sirenă, se repeta de fiecare dată când venea altă maşină în dreptul tău. Iar am primit bani de la stat. În 1987 am depus

hârtiile să devin neamț, cetățenia am primit-o după doi ani. Avusesem într-un timp o prietenă, o relație ceva mai serioasă. Apoi am făcut şcoala asta de management, se chema *Industrie Kaufmann*. După aceea am găsit un job, am început să lucrez. La început eram în chestia asta de calitate…

Controlul calității?

Controlul calității… stivuitoarelor. Habar n-aveam. Dar m-am băgat eu pe acolo până ce m-am împrietenit cu şeful firmei, care a văzut cine sunt şi ce şi cum… Şi m-a făcut manager de achiziții. Achiziționam stivuitoare *Mitsubishi* din Japonia, care veneau prin Olanda, iar noi le vindeam în Germania. La un moment dat, firma a dat faliment, iar eu am rămas un an pe banii statului. După care am găsit jobul la firma asta unde sunt şi *azi*…

În ce an se întâmpla asta? *Anii ’80 sau ’90*?

Am început lucrul în anul 1992. Până în ’98 am lucrat la firma aia, iar apoi am început lucrul la firma actuală, de mezeluri. Am fost manager de import – export. Cumpăram marfa din Spania, de exemplu, şi o vindeam în Finlanda. Desigur, aveam şi marfa pe care o produceam noi. Firma se chema *Dieter Hein*. Dieter Hein, patronul, un om şi un şef cum nu prea găseşti pe lumea asta. Vindeam chiar în Rusia, Forțelor Americane, în Germania, Belgia, Egipt. Am avut mare noroc la această firmă. M-am împrietenit cu şeful şi cu toată familia, Hein, Claus, Ellen, Ele, mai ales cu şeful-junior, Georg Hein, cu care până azi – cu toate că nu mai lucrez pentru ei – am rămas prieten; jucăm tenis împreună în fiecare joi, mergem la restaurant împreună, un om şi un şef cum nu prea se mai întâlneşte în business.

Capitolul XIV.

JIMMy *IS DOING ALL RIGHT*

Ne întoarcem la muzică pentru că tu ai avut legătură cu, să spunem, reunirea lor, aşa, câte doi, câte trei, în ultimii ani

’80…

Eu, din când în când… Dacă Nicu cânta, de exemplu, cu Dzidek la un club, *Indra* – nu-i departe de unde stau acum – mă duceam şi eu şi cântam vreo două-trei bucăţi. Când au cântat la Casablanca, asta e pe lângă Bad Iburg, un orăşel la 15 minute de Osnabrück – unde stă acuma Dzidek – iară eram acolo cu ei şi cântam cel puţin două-trei *Beatles-uri*. Eu am ţinut legătura cu Nicu. La un moment dat, mă tot duceam la el – că el nu stătea departe de mine – şi acolo s-a compus *Gypsies on the run*. Pe urmă am scos *Back to thefuture*. În plus, în anul 1992 cred c-a fost, când au venit ei încoace, a doua oară, când a organizat Dan Chişu un mic turneu Bucureşti – Timişoara, m-a luat şi pe mine.

Dacă e cel cu reunirea formulei şaizeciste, cu Pilu la tobe, ăla a fost în 1994…

Da, da, şi am cântat la Sala Palatului şi în Timişoara. Mare, mare, mare succes. Impresionant, deoarece au fost, într-adevăr, prietenii mei de atunci, din Timişoara, care cântau, părinţii lor, care cântau şi cu copiii pe care îi aveau… Textele de la „Vremuri” şi de la „Canarul” se ştiau pe dinafară, eu puteam să nu mai cânt.

Pe Pilu (Ştefanovici) de unde l-aţi adus atunci?

Pilu era chiar atunci în Timişoara. Şi am mai cântat după aia cu Nicu, tot în ’94, după aceea nu mai ştiu când iarăşi… Apoi la concertul de 40 de ani, când Năstase era încă prim-ministru. A fost un mare concert la Sala Polivalentă, atunci am cântat a doua oară.

În 2002, atunci când a fost maratonul de cinci ore cu toate componenţele şi cu toţi englezii.

Nu, nu, nu. Mai devreme. Cred că mai întâi la Sala Palatului şi abia după aceea la Polivalentă, a doua zi. Ne-a chemat Năstase la protocol. Ne-a povestit cum că şi el în tinereţe cânta la chitară. Cu masă, cu băuturi, cu tot.

Cânta chiar bine, în studenţie, mi s-a povestit… Apoi a fost în

jurii, pe la festivalul „Primăvara baladelor”, în fine…

Când iarăşi ne-am adunat cu toţii, a fost Kamo pe scenă, a venit şi şuvăgău. Cred c-a fost în 2002.

Atunci v-am intervievat prima dată şi pe tine şi pe şuvăgău, în 2002.

Şi din 2002, când ei începuseră să vină prin ţară tot mai des, ne vedeam. Chiar şi anii ce au urmat.

Înainte să ajungem la discul tău, să vorbim de disculpe care l-ai scos ajutat de loji, în anii ’80.

Pe ăla l-am scos prin ’84 – ’85. Era chestia când aveam legătură bună cu trupa *Lake* şi am compus eu nişte bucăţi şi băieţii au fost de acord să-mi facă voci. Şi a fost toată formaţia *Lakel*?

Aaa, cu Lake *ai tras*?

Da, cu formaţia *Lake* în afară de Erly. Că, între timp, au avut un alt chitarist, Erly plecase pe drumul lui. Şi toţi de la *Lake* au cântat pe acest disc, *She is an angel* şi *Backstage Girl*. Un disc bunişor, zic eu, puţin *new wave*. Cel puţin melodia principală era *new wave*, a doua era mai aşa, spre Billy Joel. Nu mai ştiu, era mult cu pian, bucăţi drăguţe, dar nu s-au ambalat ăştia de la casa de discuri, în Germania nu s-a întâmplat nimic. Francezii au mişcat ceva, c-a ieşit la *WEA*, la *Warner Bros*. Ştiu că ceva – ceva s-a şi vândut, că au fost nişte prieteni de-ai mei prin Italia în concediu şi-au auzit bucăţile la radio. Primisem şi nişte bani de la UCMR-ul lor…

Drepturi de autor, *GEMĂ probabil.*

Da, din Germania. Altă parte de bani am primit-o dintr-o difuzare de opt secunde de la o pizzerie, în regim de reclamă. Iarăşi nu a fost nimeni în spate să facă management, să facă reclamă… S-a terminat şi chestia aia. Dar am scos un disc în Germania. Care există. Dacă cineva zice „Dom’le, mă duc la WEA!”, trebuie să existe şi se poate să fie scos.

Apoi a venit Revoluţia… te aşteptai?

Imediat ce am văzut la televizor ce se întâmpla în România,

am vrut să mă întorc. Dar n-am putut, că n-aveam şeful de acum… Dar m-a sunat Erlend, compusese o melodie, n-avea text la ea, m-am dus la Hamburg la el şi am tras „Păsări albe”, am văzut că ați găsit-o pe net sau la vreun radio… El a scos-o apoi şi pe un disc de-al lui, dar fără versuri. Mie mi se par şi acum foarte frumoase, cred că mi se potrivesc, că mă reprezintă.

Aşa. După aceea, discul Back to the future *din 2008, la lansarea căruia am filmat şi eu, la* Silver Church, *când încă nu era gata clubul; cu voi s-a şi deschis… Când ai scos discul tău solo, de la cine a venit ideea, de la tine sau de la Nicu?*

Nicu a zis că trebuie să scoatem discul cu bucățile mele şi a făcut el un fel de playback, de negative, în Spania. A venit Dzidek cu acest playback în Germania, unde am cântat puțin peste el… să fie şi vocea mea. După aia am venit în România, la Cristi, unde am tras vocea la câteva bucăți. Dar suna foarte uscat şi metalic. Atunci a aranjat Contraş să mergem la Bobi Stoica de la Voltaj. Acolo l-am terminat. Discul, iarăşi, fiind lipsă de bani, a ieşit doar la 50% din valoarea ce-ar fi avut-o dacă ar fi fost făcut într-un studio bun; să fi avut şi timp, să cântăm ca lumea, nu o parte acolo, alta dincolo… Pentru că la o bucată de pe disc s-a folosit vocea de la Cristi, la altă bucată s-a folosit vocea de la Bobiță… Nu e coerent discul, nu e omogen…

Cu toate astea, melodiile sunt frumoase.

Melodiile sunt frumoase, dar închipuie-ți să fi fost făcute ca lumea. Vocea imprimată ca lumea, corul… De exemplu, la *Jimmy is doing allright…* Vocea mea e prea înceată şi când intră corul e prea tare şi vocea lui Nicu, prea tare, deci nu-i balanța făcută ca lumea între cor şi vocea solo. Sunt multe chestii detrimentare care, din păcate, s-au întâmplat din cauza lipsei de bani. Nicu, din câte mi-a zis, a băgat 12.000 euro în el, dar cu banii ăştia unii fac abia o bucată, nu un disc. Asta a fost. Şi iarăşi n-a fost promovare destulă, nu l-a

scos la o casă de discuri ca lumea… S-a scos pe *Phoenix Records* şi s-a vândut la concerte. La un moment dat, când n-au mai fost, nu am mai reeditat. Dar la concerte, dacă sunt eu şi cânt, s-ar vinde, dar nu mai fac asta. Eu nu am benzile. Bobi Stoica le are. Iar pentru master, l-am sunat pe Ionuț: „Donale, dă-mi ăsta…”, „Eu ți-l dau, nu e nicio problemă”. Nişte miştocari toți. Ăla dă vina pe ăla, ăla pe ălălalt. Nicu nu se mişcă în privința asta, iar e vorba de bani şi uite aşa se duce. Oricum, eu am vorbit cu Bobiță că aş vrea să reimprim anumite voci. Zice: „Nu-i nicio problemă, trebuie să ai bani”. Şi aşa e treaba. Dacă nimeni nu are curaj să zică: „Uite, ai aici 10.000 euro, imprimă!” Şi să fac mixaj nou la Bobby, dar după aia îmi trebuie cineva pe distribuție. Noi zicem da, eventual să găsesc la Roton, dar să ai tu drepturile să faci asta, pentru că nu ştiu, aparține lui Ionuț, producătorul e Nicu, *Phoenix Records*, nimeni nu-mi dă să-mi zică exact „Dom’le, fa!”

În ultimul timp cânți foarte mult cu Nicu. Ia să ne gândim, ați avut şi un turneu anul trecut sau chiar în 2014.

Da, anul trecut în februarie, martie. Am avut un turneu din ăsta, cu anii ’60. Cu Nicu, Dzidek… Şi se cânta şi altceva – *Beatles*, *Doors*, *Kinks*, *Byrds*, plus tot ce era *Phoenix* din anii ’60 – „Vremuri”, „Canarul”, „Floarea stâncilor”, într-adevăr cu mare, mare succes. În Constanța a fost extraordinar, în Bacău a fost iarăşi bine, clubul plin. Cânta toată lumea cu noi, textele româneşti, englezeşti, toate. Ăla care avea clubul mi-a zis „Dom’le, nu credeam că aşa plin o să fie clubul, aşa succes. Acum două săptămâni a fost *Pasărea Rock* şi a trebuit să anulez concertul că nu vândusem bilete”. Or fi cerut bani mulți, probabil, noi nu cerusem aşa mult pe bilet. Şi a fost o trupă românească destul de cunoscută, nu mai ştiu care mi-a zis, la fel, au fost 20 de oameni, au fost elevi pe care i-au lăsat să intre. Am avut mare noroc. A fost o chestie faină, am avut 18 concerte. Februarie şi martie.

Care-i publicul, te-ai uitat la ei, la spectatori?

Publicul era de 18 – 20 de ani, dar erau şi mulţi între 40 şi 50.

Acest public nu era născut când v-aţi format voi.

Nu, aşa e. Însă ştiau bucăţile *Beatles*, *Kinks*, *Doors*, iar piesele noastre erau cântate pe de rost. Când auzeau doar acordurile de la „Hei, tramvai „începeau toţi să cânte. A fost un turneu fain. Foarte obositor, din oraş în oraş, cu o dubă mică, călătorii lungi, dar a meritat.

Voiam să te întreb – tot aşa, din perioada ta afară – dacă la americani ai avut legătură cu comunitatea românească?

Nu, nici în Germania, nici în America. În Germania am avut întotdeauna legătura cu şuvăgău, cât a stat el ca dentist în Germania. Ori mă duceam la el să-mi facă dinţii, ori să mănânc, ori să plec cu el în concediu în Spania. Am vrut noi să ne cumpărăm o casă în Spania. A avut el o căsuţă în Italia cu câţiva medici. A fost singurul cu care am ţinut legătura. Odată am fost la Spitzly (Günther Reininger, n.r.), la Ulm, apoi la Victor Cârcu, la Karlsruhe…

Unde are garsoniera aia frumoasă, cu etaj… La el am reuşit să filmez posterul acela celebru cu Phoenix *din revista* Flacăra, *nu-l ştii tu, din perioada etno.*

Asta a fost toată legătura mea cu românii. Prin şuvăgău l-am cunoscut atunci şi pe Răducanu, fotbalistul. Mai mergeam cu Răducanu şi cu şuvăgău la concerte.

Marcel Răducanu?

Da, da, Marcel Răducanu. Juca la Dortmund, parcă, şi şuvăgău stătea la Bochum. Astea-s foarte aproape. Ne-am dus la concert la McCartney, când a cântat în Dortmund.

Bând on the run, *ce piesă… Dar nu numai asta.*

Eh, multe, sigur.

Până în 1990 ai mai venit în România?

Nu. În România nu am mai venit decât după revoluţie, la prima chestie ce-a făcut-o Dan Chişu.

Da, în ’94. Mai ai prieteni în Timişoara?

Cum nu? în Timişoara îi am pe Radu Chisăliță, pe Dudu, care în anii noştri era coleg cu mine la universitate şi era tot timpul acolo. Gheorghe Toth. Campion de canotaj, a făcut cu mine canotaj. A fost coleg de universitate cu mine. A fost mult timp Preşedintele Asociației de Canotaj din România. Acum e vicepreşedinte. Cine mai e?... Şuvăgău e acum şi el acolo. Între timp l-am cunoscut pe unul, Răducu Fericeanu, care mi-e foarte bun prieten. Totuşi nu sunt mulți, câțiva.

Puțini, dar adevăr ați... Pa un moment dat se punea problema, când am fost eu la tine în 2011, te străduiai să convingi şeful firmei să deschidă o filială în România.

Da, dar nu s-a legat nimic. E foarte greu. O să mai încerc. Şi aici în Bucureşti şi în Timişoara. Dar atunci nu s-a legat nimic. Investiție de 20.000 euro, pe care şeful n-a fost de acord să-i deie. Am venit eu anul trecut, cred, la Bucureşti, să mă duc pe la câteva magazine să văd, trimis de firmă, cam ce şanse ar fi pe aici... Şi când am văzut ce prețuri sunt aici la magazine, am dus înapoi prospecte în urma cărora şi-au dat seama că e foarte greu să intri pe piața românească cum şi-ar închipui ei. Se poate, dar trebuie suflu lung, bani... Le merge bine acolo, deci nu depind ei acuma de România. Ar fi frumos. Noi, însă, exportăm în toată lumea: Ungaria şi Serbia din est, şi-n rest în toată lumea în afară de SUA şi China. În Irlanda, Iordania, Egipt şi în toată Uniunea Europeană, precum şi Forțelor Americane din Europa.

Am înțeles. Şi de asemenea te mai întrebam, atunci, care-i adevărul, unde-i tragerea, te-ar interesa să te restabileşti în România?

Asta încă nu ştiu. Eventual aş încerca la Timişoara. Să stau acolo, să mă bucur de-o vreme mai bună. Să mai stau cu nişte prieteni. Între timp, cum ți-am spus, am primit prieteni deosebiți şi foarte buni şi acolo... Jorg şi soția lui, Anne, şeful meu, Georg, şi – *last but not least* – e Ingrid, partenera mea de

aproape 30 de ani. Ea e cea care a trecut prin foc şi viscol cu mine, care m-a ajutat şi m-a înţeles, care mi-a iertat multe greşeli şi pe care acuma, după atâţia ani, nu pot şi nu vreau s-o dezamăgesc şi să insist cu România mea, dacă ea nu vrea. Prietenei mele nu prea îi convine România.

Cea cu care stai? De ce, a fost foarte drăguţă cu noi!

Da, da. Din cauza limbii nu vrea…

Are şi o vârstă, probabil, mai greu să te adaptezi în România…

Da, se apropie şi ea de 60. Ei i-ar conveni în Spania sau Portugalia, chiar dacă şi acolo ar presupune să înveţe limba.

Şi e tot latină, apropiată de-a noastră, nu e cu mult diferită.

Aşa e, dar… mă rog. E mai cald şi e mai Europa decât România, dacă mă înţelegi… Deci sunt foarte, foarte în dubiu ce să fac. Depinde de atâţia factori. Vom vedea ce are viaţa pentru mine, cum se zice.

Ce nu pot trece cu vederea, de la începuturile tale şi până acum, e că tot cu Nicu ţi-ai încrucişat viaţa; pe de altă parte, mi-ai zis tu acasă la Osnabrück – când mi-ai arătat acea stea de pe balcon – că nu e bine să-ţi dicteze alţii în viaţă…

Nicu e mai mult decât prieten, nici nu se poate spune exact ce este, e probabil jumătatea care îmi lipseşte mie. Pe Nicu îl consider frate cu litere mari. Şi mai am pe cineva care mă iubeşte cu adevărat, e Ingrid, am vorbit deja despre ea… Nicu nu e Dumnezeu şi nici zeu şi nici cel mai… perfect om din lume, are poate un orgoliu puţin cam larg, ca să zic aşa, dar cine este perfect? însă Nicu e un om care are un caracter pe care ceilalţi nu o să-l atingă nici într-o sută de ani. Faţă de mine, cel puţin, cred că a rămas corect, cinstit şi un prieten de valoare. Există un fel de legătură între noi, care are şi apă şi foc…

Iar în ultimii ani chiar te-a ajutat să te reinventezi, muzical vorbind…

Cei mai frumoşi ani… în perioada asta, 2007 – 2010.

Concerte de aniversare, premierea de la palatul Cotroceni, pe 12 noiembrie 2007, cred. A fost o ocazie frumoasă, mare onoare pentru noi. Preşedintele Băsescu a recitat „Nebunul cu ochii închişi”, e un gest frumos, nu? apoi apariția CD-ului meu *Back to the future*, concertele şi turneele care au urmat, toate cu ajutorul lui Nicu şi al băieților actuali de la *Phoenix*. Când mă uit înapoi îmi dau seama că nu există decât două mari puncte de reper în viața mea, *Phoenix* şi Nicu Covaci. Plus dragostea.

Ce îți doreşti?

Îmi doresc două lucruri: viitorul lui *Phoenix* – succesul, aprecierea formației – şi a lui Nicu. Bineînțeles, fiecare îşi are locul şi rolul în această formație. Ea nu ar fi ce este şi nu ar fi ajuns ce este fără toți cei care s-au perindat prin trupă. Ce ar fi fost *Phoenix* fără întâlnirea asta Nicu – Mony şi „Vremuri”, „Canarul” şi „Nebunul cu ochii închişi”, sau Nicu – Kappl, sau vocea lui Baniciu? Important e însă Nicu Covaci, căci fără el *Phoenix* nu ar mai exista. Şi eu îi mulțumesc pentru tot ce a făcut pentru *Phoenix* şi pentru mine şi sper să mai aibă puterea s-o facă încă zeci de ani şi… asta mi-aş dori şi de la ceilalți. Ar fi bine să nu uite ce a făcut pentru ei. Că a devenit poate mai dur şi mai fără compromisuri… e şi normal la câte dezamăgiri a trebuit să sufere de-a lungul vieții. Ştiu că Nicu Covaci şi cu mine vom face încă mulți ani muzică împreună. Vom îmbătrâni şi vom sta pe terasa lui în Spania şi vom cânta *Hey, Mr. Tambourine Man*…

E destul de greu de spus ce a fost cel mai frumos în viața mea. Cred că tot ce am făcut a avut un rost şi a fost frumos la timpul său. Cel mai frumos lucru e, de fapt, dragostea. Ea ne face să ne străduim în tot şi pentru tot ce facem în viață. *Love makes the world go round and not money*. Asta cred eu. Oricum, pot spune în mare că sunt mulțumit cu viața mea, ce pot să cer mai mult decât am primit? Puțin talent, prieteni, părinți buni, sănătate (care cam începe să dispară) şi

faptul că am avut norocul să întâlnesc iubirea vieții mele… Alții nu au acest noroc. Dar, privind în urmă, cu adevărat deosebit a fost *Phoenix* în anii ’60. Eram toți vecini şi prieteni, cam de aceeaşi vârstă, cu interese comune pentru sport şi muzică. Şi, într-adevăr, cum a povestit Nicu, crescuți fără tați. Şi mama s-a despărțit de tata, că altfel nu primeam actele de plecare. Şi mai e o coincidență: membrii de atunci, foarte curios, nu au lăsat urmaşi. Niciunul dintre noi cei de atunci. Nicu, Mony, Pilu, Kamo, Claudiu şi Spitzly nu au copii proprii. Pe atunci aveam visul să rămânem pe veci împreună, dar ceea ce a distrus acest vis a fost situația politică a României şi a lumii, împărțită în două blocuri. Comunism şi capitalism.

Ce mă întristează foarte mult este că o generație mai tânără ca noi, care acuma e la putere în România, e la fel de coruptă şi necinstită ca şi cei dinaintea lor, negândindu-se la binele poporului, ci doar să-şi umple buzunarele (cel puțin majoritatea), ca pe vremea comunismului. Sunt însă sigur că nici acest sistem nu va dura pe veci. Nu va putea funcționa la nesfârşit. Unghiul între bogați şi săraci devine tot mai mare şi, într-o zi, va fi de nesuportat şi cei săraci se vor ridica. Ca în cântec… „într-o zi, păsări albe vor zbura…”

Nu sunt decât un om cu puțin talent, cu doi, trei prieteni care m-au ajutat, şi care, în mare, a avut norocul să guste din plin viața. Trebuie să fiu recunoscător şi să mulțumesc multor oameni care m-au acompaniat de-a lungul vieții; unii tot timpul, unii pentru o perioadă mai scurtă. Dar nu aş fi ce sunt fără ei: tata, mama, bunica, Freddy, Ingrid, Jorg, Arme, Georg, Irina, Paul, Cârcu, Spitzly, Kamo, Johnny Bota, Chiriac, Umanschi, tu, Radu Nema, bineînțeles foştii şi actualii membri *Phoenix*, Costin, Bogdan Bradu, că, mai ales Cristi, pe care îl consider cel mai bun chitarist din România, cu nivel internațional, Dzidek şi mulți alții cu care – dacă i-aş menționa pe toți – aş umple pagini întregi.

Trăiesc cu speranța că voi lăsa ceva în urma mea, că după ani de zile voi mai plăcea la unul sau la altul şi îi voi inspira pe alții care vin după mine să facă la fel. Omul nu se defineşte prin vorbe, ci prin faptele pe care le face. Viața e un dar, scurtă şi grea, dar e singura pe care o avem. Şi avem obligația s-o trăim din plin şi să ne străduim să rămânem oameni.

Intermezzo Mara Marcu cu Mony Bordeianu

Astăzi răspunzi pozitiv la orice chemare, eşti prezent la concerte şi ai o relație bună cu liderul formației. Te bazezi pe o loialitate provenită din adevăr, sau, aşa cum spun unii, pe nostalgia unor vremuri care au trecut demult?

Ca şi pentru Nicu, şi pentru mine *Phoenix* înseamnă copilul meu. E singurul lucru, pe lângă iubire, care îmi aduce bucurie şi îmi dă un rost în viață. Pur şi simplu simt că trebuie să cânt, să compun, şi asta cu speranța că mai place unora ceea ce fac. Tuturor nu poți să le placi întotdeauna, dar ajunge unul care îți spune „Bine ai făcut!” şi asta ajunge să ştii că nu ai trăit degeaba. Baza unei formații o constituie ori compozitorii, ori cântărețul, ori chitaristul, ori keyboard-istul, o personalitate. De exemplu, *Manfred Mann*. Oricine cântă cu el e *Manfred Mann*. El aranjează, compune, conduce formația. Au trecut câteva zeci de oameni prin formație şi când pleacă nu mai cântă bucăți de Manfred Mann şi nici nu spun că ei au compus. A adăuga o linie de bas, ghitară sau orgă, ori vioară, nu înseamnă a compune. Cine vine cu melodia, chiar dacă nu ştie acorduri, a compus bucata. Dacă cineva mai introduce un acord, o linie de bas, aceasta e prelucrarea melodiei într-o formă, dar nu e compoziție. La *AC/DC* moare cântărețul şi vine altul nou, însă rămâne acelaşi ghitarist, compozitor şi lider.

La *Queen*, moare cântărețul, dar trupa rămâne. Nu poate pleca bateristul şi să se cheme *Queen* şi să cânte *Queen*. În fine, pentru mine *Phoenix* e Nicu şi cu micuțimea mea! Nu

doar pentru că noi doi am înfiinţat trupa – sau poate că Nicu şi Kamo au înfiinţat trupa! –, ci pentru simplul fapt că noi doi am compus hiturile, piesele din anii „60: Bordeianu – Covaci. Chiar dacă şi Kamo a băgat o linie de bass, sau Spitzly a făcut acel intro superb de la „Ulciorul", compoziţia e Bordeianu – Covaci. În afară de asta, Nicu nu m-a înşelat niciodată, ci, din contră, m-a ajutat şi în România şi în Germania. Împreună am scos *Selmer-vi* din vamă, încă de atunci banii îi împărţeam corect. De la început se mai ţineau ceva bani, de la toţi, dar se făcea cu acordul trupei şi era pentru instalaţie! (...)

Nicu a dus steagul tot timpul, pentru toţi; şi cu toţii am profitat. De ce atât sânge rău? Când eram şi eu în ţară, până în '70, era cu totul altfel. Eram ca şi fraţi. Mâneam la el, sau la mine, Kamo se bătea pentru mine, dacă cineva mă ataca, mama lui Nicu ne făcea haine. La mine acasă mânca şi dormea toată gaşca. Banii se împărţeau corect! Eram pur şi simplu ca o familie, cu un ideal: de a realiza ceva frumos, care să ne placă nouă şi tineretului. Banii erau pe planul trei. Nu mai vreau să aud că Nicu e aşa şi aşa! O avea el nişte defecte – cine nu are, să ridice mâna! (...)

S-a spus despre formaţia Phoenix *că a avut un mare ghinion să se nască în România, că ar fi ajuns mult mai departe dacă ar fi provenit dintr-o ţară vestică. Poate că ar fi ajuns chiar la nivelul marilor formaţii de rock, recunoscute pe plan mondial. Pe de altă parte, există voci care spun că tocmai norocul v-a făcut români, că muzica voastră îşi trage de aici elementele care v-au făcut unici şi care v-au garantat succesul în cei 50 de ani de existenţă. Cum vezi acest element*?

Un lucru e clar: dacă am fi fost născuţi, să zicem, în Iugoslavia sau în Ungaria, azi eram milionari. Mai mult nu trebuie să spun. Dacă vinzi „Vremuri" în 4.000.000 de exemplare şi nu primeşti un cent, nu am ce să mai *zic*...

Vorbeam cu Ionuţ Micu acum ceva vreme despre greutăţile

celor care mai fac muzică rock în România şi despre faptul că scara de valori este cu susu în jos. Există alte genuri muzicale, mult mai slabe din punct de vedere calitativ, dar care au mult mai mult succes. De ce crezi că se întâmplă acest lucru?

Pur şi simplu din cauză că se schimbă gustul oamenilor şi din cauză că acest gust a devenit tot mai redus. Muzica, azi, e pe planul al doilea. Scoți un hit, însoțit de o marcă de parfum, de o marcă de modă şi gata: eşti milionar! Acesta e şi interesul companiilor de discuri. Nu se mai caută cultură, doar bani! Şi din această cauză se face o muzică ce nu te mai pune să gândeşti sau să simți că ceva îți atinge inima.

Crezi că „încăpățânarea de care dau dovadă cei care încă mai fac muzică se va solda cu un eşec?

Mi-e teamă că în prezent aşa este. Poate vor veni vremuri mai bune. Cred că atunci şi valorile oamenilor ar trebui să se schimbe şi nu banul să fie cel mai important pe lume.

Ştim din poveştile colegilor, dar şi din muzica pe care o compui, că ai o cu totul altă alură, ca artist. Nicu Covaci a declarat în repetate rânduri că „Ştiu că mă iubeşti” a fost singura piesă de dragoste a formației Phoenix (încă o excepție, din perioada etno „Te întreb pe tine, soare”, n.r.) – *şi aşa sunt şi majoritatea compozițiilor tale de pe discul* Back to the future, *de exemplu. Tu ai o imagine mult mai sensibilă, mai caldă, mai accesibilă decât „haiducismul” promovat de formația* Phoenix. *În ce măsură este acest lucru adevărat şi în ceea ce priveşte structura ta interioară?*

Bineînțeles că sunt altfel decât Nicu. Mai fin, mai maleabil, poate mai diplomat, în orice caz, foarte romantic. Iubesc dragostea, sentimentul acesta de a te pierde într-o persoană mă face să mă simt bine cu mine. Nicu era aproape la fel, dar după ce toți l-au rănit, e clar că a devenit ceva mai dur. Poate chiar faptul că suntem atât de diferiți ne face să ținem unul la altul şi să ne respectăm unul pe celălalt. Opozițiile se

atrag, se completează. Pe vremuri eram mult mai nebun şi mai puţin sensibil decât el. Nicu e, în sufletul lui, unul din cei mai sensibili şi mai bine crescuţi oameni pe care îi cunosc. Însă, după ce a fost aruncat în noroi de atâtea ori, a pus o armură în jurul lui, ceea ce e firesc.

Cum te integrezi în colectivul de acum? Legătura ta cu Nicu se întinde pe mai mult de jumătate de secol, însă în formaţia Phoenix *există tineri care au alte viziuni, interpretări şi dorinţe...*

Mă simt, pur şi simplu, ca un membru plin al trupei, mai ales că băieţii mă tratează cu respect şi prietenie. Mă simt acasă. Ca suflet şi disponibilitate, investesc 100% în proiectul *Phoenixl*

Ne putem aştepta în viitor la încă un material Mony Bordeianu, după Back to the future? *în ce măsură mai face parte activitatea muzicală din planurile şi dorinţele tale pentru viitor?*

Va veni un nou album, asta pot spune cu siguranţă. Nu ştiu exact când, dar va veni.

Trecând prin numeroase episoade alături de această formaţie, care crezi că este cel mai important lucru de învăţat? Ce i-ai sfătui pe cei care abia pornesc la drum în industria muzicală? în ultima perioadă de timp, formaţiile rock se despart din ce în ce mai devreme...

Prietenie adevărată, respect faţă de celălalt şi dorinţa de nezdruncinat de a face muzică, nu pentru succes financiar, ci pentru a dărui ceva oamenilor.

Cum te simţi în vizitele în România? Crezi că te-ai acomoda cu uşurinţă unei vieţi aici? Este un detaliu mai puţin cunoscut, însă ştim că te-ai gândit chiar să revii definitiv în ţară şi să publici o carte, în urmă cu câţiva ani. Mai există o şansă ca acest lucru să se întâmple?

Când vin în România mă simt Acasă şi mă voi întoarce în ţară, cel mai târziu în 2017! Cartea, cum am gândit-o iniţial,

nu va apărea. Aş face rău unei persoane dragi şi asta nu vreau să se întâmple. Ea a fost şi va rămâne Iubirea vieții mele…1

1 Nicolae Covaci, *Phoenix – Giudecata înțelepților*, editura Integr.il. ol l (fragment de interviu)

Flori trandafiri roşii, şapte laolaltă, s-au veştejit, iar mirosul putrezit se împrăştie prin casă şi acoperă parfumul corpului zdrobit, cald şi transpirat.

O linişte pustie se aşterne peste zilele trecute, peste ani care vin inima lovită sângerează sânge cald ce se împrăştie în suflet de căldură învăluit în universul îndepărtat o stea zâmbeşte obosită lumina-i albă tremură ciudat pe firmamentul întunecat ca un păianjen, plin de viclenie aşteptând de o veşnicie prada să o prindă se apropie ca un nemernic moartea surdă a iubirii deodată se încordează ca un arc fără săgeată din cer ruptă, dragostea se luptă şi cu vântul şi cu noaptea e mai tare decât moartea e mai tare decât viața e veşnicie, e infinit e zorile de răsărit iar la sfârşit amândoi cei doi iubiți îmbrățişați şi fericiți undeva se întâlnesc în vastul univers în cerul Domnului de sus în raiul cald şi luminos şi după mulți ani fără rost pe acest pământ păcătos iubirea lor se înalță pe aripi de îngeri pufoşi ca un fulg, alb inocent înapoi la început şi pe masă stă o vază cu trandafiri roşii şi frumoşi şapte laolaltă

Capitolul XVI.

SITTING ON A PARK BENCH

Ultimele raze somnoroase de soare ale unei veri târzii îl învăluie cu o căldură plăcută şi îi încălzeşte corpul vlăguit de atâtea gânduri şi sentimente. El stă liniştit, ca şi cum ar dormi somnul uşurător veşnic, dar mintea îi e trează şi inima lui bate cu ritmul cântecelor scrise de el pe vremuri.

Bum, bum, bum, bum. Poza pe care o ține în mână şi la care se uită ore în şir, zi de zi, când îşi face plimbările în parc sau şezând pe banca lui, îi aduce aminte de clipe îndepărtate,

care apar în mintea sa ca într-o ceață nebuloasă de ani trecuți. Ani frumoşi, plini de viață şi nebunie. „Toate au fost la timpul lor ceva exagerat, timpul trece ca un fum şi tot va fi uitat”. Zâmbind trist şi obosit, îşi aduce aminte de aceste versuri scrise cu veacuri în urmă, şi în mintea lui gândurile se încheagă ca un ghem de sentimente, de aproape îi plesneşte inima. Ce vremuri. Fără griji, pline de visuri de succes, cu bani, cu libertate. Vremuri pline de nebuni şi frumusețe, de vigoare şi curaj, sigur pe sine.

Poza, poza LOR, veche, îngălbenită, arătând la colțuri ca o ființă rănită, e tot ce i-a rămas, e comoara vieții lui. El şi EA, în clipa întâlnirii, în clipa loviturii destinului. Căutătura ei, blândă şi sfioasă, el cu privirea plină de mândrie şi siguranță. Un gând îi fulgeră prin cap – dacă ar fi ştiut atunci ce va veni, ar fi făcut ceva altfel?

Scormoneşte în adâncul sufletului său şi ajunge şi de data asta, ca de fiecare dată când se uită la poza LOR, la acelaşi răspuns. „Nu aş fi putut face sau fi altceva decât ce am făcut şi ce sunt”. Acest răspuns tăcut al sufletului său îl linişteşte şi de data asta, îl face să zâmbească, ba chiar o umbră de mândrie se strecoară pe furiş în chipul lui, mândria că a rămas demn şi devotat acestei întâlniri. Să o numească IUBIRE? NEBUNIE? SOARTĂ? se întreabă de fiecare dată şi răspunsul e mereu acelaşi. DA.

De multe ori îl chinuie întrebarea dacă a fost iubit vreodată, dar a învățat în decursul anilor că nu contează atât de mult dacă eşti iubit. Ce contează este să iubeşti. A iubi înseamnă că trăieşti, visezi, ai motive şi ținte în viață. Iubirea pe care o poartă cu el, zi de zi, de ani întregi, ca un sac plin de minuni, i-a fost prietenă, consolare, bucurie şi dorință de a trăi.

Stă liniştit pe bancă şi ultimele raze somnoroase de soare ale unei veri târzii îl învăluie cu o căldură plăcută, iar privirea lui se rupe cu greu de la poza LOR, ochii lui privesc acuma în viitor şi un fior rece i se strecoară în suflet. Îşi dă seama că

zilele îi sunt numărate, zilele astea fără de preț, când se va putea uita la poza LOR.

Cuprins

cântegral.ro
MEDITURA INTEGRAL
jocul cunoaşterii

Această carte nu e o lucrare beletristică – cu atât mai puțin un roman nicio autobiografie, nu e nici măcar o descriere exactă a celor întâmplate de-a lungul anilor. Este doar o încercare de a-mi aduce aminte de una sau de alta, sunt doar nişte poveşti de viață.

Mony Bordeianu

Rolul decisiv în alegerea inconştientă a stilului formației, în anii '60, îi revine lui Mony. (...)

După brusca lui plecare din țară, mă apucase un fel de disperare, neştiind deloc cum va arăta viitorul nostru. Devenise o personalitate foarte iubită, foarte apreciată şi show-ul lui era inegalabil în țară.

Nicolae Covaci

Viața lui Mony Bordeianu, solistul şaizecist de la Phoenix. Plecat în plină glorie şi pe nepusă masă în America, după şapte ani revine în Europa, să renască alături de cei ce i-au dat renume. Dar Vremurile *s-au schimbat. O poveste adevărată cu tâlc şi... cântec, la propriu şi la figurat*!

Doru Ionescu

ISBN 978 – 606 – 8782 – 36 – 2

786068 782362
INTEGRAL